

Programma-evaluatie 2022

GEMEENTE Oss

Aanbiedingsbrief

Geachte leden van de gemeenteraad,

Voor u ligt de programma-evaluatie van het jaar 2022. 2022 gaat de boeken in als een veelbewogen jaar, dat begon in lockdown en nog in het eerste kwartaal getekend werd door de oorlog in Oekraïne. Een oorlog ver weg, maar tegelijk dichtbij. Miljoenen Oekraïners zochten in onder andere Nederland een veilige verblijfsplaats. Ook deed de energiecrisis zijn intrede, wat een belangrijke factor werd van de grootste inflatie in vele jaren.

2022 was ook het jaar van gemeenteraadsverkiezingen. Een nieuwe raad trad aan, evenals een nieuw college van burgemeester en wethouders. 2022 is een jaar waarin hard is gewerkt om ambities te realiseren, de afronding van het vorige en de start van het coalitieakkoord 'Samen duurzaam vooruit'. In deze programma-evaluatie leggen wij per begrotingsprogramma verantwoording af: wat waren de plannen in de begroting en wat hebben wij gerealiseerd. Tegen de zomer volgen de financiën en overige paragrafen, waarmee we de jaarrekening en jaarverslag aanvullen.

In deze inleiding lichten we alvast een tipje van de sluier, van wat u zult aantreffen in dit uitvoerig geschreven document. Beschouw het als een opwarmer, aan de hand van concrete voorbeelden. In grote lijnen vallen drie thema's te onderscheiden:

- Veerkracht in tijden van crisis;
- Ambitieus bouwen aan een 100.000-gemeente;
- Samenwerken loont.

Veerkracht in tijden van crisis

2022 was het jaar waarin het aanmeldcentrum in Ter Apel uit zijn voegen barstte. Het jaar waarin ontheemden, op zoek naar een veilige verblijfsplek, buiten moesten slapen omdat er in de opvang daar geen plek meer was. Gemeente Oss nam verantwoordelijkheid in de opvang van asielzoekers en Oekraïners. Toen de capaciteit van 300 niet voldoende bleek, breidden we de capaciteit uit naar 450 vluchtelingen.
Maar ook de taakstelling voor vergunninghouders stelde ons voor een grote opgave. Deze taakstelling bedroeg maar liefst 124 vergunninghouders. In 2022 is het gelukt om aan die taakstelling te voldoen, al is de vraag of dit – gezien de woningnood - in 2023 weer zal lukken met een sterk verhoogde taakstelling.

Met de oorlog in Oekraïne kwam ook een energiecrisis op gang. Een energiecrisis die een langdurige en zeer hoge inflatie in gang zette, de hoogste sinds 1975. Dit effect is geen Ossenaar onopgemerkt gebleven. Dat blijkt ook uit ervaringen in het sociaal domein. Niet alleen huishoudens met een laag inkomen, ook huishoudens met een middeninkomen raken vaker in de problemen. De genoemde hoge energierekening, duurdere boodschappen, tezamen met onzekere inkomsten en een te kleine reserve maken het voor velen lastig om rond te komen. We hebben daarom de werkwijze verruimd van armoedeaanpak en schuldhulpverlening naar bestaanszekerheid. Met een integrale aanpak - met aandacht voor alle leefgebieden - samen met onze partners samenwerken met de inwoner.
Ook mag niet onvermeld blijven dat de uitbetaling van de Energietoeslag - de noodmaatregel vanuit het Rijk om de gestegen energiekosten te compenseren - voortvarend is uitgevoerd. De doelgroep voor deze toeslag is uitgebreid naar 130% van het bestaansminimum, waardoor inmiddels 5338 aanvragen in behandeling zijn genomen.

Ambitieus bouwen aan een 100.000-gemeente

2022 was ook een jaar van grote druk op de huizenmarkt, onder meer door een groot tekort aan woningen. Dit gaat aan gemeente Oss niet onopgemerkt voorbij. We groeien de komende jaren in stevig tempo door naar een gemeente met meer dan 100.000 inwoners. Er ligt een opgave van 8.500 toe te voegen woningen in de periode 2020-2040. Hierbij springt Amsteleind in het oog, een nieuw te ontwikkelen woonwijk aansluitend aan het nu bestaande stedelijk gebied. Ook zien we in de Spoorzone veel kansen voor verbeteringen. Van bovengenoemde opgave van 8.500 woningen is de Osse woningvoorraad sinds 1 januari 2020 al met netto 1.455 woningen gegroeid, een hele prestatie.
De versnelling van de woningbouwopgave biedt ook kansen. Een mooi voorbeeld hiervan is de aanleg van een onderdoorgang voor langzaam verkeer onder het spoor ter hoogte van station Ravenstein. We hebben hiervoor een subsidieaanvraag gedaan bij het Rijk en deze toegezegd gekregen: een subsidie van maar liefst 4 miljoen euro.

Sommige ontwikkelingen hebben een lange aanloop. Denk aan de bouw van een nieuw Golfbad, de realisatie van Het Warenhuis en de plannen voor theater De Lievekamp. Zo is eind 2022 een nieuwe belangrijke basis gelegd voor de nieuwbouw van het zwembad. Het Warenhuis is, als onderdeel van het Walkwartier, volop in ontwikkeling. In 2022 is de realisatiefase van start gegaan en de werkzaamheden lopen volgens planning. Voor de (ver)nieuwbouw van het theater heeft gemeente Oss het Zuiderstrandtheater van gemeente Den Haag gekocht: een demontabel theater dat grotendeels wordt hergebruikt voor de nieuwe huisvesting van De Lievekamp. Stuk voor stuk projecten die bijdragen aan de 100.000-gemeente.
Een andere ambitie die lange adem vergt, is de ambitie om in 2050 klimaatadaptief en energieneutraal te zijn. Ook hiervoor was 2022 een jaar van het leggen van fundament en eerste bouwstenen, zoals door vaststelling van beleid en kaders. Ook zijn we begonnen met voorbereiding en uitvoering van concrete projecten. Zo is in 2022 het eerste grote zonneveld - aan de Munlaan te Oss - vergund. Ook wijzen we op de Transitievisie Warmte, die een eerste richting geeft aan de aanpak van het aardgasvrij maken van onze gemeente. Met wijkuitvoeringsplannen hebben we een begin gemaakt met de uitvoering in de wijk Schadewijk en de kern Herpen.

Samenwerken loont

Dat brengt ons op het derde thema, ‘samenwerken loont’. Een in het oog springend voorbeeld in het sociaal domein is de Proeftuin Ruwaard. Hier werken bewoners en organisaties op het gebied van wonen, welzijn en zorg samen aan oplossingen waarin mensen meer voor zichzelf en voor elkaar kunnen doen. Deze samenwerking heeft het succes van de proeftuin bepaald, wat in 2022 leidde tot een evaluatie en het besluit de proeftuin te verlengen voor de periode 2023-2027. En niet alleen verlengen, ook uit te breiden naar de wijk Oss Noord-West vanaf 2024.

‘Samenwerken loont’ is eigenlijk een thema waarmee de programma-evaluatie doorspekt is. Vast staat bijvoorbeeld dat de huisvesting en integratie van vluchtelingen en vergunninghouders niet mogelijk was geweest zonder de samenwerking met onze kernpartners: woningcorporaties, Vluchtelingenwerk, ONS Welzijn, Thuis in Oss en de Veiligheidsregio Brabant-Noord.

Samenwerking past eveneens bij de 100.000-gemeente die we willen zijn en dus om goed in netwerken vertegenwoordigd te zijn. Alleen al op het gebied van economie zijn er vele voorbeelden van platformen waarin we bestuurlijk of ambtelijk vertegenwoordigd zijn. Denk hierbij aan de VNG, G40 stedennetwerk, Stuurgroep Actie- en Investerings Agenda Coronaherstel, Agrifood Capital en Regio NOB. Alleen ga je sneller, maar samen kom je verder.

Last but not least noemen wij graag de samenwerking met u. Wij kijken terug op een plezierige en constructieve samenwerking en zien uit naar voortzetting hiervan de komende jaren.

Ten slotte

Alleen al in deze aanbiedingsbrief hebben we vaak gewezen op onze ambitie om een 100.000 gemeente te worden. Kwalitatief en kwantitatief hebben we de formatie kunnen uitbreiden, waardoor uitvoeringskracht en strategisch vermogen zijn toegenomen. Daar bouwen we de komende jaren ambitieus aan verder. Ook al is de arbeidsmarkt krap, onze positie is goed. Het resultaat mag er wezen: alle vacatures die zijn ontstaan door het toevoegen van strategische slagkracht aan het functiehuis en uitvoerende functies zijn ingevuld. Er zijn dit jaar in totaal 140 vacatures ingevuld, een enorme prestatie in tijden van krapte op de arbeidsmarkt.

Veerkracht, ambitieus bouwen, samenwerken loont. 2022 had alles in zich. We groeien in een tijd met grote maatschappelijke opgaven, die nieuwe antwoorden en vaardigheden van ons vragen. 2022 was een jaar waarin de crises elkaar opvolgden, wat zijn weerslag had op het reilen en zeilen bij gemeente Oss. De aanpak van zowel de Corona-, vluchtelingen- en energiecrisis maakte dat ambtelijke inzet soms ten koste ging van andere projecten.
Het zit echter niet in het Osse DNA om bij de pakken neer te zitten, maar wel om er samen de schouders onder te zetten. Samen met inwoners, samen met partners en samen met u.

Burgemeester en wethouders van Oss.

De burgemeester,
drs. W.J.L. Buijs-Glaudemans

De secretaris,
drs. H. Mensink

Inhoudsopgave

Leeswijzer	6
Programma's	7
Programma 1. Welzijn en zorg	8
Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs	16
Programma 3. Ontmoeten, sport en cultuur	24
Programma 4. Klimaat, energie en openbare ruimte	31
Programma 5. Economie	39
Programma 6. Centrum	45
Programma 7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit	49
Programma 8. Veilige omgeving	57
Programma 9. Besturen in verandering van tijden	64
Programma 10. Financieel beleid	73

Leeswijzer

Inleiding

Het doel van de programma-evaluatie is om in hoofdlijnen terug te kijken op het uitgevoerde beleid in het afgelopen jaar.
Per thema en programma geven we antwoord op:

- Wat wilden we bereiken?
- In hoeverre hebben we onze doelstellingen bereikt?
- Wat deden we om de doelstellingen te bereiken? Dit toont de meest relevante activiteiten die we als gemeente in 2022 uitvoerden.

De vraag 'Wat zou anders kunnen/moeten om doelstellingen te realiseren?' nemen we dit jaar niet op gezien de start van nieuwe coalitieperiode halverwege dit jaar.
Met het beantwoorden van deze vragen zijn de programmateksten voor het jaarverslag van 2022 ook voor een groot deel gereed.

De programma-evaluatie bestaat uit de indeling van programma's uit de programmabegroting 2023-2026. Dat geldt ook voor de bijbehorende doelstellingen en indicatoren.

Hoofdlijnen

Deze evaluatie geeft de hoofdlijnen weer per programma. We formuleren zo kort & krachtig mogelijk. Het doel is niet om volledig te zijn. Het accent ligt bij de uitgevoerde activiteiten. De bereikte resultaten (de effecten) zijn soms moeilijk vast te stellen. Dat geldt ook voor de relatie tussen oorzaak-gevolg. We zoeken naar een passend evenwicht om te monitoren wat de (meerjarige) effecten zijn van beleidskeuzes.

Programma's

Programma 1. Welzijn en zorg

1. Inleiding

De begrotingsprogramma's 1, 2 en 3 vormen samen het grootste deel van het sociaal domein in Oss. In de drie hoofdstukken staan veel verschillende deelonderwerpen. In de alinea's hier direct onder vindt u wat ons bindt in het sociaal domein.

Vanuit het sociaal domein werken wij aan een veerkrachtige en inclusieve samenleving in Oss. Wij streven ernaar dat iedere inwoner kan meedoen. Wij doen dat vanuit de volgende waarden.

We streven naar een s*terke samenleving & sterke mensen*: inwoners willen zoveel mogelijk eigen regie en verantwoordelijkheid over hun leven en hun leefomgeving. Zij doen en kunnen veel zelf en samen met hun omgeving. Het vrijwilligerswerk, bijvoorbeeld bij sportclubs, scholen en culturele instellingen, is van grote meerwaarde voor de gemeenschap. Aansluiten bij wat mensen zelf willen en kunnen in samenhang met het algemeen belang, dat is voor ons een duurzame manier om bij te dragen aan actieve en verantwoordelijke gemeenschappen. En natuurlijk is er goede ondersteuning voor hen die dat nodig hebben, korter of langer.

We weten wat er leeft en speelt in buurten, wijken, dorpen, stadjes. We kennen de inwoner en de inwoner kent ons. Daarom zijn we makkelijk benaderbaar (*nabijheid*).

Werken vanuit de bedoeling en doen wat nodig is, passend bij de inwoner en zijn mogelijkheden, zijn uitgangspunten. We werken met duidelijke kaders en heldere processen. Wij streven daarbij naar *eenvoud* voor de inwoner.

Goede ondersteuning voor onze inwoners kan de gemeente niet alleen. We hebben de partners in het sociaal domein nodig om hieraan bij te dragen. Daarom bouwen we aan netwerken en participeren hier actief in.

Professionals vanuit verschillende afdelingen en organisaties werken waar nodig integraal samen. Hierbij is de Samenwerkwijze uitgangspunt (*partnerschap en vakmanschap).*

Binnen het sociaal domein werken we vanuit deze waarden aan ons dienstverleningsconcept, onze werkprocessen, aan de vakmanschapsontwikkeling van onder andere onze consulenten, en aan onze digitaliseringsagenda.

Inhoudelijk onderschrijven we de landelijke agenda voor het sociaal domein. Dat betekent investeren in bestaanszekerheid, gelijke kansen en gezonder leven.

Naast de dienstverlening aan onze inwoners en de transformatie van de sociale zekerheid sturen we op de betaalbaarheid van het geheel.

We willen graag dat al onze inwoners actief en volwaardig deelnemen aan de samenleving. Uitgangspunt is om aan te sluiten bij de talenten, mogelijkheden en behoeften van inwoners. Wanneer het niet vanzelf gaat, bieden we ondersteuning, zorg en opvang. Deze ondersteuning is gericht op zoveel mogelijk zelf en samen doen: in netwerken in de buurt, wijk of kern. De gemeente faciliteert het bouwen aan gemeenschappen en het opbouwen van netwerken en activiteiten. Waar nodig zorgen we voor (specialistische) ondersteuning en zorg.

We kijken integraal naar de hulpvraag van inwoners, bijvoorbeeld in een combinatie van welzijn, zorg, werk, schuldhulpverlening en armoede-ondersteuning. Meer eigen kracht bij de inwoner en aansluiting bij de leefwereld vraagt een andere houding en andere manier van werken van professionals. Om te komen tot een integrale oplossing voor de inwoner werken we vanuit de disciplines werk en inkomen, welzijn, zorg, veiligheid, schuldhulpverlening samen. We werken hierbij intensief samen met externe partijen in het veld.

De focus ligt op goede dienstverlening aan onze inwoners en de transformatie van het sociaal domein.

Dit is een langdurig verandertraject. We blijven investeren in vakmanschap van medewerkers, ook samen met onze partners. Speerpunten zijn bestaanszekerheid, kansengelijkheid, zingeving en gemeenschapszin.

We onderschrijven de landelijke propositie om het sociaal domein 'klaar te maken voor de toekomst' met de daarin benoemde belangrijkste maatschappelijke opgaven. Naast herstellen van bestaanszekerheid gaat het daarbij ook om kansengelijkheid vergroten en gezond leven makkelijker maken.

2. Programma-onderdelen

2.1 Ondersteuning en zorg in de Wmo

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Mensen kunnen zichzelf redden, doen mee aan het sociale leven en hebben het gevoel dat ze erbij horen*
- *Er zijn goede basisvoorzieningen en ondersteuningsmogelijkheden in de wijk*
- *Er is passende (specialistische) ondersteuning of zorg voor mensen die het nodig hebben*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We hebben gewerkt aan onze drie hoofddoelstellingen van de lokale Wmo: werken aan een sterke sociale basis, zorgen voor ondersteuning van inwoners in kwetsbare posities zodat ze het zelf redden en zorgen voor een vangnet voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid. Voor een duurzame uitvoering van de Wmo zijn deze drie hoofddoelstellingen de bouwstenen voor een continue proces van ondersteuning van inwoners en ontwikkeling van de sociale gemeenschappen. In onderstaand activiteitenoverzicht staat op welke manier daaraan gewerkt is en wat het opgeleverd heeft.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Vanuit onze lokale Wmo werkten we verder aan onze basisvoorzieningen en ondersteuningsmogelijkheden:
    - We hebben de toegang tot zorg en ondersteuning herijkt met als resultaat nieuwe procesafspraken in ‘de routekaart tot ondersteuning’. De samenwerkwijze (partnerschap en vakmanschap) is een van de pijlers van de routekaart.
    - In alle kernen, dorpen en wijken van Oss heeft ONS welzijn inloop en spreekuren georganiseerd met inzet van voornamelijk vrijwilligers. Professionals en netwerkpartners ondersteunen deze inlopen actief en zijn betrokken bij vragen of procesafspraken.
    - Omdat bleek dat veel inwoners ondersteuning zochten bij hun administratieve en financiële zaken, zijn er in alle wijken en enkele kernen financiële inloopspreekuren opgestart. Vrijwilligers zijn daar onder aansturing en begeleiding van het sociaal raadsliedenwerk aanwezig om inwoners te helpen met financiële vragen of afspraken.
- In veel wijken is door inwoners en ONS Welzijn een Sociale Agenda opgesteld. Daarbij is de wijkfoto als input gebruikt. In Geffen en Megen, Haren, Macharen moet de Sociale Agenda nog opgesteld worden. De vertraging in deze twee gebieden is opgelopen doordat er andere participatietrajecten liepen en personeelswisseling. De wijkfoto’s zijn gebruikt voor de kennismaking met het nieuwe college ‘College on tour’. Eind 2022 is de tussenevaluatie van de wijkfoto en sociale agenda gestart.
- We hebben nieuwe oplossingen gevonden voor diverse groepen inwoners met een hulpvraag. Deze inwoners waren daardoor minder afhankelijk van geïndiceerde ondersteuning. In plaats daarvan nemen zij deel aan informele collectieve activiteiten zoals lotgenotencontact voor posttraumatische stressstoornis en ontmoeting voor ouderen van Turkse afkomst. Ook is een pilot Dag-ontmoeting voor thuiswonende inwoners met beginnende dementie of andere gezondheidsbeperkingen gestart in Berghem.
- In 2022 zijn beleidsmatige keuzes gemaakt voor de inkoop van Hulp bij huishouden. Aansluitend daarop werken we met netwerkpartners in het voorliggend veld aan een stimulerend collectief aanbod in de buurt. Vanuit principes van positieve gezondheid willen we vitaliteit, zelfredzaamheid en het verbreden van het eigen netwerk stimuleren zodat iedereen - ook ouderen - zinvol, gezond en actief kunnen blijven in de samenleving.
- De regionale aanbesteding Hulp bij huishouden (HbH) is voorbereid.
- We hebben samen met bureau HHM, In.Fact.Research en stakeholders een woonzorganalyse uitgevoerd. De analyse levert inzicht in de aard, omvang en spreiding van de vraag-aanbodopgave op het gebied van wonen, welzijn en zorg.
- We maakten samenwerkingsafspraken over woonvoorzieningen Wmo met de woningcorporaties BrabantWonen en Mooiland.

- We werkten in 2022 in alle wijken van Oss volgens de Samenwerkwijze. Ook is de samenwerkingsstructuur verstevigd en zijn vanuit het Leerhuis 300 professionals (inclusief beleids- en kwaliteitsmedewerkers) getraind in de Samenwerkwijze.
- In 2022 hebben we het actieplan integrale aanpak jongerenproblematiek 16 tot 27 jaar ontwikkeld. Met de aanpak worden de 5 pijlers van zelfstandigheid (Big5) versterkt. De focus ligt op het versterken van de bestaande samenwerking: het Sociaal Team (ST) is de basis. Ter ondersteuning van de Sociaal Team is het Actieteam 16-27 opgericht. Dit Actieteam kan expertise toevoegen en helpen om doorbraken te realiseren.
- Vanuit de ontwikkelagenda Beschermd wonen hebben we veel gedaan om de ketensamenwerking tussen sociaal en medisch domein te verbeteren. Zowel regionaal als lokaal. Voorbeelden zijn:
    - De samenwerking in het Meldpunt Zorg en Overlast
    - De realisatie van de regionale time-out voorziening
    - We hebben regionale afspraken gemaakt over uitstroom uit intramurale zorg
    - We startten een regionaal ketenoverleg over complexe casuïstiek
    - De start van de Straatdokter in Oss.
    - Er is ook een nieuw regionaal Koersdocument inwoners psychische kwetsbaarheid 2024-2028 opgesteld.
- De Doordecentralisatie van Beschermd Wonen is goed voorbereid. We zorgen voor een gelijktijdige opbouw en afbouw van voorzieningen in de regio. Oss blijft hierbij de centrumfunctie vervullen. De taken/verantwoordelijkheden en afspraken hierover zijn opgenomen in de opgestelde Centrumregeling Wmo 2024-2028.
- We werken verder aan de transformatie van de Maatschappelijke Opvang met als doel het verbeteren in-, door- en uitstroom in de regio. De visie hiervan is opgenomen in het nieuwe Koersdocument 2024-2028 en de nieuwe afspraken zijn opgenomen in de overeenkomst 2023. We doen dit in samenhang met de aanpak dakloosheid en de verdere doorontwikkeling van het urgentie+ proces.
- We geven invulling aan het terugdringen van dak- en thuisloosheid: Oss neemt als pilot gemeente deel aan een nieuw type telonderzoek van dak- en thuislozen en neemt hierin een landelijke voortrekkersrol. Er is een Projectleider dak- en thuisloosheid gestart om diverse deelprojecten uit te voeren.
- De evaluatie van de Proeftuin Ruwaard is afgerond. Er is een besluit genomen om de proeftuin te verlengen voor de periode 2023-2027 en om vanaf 2024 een tweede wijk toe te voegen. Daarna hebben we gewerkt aan het bepalen en opstellen van deelplannen voor onder andere de financiering, monitoring en substitutie-opgave.
- We sturen samen met Ons Welzijn op resultaten die leiden tot een sterke sociale basis in wijken en buurten. Er zijn meer medewerkers en aandachtsfunctionarissen aangesteld op het gebied van collectief werk, informele ondersteuning en mantelzorgondersteuning. De teams zijn extra op getraind en beter toegerust om in onze wijken met onze inwoners samen te bouwen aan een sterke gemeenschap. In alle kernen en wijken hebben inwoners deelgenomen aan Eigen Kracht Groepen. ONS welzijn is in de grote wijken en enkele dorpen gestart met wekelijks “broodjes’ van de wijk (broodje Ussen, broodje Snoeck, broodje Binnenstad enz). Ook zijn in veel dorpen en kernen activiteiten georganiseerd en inmiddels door vrijwilligers en actieve burgers overgenomen.
- We voeren de prioriteitenagenda Zorg en Veiligheid uit. We zijn aan de slag gegaan met de thema’s: doorontwikkeling Aanpak Voorkoming Escalatie (AVE), doorontwikkeling aanpak complexe casuïstiek en goede verbinding tussen interne bestuurlijke/ambtelijke overlegstructuur op het gebied van Zorg en Veiligheid.
- Samen met het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties hebben we drie bijeenkomsten over het Wetsvoorstel Aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams) georganiseerd. De input van deze bijeenkomsten gebruiken we om in 2023 te starten met de implementatie van de Wams.
- Naast de lokale uitvoering van de Wmo, Werken we sinds 2015 regionaal samen. In 2022 zijn we gestart met actualiseren van onze samenwerkingsafspraken, het beleid en de inkoopkaders.
- In 2022 ontwikkelden we samen met onze regiogemeenten een nieuwe vorm voor het cliëntervaringsonderzoek Wmo. Zodat we korter na het cliëntcontact de ervaringen kunnen meten, en waar ook de inwoners die geen maatwerkvoorziening gekregen hebben naar hun ervaringen gevraagd wordt.

- Sinds 2020 is er landelijk een samenwerkingsoverleg tussen gemeenten, zorgverzekeraars en het zorgkantoor ingesteld. Dit gebeurt per regio. Voor Noordoost-Brabant zijn Oss en 's-Hertogenbosch de regiogemeenten die de voorbereiding doen. In 2022 hebben we in onze regio de ambities en projecten uit de gezamenlijke agenda uitgewerkt en in projecten uitgevoerd.

2.2 Jeugdhulp

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Jeugdigen in onveilige situaties worden beschermd*
- *De hulp voor de jeugdige is zo dicht mogelijk bij huis, nabij het gezin*
- *Er is passende (specialistische) jeugdhulp voor de jeugdigen die dit nodig hebben*
- *De toegang tot jeugdhulp is vindbaar en beschikbaar*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

In 2022 hebben we verder gewerkt aan de doorontwikkeling van het Osse Centrum Jeugd en Gezin (CJG), het laagdrempelige loket voor alle vragen over opgroeien en opvoeden. De professionals zijn te vinden in de teams in de wijken en dicht bij de scholen. Als problemen de mogelijkheden van jeugdigen, gezinnen en netwerk overstijgen, gaat CJG op zoek naar passende hulp. We zorgen voor kwalitatief hoogwaardige jeugdhulp en hanteren strenge criteria bij contractering van jeugdhulpaanbieders. Met ons uitgebreide regionale productenboek kunnen vrijwel alle benodigde arrangementen worden gemaakt.
2022 was het eerste jaar financiering van jeugdhulp via de PxQ-systematiek (we betalen hier een vast bedrag per geleverde activiteit/product of geheel traject aan een cliënt). Het inregelen van het administratieve systeem heeft veel inzet gevraagd. Gebleken is dat het benodigde budget voor jeugdhulp aan onze Osse jeugdigen in 2022 vergelijkbaar was met eerdere jaren onder lumpsumfinanciering.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Vanuit de Osse ontwikkelagenda 'vindbaarheid en beschikbaarheid van de jeugdhulp' hebben we diverse thema's opgepakt.
- We hebben gewerkt aan de doorontwikkeling van het CJG. Het vormt het laagdrempelige loket voor alle vragen over opgroeien en opvoeden, met een eigen gezicht, website en telefoonnummer. Het CJG maakt verbinding met en is beschikbaar via vindplaatsen als het onderwijs (via de onderwijscontactpersoon), de wijk (bv. via het sociaal team, het jongerenwerk, straatcoaches en politie), de huisarts (via de PraktijkOndersteuner Huisarts Geestelijke Gezondheidszorg (POH GGZ) jeugd), het jongerenloket en de GGD.
- Het CJG werkt al zoveel mogelijk volgens de Samenwerkwijze.
- Het CJG en gemeente Oss monitoren de gemaakte afspraken. Hier heeft een stevige doorontwikkeling op plaats gevonden: we hebben ONS welzijn gevraagd om ons sturings-/monitoringsinformatie te verstrekken over de door ons aangemerkte KPI's.
- We hebben de inzet van de Praktijkondersteuner GGZ Jeugd bij huisartsen geëvalueerd en wat blijkt: POH GGZ jeugd werkt! De POH GGZ Jeugd is laagdrempelig voor jeugdigen en ouders en ontlast het spreekuur van de huisarts. De expertise op het gebied van GGZ-problematiek in de huisartsenpraktijk neemt toe. Jeugdigen en hun gezinnen worden sneller geholpen en zijn sneller op de juiste plek. Afgelopen jaar is ruim 70% van de jeugdigen (118 van de 170 in totaal) niet verwezen naar specialistische hulp. De kwaliteit van zorg neemt toe. De tevredenheid bij de jeugdigen zelf en bij de ouders is een 8,8. Ons doel is de impact van de POH GGZ Jeugd in Oss verder vergroten. Daarom hebben we de pilot met een jaar verlengd.
- We hebben regionaal een dashboard specialistische jeugdhulp gerealiseerd; op basis hiervan zijn er met alle gemeenten in de regio trendanalyse gesprekken over in het gebruik specialistische jeugdhulp. Ook lokaal hebben we een dashboard ontwikkeld om het gebruik en de financiën van jeugdhulp te monitoren. De afspraken met de zorgaanbieders over toewijzing en financiering/afrekening van jeugdhulp (via PxQ) per 2022 zorgden voor verschuiving van sturing en budgetbeheer naar lokaal niveau. Ook is het gewijzigde

woonplaatsbeginsel ingevoerd. Het inregelen van het administratieve systeem en het dashboard heeft veel aandacht gevraagd.

- We hebben gewerkt aan afspraken met jeugdhulp voor passend onderwijs en passende opvang voor kwetsbare kinderen. In een werkgroep met verschillende sectoren (PO, VO en (V)SO, Kinderopvangorganisaties en Ons Welzijn) hebben we gekeken naar de doorontwikkeling van de onderwijscontactpersoon (en waar van toepassing familiecontactpersoon) in het basis en voortgezet onderwijs. Afgelopen najaar zijn er diverse sessies geweest met betrokkenen en is taakverdeling en ureninzet verhelderd en nader ingekleurd.
- We hebben het werken volgens het handelingsprotocol Veilig Thuis gemonitord bij bescherming van jeugdigen in onveilige situaties. Het CJG werkt volgens landelijk kwaliteitskader veiligheid lokale teams, in samenwerking met Veilig Thuis, Gecertificeerde instellingen en Raad voor de Kinderbescherming. We zetten in op de beschermtafel en de doorbraakmethodiek Jeugdbescherming. Hiermee sorteren voor op het toekomstscenario kinder- en gezinsbescherming.
- We hebben de implementatie van de visie Gefaseerd Samenwerken aan Veiligheid in gang gezet binnen onze gemeente, bij de lokale teams, bij de jeugdbeschermingspartners en onze specialistische jeugdzorgaanbieders. We hebben gestuurd op deelname van de lokale teams aan trainingen voor specifieke methoden zoals bijvoorbeeld de zogenaamde TOP3-methodiek en implementatie daarvan. De TOP3 methodiek is gericht op effectief samenwerken aan directe veiligheid in gezinnen en ook aan veiligheid op de lange termijn.
- We leverden input voor het regionale integrale plan Huiselijk Geweld en Kindermishandeling en participeren in de regionale werkgroep.
- We werken in regionaal verband conform Uitvoeringsplan van het Regionaal Beleidskader Jeugdhulp aan diverse punten, waaronder de aanpak van wachtlijsten GGZ en complexe scheidingen. De inkoopopdracht crisishulp is opgesteld en we hebben onderzoek gedaan naar de meest passende manier om bereikbaarheidsdienst bij crisissituaties in onze regio vorm te geven.
- Wij leveren onze bijdrage aan de regionale beleidsontwikkeling door voorzitterschap van en deelname aan het regionaal beleidsteam, projectleiderschap Transformatie jeugdhulp, deelname aan het regionale en deelname aan het regionaal regieteam.
- We hebben onze werkzaamheden voor de (regionale) Transformatie opgaven voortgezet; hiermee werken we aan een herijking van het zorglandschap. We willen dat meer jeugdigen dichtbij thuis geholpen worden en waar dat niet kan gezinsgerichte hulp krijgen. Regionaal hebben we een onderzoek naar jeugdzorg+ uitgevoerd en monitoren we de inzet hiervan. We zetten in op een integrale benadering waarin de hulpvraag van de gezinnen centraal staat. Met de doorontwikkeling van het Regionaal Expertise Team (RET) zijn we hiermee aan de slag. In de doorontwikkeling willen we bestaande overlegorganen die gericht zijn op het matchen van hulpvraag met passende ondersteuning zoveel mogelijk integreren naar één centraal punt. Hierdoor wordt expertise gebundeld en wordt de toeleiding naar passende hulp overzichtelijker.
- We zetten nadrukkelijk in op het betrekken van jongeren; we deden dat bij de uitwerking van het plan van aanpak 16-27 jaar en door een beleidsopdracht in het regionaal beleidsteam. Begin 2023 vond de regionale Jongerentop plaats waarin er met jongeren is gepraat over de beste manier om hen te ondersteunen. Na de Top wordt gewerkt naar een concreet plan om het perspectief van jongeren structureel onderdeel te maken van regionaal beleid, waar jongerenparticipatie en ervaringsdeskundigheid onderdeel van uit maken.
- We werken aan goede overgang 18-/18+ op lokaal niveau, gerelateerd aan regionale afspraken vanuit jeugdhulp en beschermd wonen. Hiervoor is in Oss het Actieteam 16-27 jaar opgericht, dat integraal dus ook vanuit werk, inkomen, wmo en schuldhulpverlening ondersteuning voor deze jongeren biedt.

2.3 Integratie en opvang

Doelstellingen
We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Iedereen kan volwaardig deelnemen aan de samenleving*
- *Inwoners van Oss spreken de Nederlandse taal op basisniveau*
- *Opvang van vluchtelingen op een humane en veilige manier*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?
Door toename van de taakstelling voor vergunninghouders en de asielcrisis staan we voor een grote opgave. Meedoen voor iedereen is ons uitgangspunt. Tot nu toe slagen we erin om dit te realiseren en aan de taakstelling rondom vergunninghouders te voldoen. Of we de taakstelling in 2023 en daarna halen is zeer de vraag. De huidige asielopvang gaat goed, daar werken we hard aan met veel partners. Door krapte op de woning- en arbeidsmarkt staat het geheel flink onder druk.

Wat hebben we hiervoor gedaan?
- De huisvesting en integratie vergunninghouders, nieuwe Ossenaren, regelen we samen met onze kernpartners: woningcorporaties, Vluchtelingenwerk, ONS Welzijn, Thuis in Oss en de politie.
- We hebben de taakstelling van 2022 om 124 vergunninghouders in Oss te plaatsen gerealiseerd.
- Vanaf oktober 2022 hebben we een tijdelijke tussenvoorziening gerealiseerd waardoor vergunninghouders versneld uit een AZC kunnen stromen. Deze tussenvoorziening is beschikbaar tot 31 december 2023.
- Voor alle vergunninghouders is ingezet op taalonderwijs bij het ROC.
- Vanaf maart 2022 vangen wij Oekraïnse vluchtelingen op in het voormalig Belastingkantoor. Dat doen we in cocreatie met het COA en met name Thuis In Oss. Toen we in april overvallen werden door een aantal bussen met vluchtelingen uit Ter Apel, hebben we de opvang uitgebreid. Daarmee is de Osse opvang een gemengde opvang geworden voor met name gezinnen. Op dit moment vangen wij circa 450 vluchtelingen op. In december hebben we een besluit genomen voor de periode na het overdragen van het Belastingkantoor aan de ontwikkelaar. Onze opvang kenmerkt zich door activeren, dag invulling, onderwijs en saamhorigheid en wordt voor een belangrijk deel gedragen door vrijwilligers van Thuis in Oss.
- We hebben tijdelijk een crisisnoodopvang gehad in de Palestrinastraat van september tot november en zo de opvang in Ter Apel kunnen ontlasten.
- We zijn goed aangehaakt bij de Veiligheidsregio zowel ambtelijk als bestuurlijk om zo de ontwikkelingen in dit dynamisch dossier goed te kunnen volgen.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid
Sociale duurzaamheid betekent: kiezen voor oplossingen die het probleemoplossend vermogen van de samenleving zelf versterken, waardoor op termijn minder zorg/ondersteuning nodig is en mensen toekomstperspectief hebben. Dat betekent: inzetten op eigen kracht en zelfredzaamheid en zo mogelijk kiezen voor oplossingen waarbij inwoners en hun informele netwerken een rol spelen. Niet zorgen voor een oplossing, maar helpen een oplossing te vinden, zodat de inwoner of de buurt een volgende keer meer zelf kan oppakken. Dat komt tot uiting in de manier waarop ondersteuning en welzijn worden ingevuld en uitgevoerd, maar ook in concrete activiteiten zoals: preventie, gezondheidsprojecten, mantelzorgondersteuning, ondersteuning van vrijwilligerswerk, combinaties van 1e en 2e lijnsondersteuning, enzovoort.
De global goals die bij dit programma horen zijn: geen armoede, geen honger, goede gezondheid en welzijn, gendergelijkheid, ongelijkheid verminderen, duurzame steden en gemeenschappen en vrede, veiligheid en gerechtigheid.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2018	2019	2020	2021	2022	Streef-waarde
Ik weet waar ik moet zijn met een hulpvraag	*CEO monitor over 2021**	73%	75%	79%	82%	**	n.v.t.
Ik werd snel geholpen	*CEO monitor over 2021**	75%	73%	82%	83%	**	n.v.t.
De ondersteuning die ik krijg past bij mijn hulpvraag	*CEO monitor over 2021**	85%	89%	90%	89%	**	n.v.t.
Aantal cliënten per zorgvorm Wmo begeleiding	*CEO monitor over 2021**	1046	1217	1306	1429	**	n.v.t.
Aantal cliënten per zorgvorm Wmo dagbesteding	*CEO monitor over 2021**	375	365	345	350	**	n.v.t.
Aantal cliënten per zorgvorm Wmo kortdurend verblijf	*CEO monitor over 2021**	3	4	2	1	**	n.v.t.

* CEO= cliëntervaringsonderzoek, dit wordt gedaan onder cliënten van gecontracteerde ZIN-aanbieders.
**De cijfers over 2022 zijn in mei 2023 beschikbaar.

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Jongeren met delict voor de rechter	1%	1%	2020
Jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp	13,8%	10,9%	2022
Jongeren tot 18 jaar met jeugdbescherming	1,2%	1,2%	2022
Jongeren van 12-23 jaar met jeugdreclassering	0,3%	geen data	2022
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement per 10.000 inwoners	800	651	2022

Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs

1. Inleiding

De programma's 1, 2 en 3 vormen samen het grootste deel van het sociaal domein in Oss. In de drie hoofdstukken staan veel verschillende deelonderwerpen. Onderstaande visie en uitgangspunten is wat ons verbindt in het sociaal domein.

Vanuit het sociaal domein werken wij aan een veerkrachtige en inclusieve samenleving in Oss. Wij streven ernaar dat iedere inwoner kan meedoen. Wij doen dat vanuit de volgende waarden.

We streven naar een s*terke samenleving & sterke mensen*: inwoners willen zoveel mogelijk eigen regie en verantwoordelijkheid over hun leven en hun leefomgeving. Zij doen en kunnen veel zelf en samen met hun omgeving. Het vrijwilligerswerk, bijvoorbeeld bij sportclubs, scholen en culturele instellingen, is van grote meerwaarde voor de gemeenschap. Aansluiten bij wat mensen zelf willen en kunnen in samenhang met het algemeen belang, dat is voor ons een duurzame manier om bij te dragen aan actieve en verantwoordelijke gemeenschappen. En natuurlijk is er goede ondersteuning voor hen die dat nodig hebben, korter of langer.

We weten wat er leeft en speelt in buurten, wijken, dorpen, stadjes. We kennen de inwoner en de inwoner kent ons. Daarom zijn we makkelijk benaderbaar (*nabijheid*).

Werken vanuit de bedoeling en doen wat nodig is, passend bij de inwoner en zijn mogelijkheden, zijn uitgangspunten. We werken met duidelijke kaders en heldere processen. Wij streven daarbij naar *eenvoud* voor de inwoner.

Goede ondersteuning voor onze inwoners kan de gemeente niet alleen. We hebben de partners in het sociaal domein nodig om hieraan bij te dragen. Daarom bouwen we aan netwerken en participeren hier actief in. Professionals vanuit verschillende afdelingen en organisaties werken waar nodig integraal samen. Hierbij is de Samenwerkwijze uitgangspunt (*partnerschap en vakmanschap).*

Binnen het sociaal domein werken we vanuit deze waarden aan ons dienstverleningsconcept, onze werkprocessen, aan de vakmanschapsontwikkeling van onder andere onze consulenten, en aan onze digitaliseringsagenda. Naast de dienstverlening aan onze inwoners en de transformatie van de sociale zekerheid sturen we op de betaalbaarheid van het geheel.

Inhoudelijk onderschrijven we de landelijke agenda voor het sociaal domein. Dat betekent investeren in bestaanszekerheid, gelijke kansen en gezonder leven.

"Bestaanszekerheid is een grondrecht en geen beleidskeuze" (Divosa brief aan SZW d.d. 1 november 2021). Het gaat om de zekerheid van voldoende en voorspelbaar inkomen via arbeid of anderszins om mee te kunnen doen in de samenleving. Ook zekerheid van betaalbaar te wonen, toegang tot betaalbare zorg en de mogelijkheid om een financiële buffer op te bouwen zijn noodzakelijke voorwaarden om je als mens te ontwikkelen en te participeren in de samenleving.

We willen graag dat al onze inwoners actief deelnemen aan de samenleving. Ons uitgangspunt is dat werk de primaire vorm van participatie is. Werk waarin mensen hun talenten kunnen inzetten en zich kunnen ontplooien, en onderwijs dat dit mogelijk maakt. Daar zetten we dan ook zoveel als mogelijk op in. Aan onze inwoners vragen we om hun leven zoveel mogelijk naar eigen vermogen in de hand te nemen. Wanneer het niet vanzelf gaat, bieden we ondersteuning, zorg en opvang. We beogen om aan te sluiten bij de talenten, mogelijkheden en behoeften van inwoners en zoeken we met hen naar mogelijkheden om mee te doen in de samenleving.

We zien dat niet alleen huishoudens met een laag inkomen maar ook huishoudens met een midden inkomen vaker in de problemen komen. Onzekere inkomsten, stijgende energielasten en te weinig reserves maken het lastig om rond te komen. Daarom hebben we onze werkwijze verruimd van armoedeaanpak en schuldhulpverlening naar bestaanszekerheid. Dit is onlosmakelijk met elkaar verbonden en vraagt om een integrale blik en aanpak. We doen dat in Oss door gebiedsgericht te werken, samen met onze partners in de wijk, nabij te zijn voor inwoners en stress sensitief te werken. We hebben aandacht voor alle leefgebieden en gebruiken daarvoor ons netwerk en het netwerk van de inwoner. We nemen het niet over, maar werken samen met de inwoner.

Kansengelijkheid betreft goede kinderopvang en onderwijs, een sluitende aanpak voor jongeren en jongvolwassenen, en de aanpak van laaggeletterdheid. Allemaal opgaven waaraan wij in dit programma werken.

2. Programma-onderdelen

2.1 Werk en talentontwikkeling

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Iedereen die kan en wil werken, heeft werk of volgt een opleiding daarvoor*
- *Inwoners in Oss beschikken over basisvaardigheden (taal, rekenen, digitale vaardigheden)*
- *Bedrijven in Oss beschikken op het juiste moment over de juiste hoeveelheid mensen, met de juiste kwalificaties op de juiste plek*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Begin 2022 waren er nog diverse COVID-19 maatregelen; de TOZO werd nog uitgevoerd. Inmiddels is dat niet meer nodig en zijn we vooral bezig met de (administratieve) afhandeling daarvan.
We ondersteunen inwoners actief naar werk. De arbeidsmarkt is krap, dus de kansen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt op een duurzame werkplek zijn groter. Er blijven inwoners met een uitkering die zo kwetsbaar zijn dat zij niet kunnen werken. Wij hebben hen ondersteund om, vanuit eigen regie, meer mee te doen met de samenleving.
Wij hebben flexibel en voortvarend ingezet op ondersteuning van vluchtelingen uit Oekraïne (en breder) en gezorgd voor leefgeld en andere middelen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Het nieuwe partnership gemeenten-IBN is per juli geïmplementeerd. Het eerste half jaar is ook al weer geëvalueerd. Ontwikkelpunten zijn: impuls geven aan Beschut Werk, meer flexibiliteit bij IBN voor het plaatsen van een moeilijke doelgroep, meer vraaggestuurd werken waardoor IBN ook een doelgroep in huis krijgt met een hogere loonwaarde, beter de ontwikkeling van mensen bij IBN in beeld krijgen en extra inzet op sluitende aanpak jongeren tot 27 jaar.
- Rotonde, het gemeentelijke centrum voor praktijkdiagnose en arbeidstraining, is verhuisd naar het pand van IBN en samenwerking met IBN is in gang gezet.
- De landelijke taakstelling Beschut Werk 2022 voor Oss was 147 personen van 31 uur, dus 4557 uur. De feitelijke taakstelling op basis van afgegeven indicaties Beschut was 126 personen x 31 uur is 3906 uur. We hebben uiteindelijk 86 van de 126 personen geplaatst. Dat is 68%. In onze arbeidsmarktregio ligt dit percentage op 66%. 40 personen zijn nog in traject naar werk.
- De Tozo werkzaamheden lopen tot en met 2023 met heronderzoeken, aflossing van verstrekte bedrijfskredieten.
- We zetten in op “van werk-naar-werk trajecten” voor ondernemers, die gebruik maakten van de Tozo regeling. We zijn in gesprek om te kijken welke dienstverlening nodig is om aan het werk te blijven. Dat kan gaan om (om)scholing, verbinding leggen in een netwerk, schulddienstverlening of bemiddeling naar werk in een dienstverband.
- Wij participeren in het Regionaal Mobiliteitsteam (RMT) vanuit Noordoost Brabant Werkt voor 'van werk naar werk' trajecten. Inmiddels is het RMT samen met Wijzer in je Werk, de ondersteuning bij loopbaan oriëntatie, opgegaan in 1 Werkcentrum. Een mijlpaal: alle ondersteuning voor inwoners bij vragen rond werk zijn in de regio Noordoost Brabant via een portaal vindbaar.
- We hebben extra aandacht gehad voor de meest kwetsbare groep in ons uitkeringsbestand; vaak mensen die wat ouder zijn, langdurig gebruik maken van de uitkering, laaggeletterd zijn en bekend zijn bij zorg- en welzijnsinstellingen. Met aandacht en contact doorbreken we een sociaal isolement, proberen we te activeren en het sociaal netwerk te versterken.
- We hebben onze aanpak voor kwetsbare jongeren met en zonder uitkering, voortgezet. Deze doelgroep bestaat voornamelijk uit vergunningshouders en jongeren uit het voortgezet speciaal onderwijs en praktijkonderwijs. Voor de integrale aanpak voor jongeren tussen de 16 en 27 jaar met problemen op meerdere leefgebieden (Big 5), hebben we het Actieteam 16-27 opgezet.

- De nieuwe wet Inburgering is geïmplementeerd. Vergunninghouders ondersteunen we actief bij inburgering en toeleiding naar werk of opleiding en participatie. De gemeente voert de regie en zorgt voor een integrale inburgering. In 2022 hadden we ook ondersteuning voor inwoners vanuit de eerdere wet Inburgering (Wi13). Dat zal de komende jaren ook nog zo blijven. Inburgeraars die onder de Wi13 vallen krijgen, zo veel als mogelijk, dezelfde dienstverlening als inburgeraars waarvoor de nieuwe wet Inburgering (Wi21) geldt.
- Vanuit de WEB-middelen (Wet Educatie Beroepsonderwijs) zetten we actief in op het verbeteren van de basisvaardigheden van volwassen inwoners van Oss. Dit doen we met regionale en lokale partners. Het betreft zowel formele educatie (erkend diploma) als non formele educatie. In afstemming met de regio geven we prioriteit aan laaggeletterden met Nederlands als eerste taal (NT1), uitkeringsgerechtigden, jongeren en andere kwetsbare doelgroepen: nugger, laagopgeleide ouders met jonge kinderen, ex-inburgeraars. Voor de uitvoering van de formele WEB-trajecten werken we de komende jaren samen met Capabel Taal. Non-formeel aanbod wordt in Oss deels ingekocht bij het ROC en daarnaast is er allerlei aanbod door vrijwilligers en taalmaatjes.
- Voor de aanpak verbeteren basisvaardigheden, waaronder laaggeletterdheid, hebben we het beleidsplan ‘Meedoen begint bij de basis’ verlengd. Rond de zomer hebben we een nieuwe coördinator voor het Taalhuis gevonden. Door combinatie met de gemeente Meierijstad konden we een interessante functie creëren. Het Taalhuis heeft binnen het taalnetwerk een centrale, verbindende rol in de aanpak van laaggeletterdheid. De activiteiten zijn volop doorgegaan. De doelstelling om jaarlijks minimaal 100 mensen te bereiken is gehaald: wij hebben 183 mensen bereikt en voorzieningen aangeboden om hun basisvaardigheden te verbeteren.
- Het project Digitalisering Sociaal Domein leidt tot verbeteringen in onze digitale processen en uitbreiding van onze digitale dienstverlening. De ontwikkeling van een Dashboard Sociaal Domein op drie niveaus: bestuurlijk, voor managementinformatie en voor makkelijk gebruik voor beleid en uitvoering, is in volle gang. Ook andere speerpunten, zoals invoering van een regiesysteem, inzet digitaal aanvraagproces en portal stratech uit het plan van aanpak zijn opgepakt. Dit betreft het brede sociale domein.
- Wij hebben onze bijdrage in het Werkgeversservicepunt Noordoost-Brabant, als netwerkorganisatie van gemeenten, sociale partners, het UWV, SW-bedrijven, MBO en SBB, voortgezet. Regionaal hebben we daar gewerkt aan arbeidsmarktvraagstukken zoals een gezamenlijke aanpak voor jeugdwerkloosheid en stageproblematiek, versterking leven lang ontwikkelen. De dienstverlening aan werkgevers in de regio wordt gezamenlijk opgepakt. Doel van de regio is om 6.822 actieve banenafspraken te hebben eind 2022 (conform het sociaal akkoord); op 1 september 2022 waren er 7.637 actieve banenafspraken (12% boven de doelstelling).
- We investeerden in Noordoost Brabant Werkt met menskracht en middelen, op bestuurlijk en strategisch niveau. Ook namen we deel aan de programmalijnen Regionaal Werkbedrijf/Werkgeversservicepunt en Jongerenaanpak gericht op voortijdig schoolverlaters (VSV)/kwetsbare jongeren. Onze actieve deelname in Noordoost Brabant Werk leidt tot regionale projecten voor arbeidsmarktbeleid en tot een gezamenlijke aanpak die uitval van jongeren tegengaat. Jaarlijks dragen we hier € 1 per inwoner aan bij.
- Oss is toegelaten tot het UNESCO Global Newerk of Learning City’s. We versterken de leer- en ontwikkelcultuur bij werkgevers en in het onderwijs via de Lerende Stad Oss en regionale projecten. De Talentencampus is de spil voor de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt. Specifiek zetten we in op Open Badges als instrument bij Leven Lang Ontwikkelen. Daarnaast heeft de Talentencampus diverse Learning Communities en ontmoetingen georganiseerd voor (hoger) onderwijs en ondernemers om HBO en WO talent te behouden voor de Osse arbeidsmarkt.
- We vinden het belangrijk om sterk MBO onderwijs in Oss te hebben dat aansluit op de arbeidsmarkt en dat bijdraagt aan ontwikkelingskansen voor leerlingen. We blijven in gesprek met het Koning Willem I College over doorontwikkeling van de MBO-community in onze gemeente en een goede aansluiting tussen onderwijs en bedrijfsleven.

2.2 Bestaanszekerheid

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Inwoners in Oss hebben bestaanszekerheid en kunnen meedoen in de samenleving*
- *Er is een maximaal gebruik van de mogelijkheden uit het armoedebeleid voor kwetsbare groepen*
- *Er is goede ondersteuning voor inwoners met problematische schulden*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Uit de minima-effect rapportage die NIBUD voor ons begin 2022 heeft uitgevoerd, is opnieuw gebleken dat wij een ruimhartige armoedebeleid hebben. Dat zit in de breedte van mogelijkheden en regelingen en de relatief hoge vergoedingen die wij daarbij inzetten. Conclusie was ook dat we verder kunnen verbeteren voor enkele specifieke doelgroepen, met name voor gezinnen met kinderen tussen 12-18 jaar. Dit nemen we mee in het nieuwe beleidskader Armoede en Schulden.
Nieuwe noodmaatregel was de Energietoeslag vanuit het Rijk om de gestegen energiekosten te compenseren. Wij hebben de uitbetaling daarvan voortvarend ingericht en uitgevoerd. Ook de Osse uitbreiding van de doelgroep naar 130% van het bestaansminimum is opgepakt. We hebben met de EET (eenmalige energietoeslag) 2022 inmiddels 5338 aanvragen in behandeling genomen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben de energietoeslag uitgekeerd en deze doelgroep ook onze andere voorzieningen aangeboden.
- We hebben ingezet op laagdrempelige ondersteuning in de wijk door het organiseren van inloopspreekuren.
- We hebben maatwerk toegepast voor inwoners die buiten de doelgroep vielen, maar toch ondersteuning nodig hadden.
- We hebben met armoedepartners de wenselijkheid en haalbaarheid van een gezamenlijke toegang in inkomenstoets onderzocht. We concludeerden dat het gaat om een professionele intake, waar de inwoner zich ook meldt. Daarvoor hebben we een interactieve routekaart ontwikkeld die hierbij helpt. De routekaart verkeert nu in een testfase.
- De implementatie van de Samenwerkwijze is voorgezet.
- Op basis van de meldingen vanuit ons systeem voor vroegsignalering voerden wij actief gesprekken met inwoners die betalingsachterstanden op de eerste levensbehoefte (huur, energie, water of zorgpremie) hebben.
- Wij zijn aangesloten bij de Nederlandse Schuldhulproute: inwoners met betalingsachterstanden of 'rood staan' bij aangesloten banken, zorgverzekeraars, energiemaatschappijen krijgen een signaal om hulp te zoeken. Dit gebeurt door hen te wijzen op de website geldfit.nl. Inwoners kunnen hier anoniem een test doen en worden doorverwezen naar de juiste lokale ondersteuning.
- We nemen deel in het 'Schuldenknooppunt' en hebben zo vaste afspraken met grote schuldeisers over de automatische goedkeuring van een betalingsvoorstel. De doorlooptijd van minnelijke schuldregeling wordt daarmee verkort.
- Conform de aangenomen motie Schuldenrust voor inwoners volgen we de ontwikkelen rond de landelijke pauzeknop schuldhulpverlening en hebben de invoering daarvan voorbereid.
- Wij ontwikkelen schuldhulpverlening voor ondernemers. Deze nieuwe wettelijke taak vraagt specifieke kennis, die we nog aan het opbouwen zijn. We werken samen met OverRood en gaan in 2023 samenwerken Geldfit Zakelijk.
- Het convenant dat wij eind 2021 met bewindvoerders in Oss en regio hebben gesloten hebben we in een evaluatief gesprek besproken. Daar hebben we besloten om het convenant voort te zetten en uit te breiden met meer bewindvoerders.
- We hebben schuldsanering geïmplementeerd voor inwoners met minimale afloscapaciteit en evalueren de opbrengst daarvan in 2023.
- We hebben de pilot AJOSS voor jongeren met schulden verlengd en evalueren de werkwijze en opbrengsten in 2023.

- Op het KWIC (voorheen ROC De Leijgraaf) loopt een 3-jarige pilot met een financieel spreekuur voor jongeren. Eind 2023 evalueren we deze pilot en nemen we een besluit over een eventuele verlenging en de bijbehorende financiën.
- Er is een eerste oriëntatie gemaakt op de invoering van de app Kwikstart voor jongeren. Deze app voorziet jongeren van relevante informatie op allerlei gebieden en is ondersteunend op de weg naar zelfredzaamheid.

2.3 Opvang, onderwijs en onderwijshuisvesting

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Onderwijs in Oss is inclusief en biedt kinderen gelijke kansen voor de ontwikkeling van hun talent*
- *Er is een goede aansluiting van jeugdhulp op ondersteuning in opvang en onderwijs*
- *Onderwijshuisvesting is van goede kwaliteit*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

In 2022 realiseerden we diverse activiteiten en ontwikkelden we met onze samenwerkingspartners nieuwe projecten zoals De Bibliotheek op School voor leesstimulering en gelijkere kansen en zijn we gaan samenwerken met de Gelijke Kansen Alliantie van het ministerie van OCW.
Werken aan inclusief onderwijs, inclusieve samenleving en gelijke kansen is een kwestie van lange adem en is complex. Daarbij waren er in 2022 verschillende onvoorziene ontwikkelingen waar we op in moesten spelen zoals de instroom van ontheemden (Oekraïners, nieuwkomers) en de gevolgen van stijgende energieprijzen. Zo hebben het basis-, voortgezet- en mbo onderwijs de capaciteit moeten opschalen om onderwijs aan nieuwkomers te kunnen bieden. Tevens voerden we met het basisonderwijs een actie uit om te voorkomen dat kinderen zonder ontbijt naar school gaan.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We zetten de (succesvolle) aanpak van voortijdig schoolverlaters en verzuim vanuit het Regionaal Bureau Leerplicht BNO voort om te blijven behoren tot laagste percentages van Nederland.
- We ondersteunden vanuit het RBL-BNO actief de bredere doelgroep kwetsbare 16-23 jarigen door ze terug te begeleiden naar school. De aanpak is onderdeel van de regionale Jongerenaanpak als onderdeel van Noordoost Brabant Werkt. We hebben al deze jongeren in beeld.
- In samenspraak met onderwijs en opvang ontwikkelen we projecten en activiteiten gericht op de gevolgen van de COVID-19 periode zoals die in de loop der tijd duidelijk worden (Nationaal Programma Onderwijs (NPO)). Eind 2022 is besloten om op alle scholen en opvanglocaties de "Bibliotheek op school en opvang" in te richten waarmee we de het leesplezier en de taalontwikkeling van kinderen optimaal willen ondersteunen.
- Het Onderwijsachterstandenbeleid is geactualiseerd naar de Osse Sporen naar kansen. In deze sporen zetten we in op taalontwikkeling, een passende ondersteuning in passend onderwijs en op kansengelijkheid. In een werksessie met betrokken sectoren (opvang, onderwijs, GGD en Ons Welzijn) zijn plannen voor invulling van de sporen geconcretiseerd.
- We hebben opnieuw het project huiskamerklas op het TBL gefinancierd waarin extra wordt ingezet op het voorkomen van schooluitval in combinatie mentale gezondheid.
- We implementeren de aanpak Passende opvang van kwetsbare kinderen. Kinderopvang werkt hierin samen met CJG, GGD en jeugdhulpaanbieders om bij zorgsignalen tijdig ondersteuning te kunnen bieden. In de opvang functioneert het Expertiseteam naar tevredenheid bij zorgvragen rond peuters. Samen met de opvang oriënteert de gemeente zich op dit moment op versterking van de kennis bij pedagogisch medewerkers rond peuters met complex gedrag.
- We intensiveerden de samenwerking met ouders rond NT2 en VVE (Voor- en Vroegschoolse educatie): kinderopvang, scholen en de gemeente werken hiervoor samen met de lokale actiegroep Global Goals. In 2022 is aandacht besteed aan meertalig voorlezen. Samen met Global Goals zijn filmpjes gemaakt en folders in verschillende talen. Deze zijn in de bibliotheek gepresenteerd.

- Voor instromende niet-Nederlandstalige kinderen in de basisschoolleeftijd, ook kinderen van arbeidsmigranten, continueerden we de aanpak met aparte taalklassen en vliegende brigades voor taalondersteuning. In 2022 is het aantal taalklassen vergroot door de toenemende vraag van vluchtelingenkinderen (w.o. Oekraïners). Deze uitbreiding is in samenwerking met de scholen gelukt ondanks de personele tekorten in dit veld. Ook het voortgezet onderwijs en mbo hebben de capaciteit moeten opschalen voor de Internationale Schakelklassen (ISK). Tevens zijn vanwege tekort aan NT2-docenten andere samenwerkingsoplossingen gezocht. Zo hebben we cultuur- en theaterdocenten kunnen koppelen aan het mbo-ISK.
- Rondom de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp wordt gewerkt aan een nauwe samenwerking met de samenwerkingsverbanden PO en VO voor onze regio en de gemeente Maashorst, Bernheze en Meijerijstad. Er is een gezamenlijke ontwikkelagenda opgesteld waarin dyslexie, onderwijs-zorgarrangementen en thuiszitters speerpunten zijn.
- We zijn aangesloten bij de experimentenregeling vanuit het ministerie van OCW samen met SO de Sterrenkijker locatie Oss, SO de Vlinder in Reek en met de gemeente Maashorst. Hierbij onderzoeken we manieren om thuiszitters (5 leerlingen uit Oss) weer naar school te krijgen.
- De rol van de onderwijscontactpersoon is geëvalueerd en dit heeft geleid tot taak- en uren verheldering. De komende periode wordt onderzocht hoe de rol van de onderwijscontactpersoon nog effectiever kan worden ingevuld.
- We leveren een bijdrage aan de sociale versterking Schadewijk, waarbij wij vanuit opvang en onderwijs onder andere insteken op ondersteuning van IKC Regenboog. In september 2022 startte het naschools, verrijkend activiteitenaanbod in de Schadewijk. Het heeft de naam Kodoss (Kom, Ontdek, Doe, Schadewijk, Oss) gekregen. Het betreft laagdrempelig, vrij toegankelijk aanbod voor kinderen in de Schadewijk. Vijf dagen in de week voeren vrijwilligers en partijen zoals Avem kinderopvang, Muzelinck en het Sport Expertise Centrum dit uit.
- We voeren onze plannen voor onderwijshuisvesting uit conform het overleg met de schoolbesturen en door de gemeenteraad vastgestelde Integraal HuisvestingsPlan (IHP). In 2022 hebben we hierover een BOT (Benen op Tafel) sessie met de Raad gehad en gezamenlijk met de schoolbesturen hebben we het IHP geactualiseerd. Jaarlijks hebben we accountoverleggen met de schoolbesturen.
- Samen met het schoolbestuur SAAM werken we aan vervangende nieuwbouwplannen voor de basisscholen De Korenaer/J.F. Kennedy (KC De Aventurijn) en de Nicolaasschool (KC Nicolaas). De investeringskredieten zijn vastgesteld door de Raad in januari 2022 en in december 2022 heeft het college extra krediet verstrekt voor KC De Aventurijn. Volgens planning worden deze voorzieningen in de tweede helft van 2023 opgeleverd.
- Samen met het schoolbestuur Optimus werkten we aan een vervangend nieuwbouwplan voor de scholen in Megen/Macharen/Haren.
- Samen met de schoolbesturen Hub Noord-Brabant en Oosterwijs en het Samenwerkingsverband PO6 werkten wij aan de realisatie van een integrale voorziening voor het speciaal onderwijs (2 scholen onder 1 dak). Het voorbereidingskrediet is opgesteld; hierover besluit de gemeenteraad in maart 2023.
- Samen met de schoolbesturen Hub Noord-Brabant en Oosterwijs werkten wij aan de realisatie van een integrale voorziening voor het voortgezet speciaal onderwijs (2 scholen onder 1 dak). Het voorbereidingskrediet is opgesteld; hierover besluit de gemeenteraad in het voorjaar van 2023.
- Samen met het schoolbestuur Optimus onderzochten wij de mogelijkheden voor een vervangend renovatie/nieuwbouwplan voor het speciaal basisonderwijs Het Baken.
- Samen met de schoolbesturen SAAM en Filios werkten wij aan een plan voor vervangende huisvesting van de scholen IKC De Regenboog, De Teugelaar en De Nieuwe Link die in de te herstructureren Schadewijk liggen.
- Samen met de schoolbesturen SAAM en Filios zetten wij in op een haalbaarheidsonderzoek voor een vervangend nieuwbouwplan voor De Lockaert en De Polderhof.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Wij willen dat iedereen mee kan doen in onze samenleving. Onderwijs en werk zijn belangrijk voor participatie. Wij werken aan een duurzame plek op de arbeidsmarkt voor onze inwoners. Daarom streven we naar een startkwalificatie bij een zo groot mogelijke groep inwoners en gaan uitval uit onderwijs tegen. We ondersteunen mensen met een uitkering om passend werk te krijgen en te houden. Leven lang ontwikkelen is een belangrijk uitgangspunt.
Wij stimuleren inclusief onderwijs en organiseren hulp om de scholen heen.
Wij hebben een breed pakket aan armoedemaatregelen voor huishoudens in financieel zware situaties en passen maatwerk toe voor mensen die het nodig hebben.
De global goals die bij dit programma horen zijn: geen armoede, geen honger, kwaliteitsonderwijs, duurzame energie, fatsoenlijk werk en gezonde economie, ongelijkheid verminderen en partnerschappen.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2019	2020	2021	2022	Streef-waarde
Voortijdig schoolverlaters Oss	Vsvverkenner.nl	2,11%	1,84%	1,88%		<2,0%
Bereik VVE doelgroep	Peutermonitor (vanaf 2021)	97%	97%	92%	110%	100%
Gebruik voorzieningen armoedebeleid	WISZ	86,4%	84,3%	82,2%	88,7%	85%
Gebruik huishoudens 120%		81,6%	78,3%	73,9%	83,7%	
Gebruik huishoudens p-wet		91,1%	90,2%	90,4%	93,7%	
Percentage stijging bijstandsuitkeringen	WISZ	-3,4%	5%	-3,1%	-1%	-1%

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Absoluut verzuim onderwijs per 1.000 leerlingen (niet ingeschreven op school)	2,3	2,1	2021
Relatief verzuim onderwijs per 1.000 leerlingen (wel ingeschreven, niet aanwezig)	16	21	2021
Voortijdig schoolverlaters (VO en MBO)	1,9%	1,8%	2021
Kinderen in uitkeringsgezin	5%	5%	2021
Personen > 18 jaar met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners	307	371	2021
Werkloze jongeren 16-22 jaar	2%	2%	2021
Personen 15-74 jaar met lopend re-integratietraject per 1000 inwoners	13,1	12,3	2022
Netto arbeidsparticipatie (aandeel beroepsbevolking met baan)	70,6%	70,6%	2021
Demografische druk (verhouding tussen niet-productieve leeftijdsgroepen < 20 jaar en > 65 jaar en productieve groep 20-64 jaar)	69,1%	74,9%	2022

Programma 3. Ontmoeten, sport en cultuur

1. Inleiding

De begrotingsprogramma's 1, 2 en 3 vormen samen het grootste deel van het sociaal domein in Oss. In de drie hoofdstukken staan veel verschillende deelonderwerpen. Onderstaande visie en uitgangspunten is wat ons verbindt in het sociaal domein.

Vanuit het sociaal domein werken wij aan een veerkrachtige en inclusieve samenleving in Oss. Wij streven ernaar dat iedere inwoner kan meedoen. Wij doen dat vanuit de volgende waarden.

We streven naar een s*terke samenleving & sterke mensen*: inwoners willen zoveel mogelijk eigen regie en verantwoordelijkheid over hun leven en hun leefomgeving. Zij doen en kunnen veel zelf en samen met hun omgeving. Het vrijwilligerswerk, bijvoorbeeld bij sportclubs, scholen en culturele instellingen, is van grote meerwaarde voor de gemeenschap. Aansluiten bij wat mensen zelf willen en kunnen in samenhang met het algemeen belang, dat is voor ons een duurzame manier om bij te dragen aan actieve en verantwoordelijke gemeenschappen. En natuurlijk is er goede ondersteuning voor hen die dat nodig hebben, korter of langer.

We weten wat er leeft en speelt in buurten, wijken, dorpen, stadjes. We kennen de inwoner en de inwoner kent ons. Daarom zijn we makkelijk benaderbaar (*nabijheid*).

Werken vanuit de bedoeling en doen wat nodig is, passend bij de inwoner en zijn mogelijkheden, zijn uitgangspunten. We werken met duidelijke kaders en heldere processen. Wij streven daarbij naar *eenvoud* voor de inwoner.

Goede ondersteuning voor onze inwoners kan de gemeente niet alleen. We hebben de partners in het sociaal domein nodig om hieraan bij te dragen. Daarom bouwen we aan netwerken en participeren hier actief in. Professionals vanuit verschillende afdelingen en organisaties werken waar nodig integraal samen. Hierbij is de Samenwerkwijze uitgangspunt (*partnerschap en vakmanschap).*

Binnen het sociaal domein werken we vanuit deze waarden aan ons dienstverleningsconcept, onze werkprocessen, aan de vakmanschapsontwikkeling van onder andere onze consulenten, en aan onze digitaliseringsagenda.

Inhoudelijk onderschrijven we de landelijke agenda voor het sociaal domein. Dat betekent investeren in bestaanszekerheid, gelijke kansen en gezonder leven.

Naast de dienstverlening aan onze inwoners en de transformatie van de sociale zekerheid sturen we op de betaalbaarheid van het geheel.

We willen onze inwoners op een positieve manier ondersteunen in het leven door te zorgen voor onze cultuur, de sport, de culturele- en sportieve infrastructuur, aandacht voor positieve gezondheid, een gezonde leefstijl en ontmoeting in onze wijk- en dorpshuizen. We hebben en onderhouden goede en goed toegankelijke voorzieningen voor iedereen. Voorzieningen die goed aansluiten op wat inwoners kunnen en willen. En die gedragen worden door inwoners en de vele gemeenschappen in Oss.

Ontwikkelingen die de infrastructuur versterken zijn de bouw van een nieuw Golfbad, de realisatie van Het Warenhuis, de plannen voor theater De Lievekamp en Muzelinck en de bouw, renovatie en/of verduurzaming van diverse dorp- en wijkhuizen en sportaccommodaties.

De afgelopen twee jaren waarin COVID-19 een belemmerende rol heeft gespeeld, is het goed gelukt om onze professionele- en vrijwilligersorganisaties breed te ondersteunen met compensatiemaatregelen. De belemmeringen voor sport, cultuur en ontmoeten zijn echter nog niet weg. De grootste uitdaging is daarom om het voorzieningenniveau op peil en aantrekkelijk te houden. We hebben verschillende beleidsvisies op basis waarvan we dat borgen: Cultuur Verbindt OnSS, het beleidskader Vitale Sportverenigingen, het Osse sport- en preventie akkoord en Thuis in de Buurt. De komende jaren gaan we specifieker beleid ontwikkelen voor een gezonde leefstijl en gezonde leefomgeving. We doen dat in een brede samenhang van beleid in het sociaal domein. We zetten in op positieve gezondheid, het verkleinen van gezondheidsverschillen en een gezonde leefstijl.

We willen onze inwoners meer regie geven op wat er in hun leefomgeving wordt aangepakt. We continueren en intensiveren de komende jaren –samen met het programma Zorg & Welzijn- de gebiedsgerichte benadering.

2. Programma-onderdelen

2.1 Ontmoeten

Doelstellingen

We werkten aan de volgende doelstelling(en):

- *De wijk- en dorpshuizen zijn kwalitatief op orde en geschikt voor de functies die er in uitgeoefend worden*
- *De vrijwilligersorganisaties voor gastheerschap, beheer en onderhoud worden adequaat ondersteund in hun werkzaamheden*
- *De wijk- en dorpshuizen zijn verduurzaamd voor het gebruik*
- *Vrijwilligersorganisaties worden adequaat ondersteund door de gemeente*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

In het eerste kwartaal hadden de gemeenschapshuizen nog te maken met de beperkingen vanuit de COVID-19 maatregelen. Daarna gingen alle gemeenschapshuizen aan de slag met de vragen: wat zijn de behoeften van onze wijk of ons dorp aan gemeenschapsactiviteiten, hoe geven wij daar invulling aan, is er voldoende plek en zijn er voldoende activiteiten voor kwetsbare inwoners (laagdrempelig ontmoeten)? Er kwam een subsidieregeling vanuit de gemeente beschikbaar om -waar nodig- een extra financiële impuls te geven aan het laagdrempelig ontmoeten. In een aantal gevallen sluiten gemeenschapshuizen in hun programmering nadrukkelijker aan bij de wijkfoto/-agenda. Er is een driehoek ingericht vanuit maatschappelijk vastgoed, beleid en ONS welzijn om de gemeenschapshuizen op maat te ondersteunen in de omslag naar een vraaggerichte programmering, met voldoende ruimte voor laagdrempelig ontmoeten.
We hebben in 2022 gewerkt aan een aantal trajecten voor verbouw of nieuwbouw van gemeenschapshuizen. Met het nieuwe college is er ook gekozen om gezonde leefstijl, positieve gezondheid en bewegen en sport te versterken door deze onderwerpen meer met elkaar te verbinden.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben een integrale begeleiding ingericht voor de transitie van wijk- en dorpshuizen vanuit de gemeente in samenwerking met ONS welzijn. Daarbij hebben we aansluiting met de WMO, proeftuin Ruwaard, sociale agenda en professionele samenwerkingspartners zorg- en welzijn. We organiseren minstens vier keer per jaar domeinbijeenkomsten, waarbij we Versterken Laagdrempelig Ontmoeten op allerlei manieren bespreken met de wijk- en buurthuizen. Hierbij doen ze kennis van elkaar op, ze wisselen ervaringen uit leren van elkaar.
- In nagenoeg alle wijk- en dorpshuizen zijn inmiddels initiatieven opgestart voor laagdrempelig ontmoeten. Vijf wijk- en dorpshuizen hebben een plan ingediend voor opstartsubsidie.
- We hebben het gezamenlijke loket voor advies en informatie gerealiseerd vanuit de gemeente (maatschappelijk vastgoed en beleid) en vanuit ONS welzijn. We hebben een website ontwikkeld voor de gemeenschapshuizen voor informatie en advies.
- Cafetariamodel voor training en advies op maat: In 2022 boden we aan alle gemeenschapshuizen een training aan over "gastvrijheid". De meeste huizen namen hieraan deel.
- In het kader van de ontwikkeling van de tool voor het monitoren van de maatschappelijke meerwaarde van wijk- en dorpshuizen willen we gaan werken met het Kwaliteitskompas van Movisie. We hebben hiervoor een werkgroep opgericht met de wijk- en dorpshuizen en samen met hen de ambities geformuleerd. Ook hebben we een relatie met de activiteitenprogramma's gelegd en hoe we deze kunnen meten. In een bijeenkomst met alle dorps- en wijkhuizen hebben we kennis en ervaring hierover uitgewisseld. Het Kwaliteitskompas leggen we nog voor aan de raad.
- Ontwikkelen exploitatiemodellen wijk- en dorpshuizen: Zes wijk- en dorpshuizen hebben deelgenomen met een traject breed ontmoeten; wat betekent Thuis in de Buurt voor de programmering van het gemeenschapshuis? Dat heeft geresulteerd in activiteitenprogramma's, bedrijfsplannen en exploitatieoverzicht.

- Projecten voor verbouw en/of nieuwbouw:
    - Oss Zuid: keuze ontmoeten, scouting Titus Brandsma en voetbalclub Cito: Huur door gemeente van Zuidergebouw is per 31-12-2022 beëindigd. Programma van wensen van bewoners en organisaties voor ontmoeten in Oss Zuid is opgesteld. De voorkeur voor locatie aan Germanenweg voor nieuwbouw door scouting Titus Brandsma is in beeld. We hebben een verkenning uitgevoerd naar mogelijke locatie voor ontmoeten in zuidelijk deel van de wijk Oss zuid en integratie buurt/welzijn en sport in één accommodatie.
    - Sportzaal Ussenstelt: We startten een haalbaarheidsonderzoek naar geclusterde nieuwbouw scholen Lockaert en Polderhof en sportzaal Ussenstelt. In overleg met betrokken partijen werken we vanuit verschillende scenario's toe naar een voorkeursscenario. Planning raadsbesluit Q2 2023.
    - De Hille Oss Noordwest: In 2022 hebben we vanuit de haalbaarheidsstudie gewerkt aan een voorontwerp samen met een brede werkgroep. Daarin namen deel het bestuur van de MFA, de wijkraad en BrabantZorg. Op basis van het voorontwerp zijn de bouwkundige kosten geraamd. Hierover is in oktober een Raadsinformatiebrief aan de raad gestuurd die op 8 december 2022 in de opiniecommissie is besproken.
    - 't Slotje in Herpen: In 2022 startten we met de vernieuwbouw en verduurzaming van 't Slotje. In december 2022 heeft de gemeenteraad hierover een Raadinformatiebrief ontvangen.
    - Vidi Reo Ravenstein: In 2022 zijn de bouwkosten geraamd van het schetsontwerp dat met een brede werkgroep van gebruikers van Vidi Reo, dorpsraad, Vestingwerken en Heemkundekring en inwoners is vastgesteld. Daarnaast zijn de kosten geraamd van de investeringen in de openbare ruimte. Hierover is in oktober een Raadsinformatiebrief gestuurd naar de gemeenteraad. Bij de programmabegroting 2023 is een motie aangenomen om het project Vidi Reo op het Hoornwerk verder te realiseren tot investeringsbesluiten. De ambtelijke organisatie is hiermee in het laatste kwartaal van 2022 gestart.
    - Neerloon-Overlangel-Keent: De werkgroep vanuit de drie dorpen heeft in 2022 gewerkt aan een investeringsplan voor sport en ontmoeten. De eerste uitwerking hiervan heeft laten zien dat de plannen niet passen binnen de beschikbare financiële kaders. We hebben hierover overleg met de werkgroep over hoe we hiermee verder kunnen.
    - Ontmoeten in Macharen: In 2022 ondertekenden de werkgroep ontmoeten en het bestuur van de Bongerd een samenwerkingsovereenkomst over het programmeren en organiseren van activiteiten voor het dorp voor verenigingen, ontmoeten en Thuis in de Buurt. De voorkeur in Macharen gaat uit naar een nieuw gemeenschapshuis. Een nieuw gemeenschapshuis is onderdeel van een bredere gebiedsontwikkeling. Nieuwbouw past vooralsnog niet binnen de beschikbare financiële kaders. We werken aan een nieuw scenario.

2.2 Sport en gezonde leefstijl

Doelstellingen

We werkten aan de volgende doelstelling(en):

- *We vergroten de mogelijkheden om te sporten en te bewegen door het openstellen van buitensportaccommodaties voor ongeorganiseerde sport- en beweegactiviteiten. Maar ook door de openbare ruimte aantrekkelijker te maken voor sporten en bewegen*
- *We verbinden het gemeentelijk gezondheidsbeleid sterker aan de doelstellingen van het Osse Sportakkoord en houden daarbij de verbinding met Welzijn & Ondersteuning*
- *We gaan de (sport)verenigingen meer ondersteunen om de maatschappelijke ontwikkelingen goed het hoofd te kunnen bieden*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?
Begin 2022 ondersteunden we de sportverenigingen nog in verband met de COVID-19 beperkingen, die toen golden. Net nadat de sportverenigingen de blik weer op de toekomst konden richten, werden ook zij geconfronteerd met de negatieve gevolgen van de inflatie in het algemeen en sterk gestegen energieprijzen in het bijzonder. Om deze negatieve gevolgen zoveel mogelijk te beperken, richtten we als gemeente een crisisteam hiervoor in om de vinger aan de pols te houden en snel te handelen wanneer nodig.
In 2022 werkten we aan de uitvoering van het Sportakkoord, aan de uitvoering van een internationaal sportevenement, de versterking van de sportverenigingen en meer beschikbaarheid van plekken voor sporten en bewegen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?
- We startten in het derde kwartaal van 2022 met de voorbereidingen voor de nieuwe beleidsnota positieve gezondheid en preventie, waar gezonde leefstijl en bewegen en sport in opgenomen worden.
- Meer sportgelegenheden in de openbare ruimte/ Urban Ox Park: In 2022 werkten we aan de concretisering van een groot beweegpark in het Sibeliuspark, het Urban Ox Park. De raad stemde onlangs in met het beschikbaar stellen van een investeringskrediet hiervoor. Ook verleenden we actieve medewerking aan het WK Wheelchair. Vooral vanuit het motief om Inclusie en inclusief sporten beter voor het voetlicht te brengen. Dit goed verlopen en bezochte evenement creëerde veel media-aandacht tot ver buiten de landsgrenzen.
- Bij VIP/Herpinia in Herpen werkten we samen aan het concept van de Open Sportclub. In de programmabegroting is een budget beschikbaar gesteld hiervoor. We hebben een notitie voorbereid waarin we nadere keuzes over beheer en programma op buitensportparken voorleggen. Deze notitie komt in het eerste kwartaal van 2023 in de raadscommissie aan de orde.
- We boden begeleidingstrajecten aan voor sportbestuurders, die met hun club aan de slag wilden om een vitale sportvereniging te worden of te blijven.
- We hebben in 2022 ook het beleid van de veilige sportclub versterkt. Een aantal clubs heeft inmiddels de training tot vertrouwenscontactpersoon gevolgd.
- We hebben in 2022 een nieuwe raamovereenkomst gesloten met de Golfbad Exploitatie B.V. Deze raamovereenkomst vormt ook de fiscaal-juridische basis voor de nieuwbouw van het zwembad. We hebben gewerkt aan een actualisering van de zwembadconfiguratie. Begin 2023 heeft de gemeenteraad hiermee ingestemd en deze vormt nu de basis voor de verdere uitwerking van het programma van eisen. In de Programmabegroting zijn extra middelen ter beschikking gesteld om de nieuwbouw mogelijk te maken.
- In het najaar van 2022 vonden in sportcentrum De Rusheuvel de ITF Wheelchair Tennis Masters plaats. Met medewerking van vele vrijwilligers en verenigingen werd een toptoernooi georganiseerd waar ’s werelds beste rolstoeltennissers streden om de officiële wereldtitels.

2.3 Cultuur

Doelstellingen
We werkten aan de volgende doelstelling(en):

- *Culturele activiteiten zijn aantrekkelijk en voor iedereen toegankelijk om aan deel te nemen of om er van te genieten. We zetten in op gezamenlijke programma’s van het culturele veld voor intensivering van cultuureducatie en cultuurparticipatie*
- *Onze culturele infrastructuur is breed, divers en sterk We zetten in op het behoud van een eigentijds voorzieningenniveau*
- *Het subsidiebeleid voor de culturele sector is helder en sluit aan op de ambities in de cultuurnota. We zetten in op het afspreken van prestatie indicatoren met onze kernvoorzieningen om ontwikkelingen te kunnen monitoren*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Ook in de cultuursector werden de eerste maanden van 2022 nog gedomineerd door de COVID-19 beperkende maatregelen. Daarna is de sector energiek aan de slag gegaan met het herstel van de achterstand die is opgelopen. Niet alle cultuurinstellingen zijn inmiddels weer terug op het oude niveau. Dat herstel wordt ook bemoeilijkt door de plots ingetreden energiecrisis en de hoge inflatie.

We hebben belangrijke stappen gezet in het verbeteren van de culturele infrastructuur: de (ver)nieuwbouw van Lievekamp en Muzelinck zijn weer stapjes dichterbij gekomen, museum Jan Cunen heeft weer betere beheermogelijkheden en het eigendom en beheer van het gebouw De Groene Engel zijn overgedragen aan een vastgoedstichting.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Muzelinck liet ten behoeve van het nieuwe onderkomen een positioneringsonderzoek uitvoeren. Dit is opgeleverd en wordt nu vertaald naar een Programma van Eisen en de exploitatie van Muzelinck.
- Voor de (ver)nieuwbouw van het theater kochten we het Zuiderstrandtheater van de gemeente Den Haag. Dit gebouw wordt gedemonteerd en zoveel mogelijk hergebruikt voor de nieuwe huisvesting van het Osse theater. De raad stelde in de Programmabegroting 2023 een bedrag van € 1,7 miljoen structureel beschikbaar voor de herhuisvesting.
- Voor het Warenhuis ligt de verantwoordelijkheid voor het vormgeven van samenwerking, programmering en ontmoeting bij de gebruikers. In afwachting van de nieuwbouw zijn er gesprekken tussen de gebruikers in de opmaat naar overeenkomsten. In het voorjaar van 2023 zal de strategische werkgroep een presentatie geven aan de gemeenteraad over de partners in het gebouw, merkenboek en voorbeeldprogrammering.
- De gemeenteraad heeft extra middelen beschikbaar gesteld voor het aannemen van een huismeester voor het Museum Jan Cunen. 17 december 2022 is Villa Curiossa geopend. De historie van Oss is in de Villa Constance zichtbaar gemaakt in een vaste opstelling en expositie.
- We hebben in dit jaar gewerkt aan de verkoop van het gebouw aan de Kruisstraat aan de stichting Vastgoed Groene Engel, die het gaat beheren en uitbaten. In de verkoop is de onvoorwaardelijke positie van het cultuurpodium vastgelegd. De verkoopovereenkomst is begin 2023 getekend.
- Op de planning stond de evaluatie van het Cultuurfonds Amteurkunst. Vanwege COVID-19 en nu de focus op de inflatie en energiecrisis maken dat het cultuurfonds Amateurkunst maar mondjesmaat wordt gebruikt. Evaluatie staat op de planning voor 2023. Dat is het laatste jaar van deze regeling.

2.4 Vrijwilligers

Doelstellingen

We werkten aan de volgende doelstelling(en):

- *Vrijwilligersorganisaties kunnen een beroep doen op ondersteuning vanuit de gemeente, wanneer zij moeite ondervinden in het uitoefenen van hun taken en activiteiten*
- *Vrijwilligersorganisaties worden adequaat ondersteund*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We zijn in 2022 begonnen met het versterken van netwerken van vrijwilligersorganisaties. Dit gaan we breder inbedden in een hernieuwd vrijwilligersbeleid. In de Programmabegroting 2023-2026 zijn door de raad middelen beschikbaar gesteld om een actiever vrijwilligersbeleid te gaan voeren. In 2023 zullen we hiervoor een voorstel voorleggen aan de raad.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Na het vaststellen van de Programmabegroting hebben we gewerkt aan een plan van aanpak voor een nieuw beleidskader van het vrijwilligersbeleid. Dit plan van aanpak werken we in het tweede kwartaal van 2023 uit in een voorstel voor de raad.
- We hebben netwerkbijeenkomsten georganiseerd. We hebben diverse gelijksoortige organisaties met elkaar in contact gebracht. De bedoeling hiervan was het stimuleren van het onderling contact, kunnen leren van ervaringen van anderen en samenwerking bevorderen. Dit hebben we gedaan voor carnavalsverenigingen, EHBO-organisaties en Sinterklaascomité's.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

We geven op het gebied van duurzaamheid zelf het goede voorbeeld. Daarom gaan we met de gebruikers van gemeentelijke gebouwen en onze partners de maatschappelijke vastgoed portefeuille verduurzamen. Denk aan de realisatie van het nieuwe Golfbad en de beoogde herbouw van het Zuiderstrandtheater voor Theater De Lievekamp. We volgen daarbij het Klimaatakkoord zoals beschreven in de *Nota Verduurzamen Maatschappelijk Vastgoed* en streven naar een CO2 arme portefeuille in 2050. De gemeentelijke regeling voor de verduurzaming van buitensportaccommodaties blijft van kracht. Ieder jaar zal in de paragraaf Integraal voorzieningenbeleid verslag worden gedaan van de voortgang van de verduurzaming. We proberen zoveel mogelijk de 'natuurlijke momenten' te gebruiken voor het verduurzamen, zoals verbouw, nieuwbouw of groot onderhoud.
De global goals die bij dit programma horen zijn: goede gezondheid en welzijn, gendergelijkheid, ongelijkheid verminderen, duurzame steden en gemeenschappen en vrede, veiligheid en gerechtigheid.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2018	2019	2020	2021	2022	Streef-waarde
Tevredenheid inwoners over voorzieningen	Waarstaatjegemeente.nl	76%		74%		67%	75%
Inzet burgers voor leefbaarheid in de buurt	Waarstaatjegemeente.nl	24%		21%		17%	22%
Actief in verenigingsleven	Waarstaatjegemeente.nl	65%		55%		52%	63%
Volwassenen (18+) die voldoen aan norm gezond bewegen	GGD Brabanscan.nl			45%		46%	60%
Mensen met ernstig overgewicht (obesitas 18-64 jaar)	GGD Brabantscan.nl			18%		18%	12%

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Niet-sporters	48,3%	51,6%	2020

Programma 4. Klimaat, energie en openbare ruimte

1. Inleiding

Onze leefomgeving verandert ingrijpend. Een van de redenen hiervoor is dat het klimaat door menselijke activiteiten blijvend verandert. Klimaatverandering, natuurherstel en energievoorziening zijn – naast voldoende en betaalbare woningen – dan ook de grote en urgente opgaven waar we in het ruimtelijk domein voor gesteld staan. Het zijn opgaven die complex zijn in zichzelf en door hun samenhang. Vanuit de rijksoverheid komen vanuit verschillende nationale programma's middelen ter beschikking om deze opgaven aan te kunnen pakken. In Oss staan de duurzame energieopwekking en de voorbereiding op de effecten van de klimaatverandering prominent op de agenda om de toekomst duurzaam vorm te geven. Als gemeente moeten we nu keuzes maken om onze lange termijn doelstellingen te behalen: in 2050 zijn we als gemeente klimaatadaptief en energieneutraal.

2. Programma-onderdelen

2.1 Klimaat en duurzaamheid

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Onze stad en dorpen zijn beter toegerust op het veranderende klimaat; We pakken klimaat-knelpunten snel aan en we vergroenen de stad en de kernen*
- *We houden Oss – samen met onze partners - veilig bij hoog water*
- *We creëren, verbinden en behouden klimaatrobuuste ecosystemen ter verbetering van de biodiversiteit*
- *We leveren een bijdrage aan de verbetering van de kwaliteit van lucht, water en bodem*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Voor het bereiken van de doelstellingen hebben we in 2022 zowel gewerkt aan het opstellen van beleid en kaders als aan het voorbereiden en uitvoeren van concrete projecten. Zo is het actieplan Groen & Klimaatrobuust Oss opgesteld en met diverse partijen besproken. Dit plan zal begin 2023 ter vaststelling aan u worden voorgelegd. Ook is er voortvarend doorgewerkt aan de voorbereiding voor het dijkversterkingsproject Meanderende Maas. Het ontwerp bestemmingsplan gaat begin 2023 ter inzage. Daarnaast heeft de uitvoering van het bomenstructuurplan plaatsgevonden met de aanplant van de laatste tranche van 500 bomen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben een start gemaakt met het koersdocument Groen en Klimaatrobuust Oss.
- We hebben - samen met de projectorganisatie - de voorbereidingen op de planprocedure en vergunningaanvragen voor het dijkversterkingstraject Meanderende Maas ter hand genomen en als bevoegd gezag beoordeeld.
- We hebben een intentie-overeenkomst gesloten ten behoeve van de verdere voorbereiding voor het dijkversterkingstraject Cuijk-Ravenstein.
- We hebben de laatste fase van de aanplant van circa 1500 bomen in het kader van het bomenstructuurplan uitgevoerd.
- We hebben de uitwerking van het Bos van Oss samen met de initiatiefnemer en andere betrokkenen ter hand genomen om te komen tot de aanleg van 20 hectare nieuw bos.
- Samen met landschapsbeheer Oss hebben we de laatste landschapsprojecten van de zone Geffen Oss aangelegd. Hiermee is het buitengebied rond Geffen versterkt op het gebied van natuur recreatie en cultuurhistorie.
- We hebben het Integraal Beheerplan voor de Herperduin opgesteld, inclusief anti-verdrogingsmaatregelen. De definitieve versie wordt in 2023 ter besluitvorming aangeboden.
- We hebben het Water- en Rioleringsprogramma vastgesteld, waarbij ingespeeld wordt op klimaatverandering en o.a. wordt ingezet op het afkoppelen van hemelwaterafvoer.
- We hebben met de bedrijven op bedrijventerrein Moleneind, VNO-NCW en de provincie Noord-Brabant een plan van aanpak geschreven om het terrein in 2023 en verder te gaan verduurzamen, waaronder vergroenen en aandacht voor wateroverlast en hitte.

- Via een gezamenlijke subsidieregeling (As50+ partners) ondersteunen we acties van onze inwoners die hun eigen terrein voorbereiden op klimaatverandering. In 2022 hebben we voor ruim € 65.000 bijgedragen aan inwoners die een groen dak hebben aangelegd of hun regenpijp hebben afgekoppeld.
- Met de regionale watersamenwerking As50+ hebben we van de Rijksoverheid impulsgelden aangevraagd en toegekend gekregen voor het versneld aanpakken van klimaatknelpunten. Voor de gemeente Oss kwam dit neer op € 1,13 miljoen.
- We hebben onderdelen van het uitvoeringsprogramma Schone Lucht Akkoord Oss gerealiseerd.
- Het beleidskader Voormalige stortplaatsen in Oss onder de Omgevingswet is vastgesteld.
- Het Uitvoeringsprogramma 2022-2027 drinkwaterwinningen Noord-Brabant waaronder Lith is met ons tot stand gekomen en provinciaal vastgesteld.

2.2 Energietransitie

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Oss reduceert CO2 emissie met 49% in 2030 in vergelijking tot 1990 (aanpassing naar boven van deze doelstelling naar 55% CO2 emissie-reductie -met daaraan gekoppeld aanpassing van RES-opgave- is aanstaande)*
- *Energietransitie: wij realiseren ons deel van het RES-bod:*
    - *Besparing 11% in 2030 in vergelijking tot 2017*
    - *Grootschalige opwekking: 0,93 PJ duurzame energie in 2030, restant RES opgave 0,514 PJ vergund in 2025*
    - *Volledig energieneutraal in 2050*
- *Oss realiseert 7.500 aardgasvrije bestaande woningen in 2030 en is volledig afgekoppeld van het gasnet in 2050*

De komende jaren wordt de monitoring van deze doelstellingen verder uitgewerkt o.a. door het opstarten van de CO_2 prestatieladder.

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De realisatie van de doelstellingen van het programma Energietransitie wordt zoveel mogelijk op projectbasis/programma-onderdeel gemeten en bewaakt. De beschikbare cijfers lopen 1 tot 2 jaar achter. Voor de verschillende onderdelen levert dit het volgende resultaat op:

- **Besparing**; op grond van de meest recente meting door CE Delft uitgevoerd nam het energieverbruik tussen 2017 en 2020 met ruim 10% af; deze daling is vrijwel geheel toe te schrijven aan onderdeel mobiliteit als gevolg van COVID-19 effecten. Bij de onderdelen werken en wonen bleef het energieverbruik in deze periode gelijk dan wel nam het licht toe.
- **Grootschalige duurzame opwek**; vooral als gevolg van de groei van zonnepanelen op grote daken is de opwek tussen 2017 en 2020 substantieel toegenomen. Oss wekte in 2017 2,4% van haar energievraag lokaal op en in 2020 5,4%.
- **Warmtetransitie** (7.500 woningen); in 2022 zijn we gestart met de uitvoering van de warmte-transitie in de wijk Schadewijk en de kern Herpen. Er zijn nog niet direct woningen aardgasvrij gerealiseerd als gevolg van onze activiteiten.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- In 2022 is een groot aantal acties gerealiseerd in het kader van het Uitvoeringsprogramma Energiebesparing 2019-2023. Het betreft o.a.:
    - Keukentafelgesprekken
    - Duurzaamwonen Spreekuur (Brabant Woont Slim)
    - Energieadvies op maat (Brabant woont Slim)
    - Voucheracties energiebespaarmiddelen
    - Warmtewandelingen

    - Energiebespaarbeurs
    - Duurzaamheidslening
    - ECO energiecoöperatie
    - **Inkoopactie hybride warmtepomp
    - ** Isolatieactie collectieve inkoopactie 2022
    - Informatieavonden
    - VvE actie (VTCB)
    - Adviserend toezicht energiebesparingsplicht bedrijven
    - Verduurzaming industrieterrein Moleneind Landweer (inclusief klimaatadaptatie)
    - Aanpak Energie-armoede (Klusbus, energiebespaarboxen)
    - Deelname aan RES
- Daarnaast hebben we de meerjarencampagne "Oss schakelt door" in 2022 versterkt doorgezet en naast "Wonen" uitgebreid met het onderdeel "Werken". In hoeverre deze activiteiten een bijdrage hebben geleverd aan de doelstelling om 11% energie te besparen in 2030 ten opzichte van 2017 is niet aan te geven. De cijfers tot en met 2020 tonen een als gevolg van de COVID-19 epidemie vertekend beeld (10% besparing als gevolg van een grote afname aan mobiliteit). Gelet op het toenemend elektriciteitsverbruik voor verwarming als gevolg van de stijgende aardgasprijzen en elektriciteitsvraag vanuit vervoer blijft naar verwachting de doelstelling van 11% netto besparing ambitieus.
- Eind 2022 zijn we gestart met de voorbereidingen voor het Uitvoeringsprogramma Energiebesparing 2023-2026. In dit nieuwe programma zal naast doelgroepgericht aanpak ook sprake zijn van aansluiting bij de wijkgerichte aanpak in het kader van de warmtetransitie.
- Op 28 januari 2021 heeft de gemeenteraad besloten om onze voor 2030 resterende RES-energieopgave te gaan realiseren door middel van windmolens in de Geffense en Lithse polder. En dus niet (ook) door grote zonnevelden in deze polder en/of door windmolens op Stijbeemden. Daarbij gaat de gemeente zich maximaal inspannen om de afstand van de bebouwde kommen tot de windmolens zo groot mogelijk te laten zijn, met als uitgangspunt 2 kilometer. Als dat laatste niet mogelijk blijkt, gaat de gemeenteraad zich nader beraden. Dat kan ook betekenen dat gekeken wordt naar mogelijkheden voor invulling van 50 hectare zonnevelden buiten de Geffense en Lithse polder. Om een goed beeld te hebben van de werkelijke restopgave is deze opnieuw berekend per 1 januari 2022.
- In januari 2022 heeft herijking van de resterende RES-opgave plaatsgevonden. Deze herijking heeft geleid tot een resterende opgave van 0,514 PJ. In 2022 is verder op basis van de bestuursovereenkomst die is gesloten door ministerie van EZK, provincie Noord-Brabant, gemeente 's-Hertogenbosch en de gemeente Oss opgestart met de inrichting van een projectteam en de voorbereidingen voor de fase van Ontwerpend Onderzoek en de MER. Het participatieproces is door middel van het organiseren van een drietal bijeenkomsten in Oss verder ingevuld. De kansen en waarden die tijdens die proces zijn opgehaald worden in het Ontwerpen Onderzoek meegenomen. Eind 2022 zijn de eerste ontwerpateliers ingevuld en is het geselecteerde bureau opgestart met de MER-procedure.
- Na 2 jaar wachten heeft de Raad van State begin 2022 uitspraak gedaan over windpark Elzenburg/de Geer. In 2022 is de tekortkoming in het bestemmingsplan hersteld. Vervolgens zijn door belanghebbenden nieuwe zienswijzen ingediend. We zijn in afwachting van besluiten van de Raad van State op deze zienswijzen. We verwachten een voor het project positief besluit van de Raad van State zodat alsnog zo snel mogelijk invulling kan worden gegeven aan het besluit van de gemeenteraad hierover van 27 juni 2019. Dit is van substantieel belang voor de opwekkingsopgave. Maar ook financieel, niet alleen voor de gedane voorinvestering maar ook voor de voeding van het Duurzaamheidsfonds dat is bedoeld om de energietransitie in Oss mede te financieren.
- In 2022 is het eerste grote zonneveld aan de Munlaan vergund. Realisatie hiervan is aan de orde zodra de Raad van State een uitspraak heeft gedaan over de voorliggende zienswijzen.
- Ook de gerealiseerde SDE+ zon-op-dak projecten van bedrijven leveren een wezenlijke bijdrage aan de energieopwekking. We gaan door met het stimuleren van bedrijven die nog geen zonnedaken hebben om daartoe over te gaan. Met de Nota Grootschalige opwekking van zonne-energie en de bijstelling op basis van evaluatie is in juni van dit jaar het kader geschetst voor nieuwe zonne-energie projecten. Primaire landbouwgrond komt niet in aanmerking, reststroken en gemengde gronden wel. We werken mee aan initiatieven voor de rioolwaterzuivering, de geluidswal in Herpen en enkele parkeerplaatsen. Enexis echter

heeft aangegeven dat de aansluitmogelijkheden van grote energieprojecten de komende jaren problematisch zijn. Deze netwerkproblematiek zal een rem zetten op nieuwe initiatieven.

- De Transitievisie Warmte is eind 2021 vastgesteld. Hiermee geven we een eerste richting aan de aanpak van het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving in onze gemeente. In 2022 hebben we een begin met de uitvoering gemaakt in de vorm van het leggen van contacten in de wijk Schadewijk en de kern Herpen en het opzetten en uitwerken van een plan van aanpak voor de realisatie van Wijkuitvoeringsplannen. Daarbij werken we intensief samen met in het bijzonder de woningcorporaties die als trekker in dit transitieproces kunnen fungeren. We zien dat de woningcorporaties deze trekkersrol oppakken en hun woningbestand zeer kritisch doorlichten op verduurzamingsopties. O.a. als gevolg van dit proces is in de Schadewijk besloten om een deel van de bestaande huurwoningen (ruim 200 woningen) niet te verduurzamen maar deze te slopen en nieuwbouw te plegen.
- We zien in het kader van deze transitie veel experimenten en innovaties ontstaan die Oss kunnen helpen om deze transitie op gang te brengen. We volgen deze ontwikkelingen nauwgezet.
- Met ons energiebesparingsprogramma leggen we de link met de warmtetransitie door in te steken op reductie van het gasgebruik o.a. door het stimuleren van ander gedrag, isoleren en duurzame alternatieven voor verwarming op aardgas. Daarbij zetten we erop in om beweging te creëren bij individuele eigenaren en gebruikers van gebouwen. Waarbij we aanhaken op bestaande initiatieven gericht op energiebesparing en faciliteiten bieden om stappen te zetten naar minder gasgebruik. Het bedrijfsleven nemen we daarin mee. Het Klimaatakkoord verwacht een planning voor een wijkgerichte aanpak tot 2030. We hebben gekozen voor een stapsgewijze aanpak, te beginnen in 2022 met 1 wijk en 1 kern, waarbij we voortbouwen op opgedane ervaringen. Daarmee zorgen we ook voor de flexibiliteit om tevens in te spelen op nieuwe inzichten. Vervolgens bepalen we jaarlijks of en welke wijk(en) we vervolgens aanpakken. Dat vraagt telkens ook afwegingen van financiën en capaciteit.
- Voor de verduurzaming van ons eigen vastgoed is het beleid in 2022 bijgesteld en extra middelen (€ 4.000.000) ter beschikking gesteld om de verduurzaming van eigen en maatschappelijk vastgoed te versnellen.
- Om onze doelstellingen te kunnen realiseren, was extra geld en personele capaciteit nodig. In 2022 is door het Rijk een begin gemaakt met het ter beschikking stellen van extra middelen voor uitvoering het Klimaatakkoord op lokaal niveau (bijdrage van € 536.000). Daarnaast heeft het Rijk een bijdrage toegekend om de problematiek van Energie-armoede aan te pakken in de vorm van concrete maatregelen, het budget hiervoor bedraagt € 1.700.000. Voor energiebesparing in de vorm van isolatie is een bijdrage toegekend van € 300.000 uit het Nationaal Isolatie Programma.
- De onzekerheid over de realisatie van windpark Elzenburg/de Geer betekent dat het ongewis is of en zo ja in welke mate wij nog mogen rekenen op vergoeding van de gedane voorinvestering en middelen uit het Duurzaamheidsfonds waar wij eerder vanuit zijn gegaan.
- Voor wat betreft de personele capaciteit zijn we geslaagd in het aantrekken van vier nieuwe medewerkers die grotendeels actief zijn op het terrein van de warmte-transitie. Deze medewerkers zijn in de loop van 2022 ingestroomd en zijn opgestart met de realisatie van de uitvoering van de Transitievisie Warmte in de vorm van twee WijkUitvoeringsPlannen (Schadewijk en Herpen).

2.3 Milieu en openbare ruimte

Doelstellingen
We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We verminderen zo veel mogelijk het ontstaan van afval door in te zetten op afvalscheiding via het inzamelsysteem met een financiële prikkel (afval scheiden loont!) en afval geschikt te maken voor recycling en hergebruik*
- *We gaan door met onze initiatieven ons materiaalgebruik te verduurzamen. Onze initiatieven op het vlak van lage-temperatuur-asfalt (LTA) en andere duurzame materialen zetten we voort. Daarnaast zetten we via ons ontwerp in op materiaalbesparing en werken we zoveel als mogelijk volgens de circulaire levenscyclus-benadering*
- *We maken een visie op het gebruik van onze ondergrond*
- *We passen ons beheer en onderhoud aan het veranderend gebruik van de openbare ruimte en het veranderende gedrag*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?
We zijn dichter bij de landelijke afvaldoelstellingen gekomen: 73,5% afvalscheiding en 144 kg restafval per inwoner. Het scheidingspercentage is in 2022 met 3,2 % gestegen van 70,2% naar 73,5 %. De hoeveelheid gescheiden aangeboden afval is toegenomen met 16 kg per inwoner. De totale hoeveelheid afval per inwoner is gelijk gebleven. Dit is 544 kg per inwoner per jaar (546 kg in 2021). We hebben inzet gepleegd om (zwerf)afval in de openbare ruimte tegen te gaan en op te ruimen.

In verschillende projecten hebben we invulling gegeven aan materiaalbesparing en het gebruik van duurzame materialen. Daarnaast is gestart met de evaluatie van lage temperatuur asfalt (LTA). Het gebruik van onze ondergrond, geven we een stevige plaats in het nieuwe omgevingsplan. Daarom hebben we geen aparte visie hiervoor opgesteld.

Het beheer en onderhoud van de openbare ruimte is gericht op het zoveel en lang mogelijk vasthouden van hemelwater in het gebied. Daarnaast planten we bomen die beter bestand zijn tegen langdurige perioden van droogte en periodiek hoge temperaturen (hitte-eiland effect).

Wat hebben we hiervoor gedaan?
- In aanloop naar de invoering van betalen per lediging/storting zijn we een campagne gestart, waarin we de veranderingen aankondigden en uitleg hierover gaven. Elk huishouden ontving een brief met uitleg over Afval scheiden loont en een voorbeeldberekening. De brief en voorbeeldberekening waren afgestemd op de persoonlijke situatie van de inwoner.
- Om inwoners steeds te betrekken bij het afvalbeleid, hebben we door het jaar heen diverse nieuwsberichten gepubliceerd op onze website, Oss actueel, de afvalwijzer-app en social media. We plaatsten bijpassende campagneborden op de vuilniswagens om inwoners steeds weer eraan te herinneren dat ze geld kunnen besparen door restafval minder vaak weg te gooien.
- Per 1 januari 2022 is een pilot gestart waarmee wordt onderzocht of het overslaan van een inzamelronde van het restafval haalbaar is. Deze pilot evalueren we begin 2023.
- Voor het scheiden van GFE-afval (groente-, fruit- en etensresten) bij hoogbouw zijn we een pilot gestart op drie proeflocaties. Deelnemers kregen een startpakket met tips over GFE-afval scheiden. Ook stuurden we tijdens de proef een nieuwsbrief met tips en inspiratie. De pilot loopt door in 2023.
- Bij sommige hoogbouwlocaties gaven we extra informatie over vervanging van de bovengrondse verzamelcontainer door een ondergrondse container met toegangspas.
- We hebben de Afvalstoffenverordening aangepast en in lijn gebracht met de nieuwe afvalaanpak.
- We hebben ingezet op extra controle en handhaving bij een aantal hotspotlocaties waar regelmatig bijplaatsingen/afvaldumpingen plaatsvinden.
- Vooruitlopend op de lediging van de ondergrondse containers wordt het verkeerd aangeboden afval naast de ondergrondse containers apart opgehaald. Hiervoor rijden dagelijks twee wagens rond.

- Zwerfafval (met name in het centrum) is een groeiend probleem. Om dit aan te pakken zijn in 2022 (als pilot) extra afvalbakken in het centrum geplaatst, is extra toezicht uitgevoerd en is het vaker ledigen van afvalbakken in het centrum (in het weekend en op zon- en feestdagen) ingevoerd. De pilot wordt tot en met 1 oktober 2023 doorgezet en daarna geëvalueerd. Naast vrijwilligers heeft de speciale kinderclub Mikmakkers zich ingezet om zwerfafval op te ruimen.
- In 2022 is besloten om een grondstoffencentrale op het Duurzaamheidsplein Oss te realiseren. Hiermee bereiken we betere sortering op kwaliteit en opslag van kwalitatief goede grondstoffen en verhogen we de hoeveelheid grondstoffen die hergebruikt kunnen worden in nieuwe producten. De bouw van de grondstoffencentrale vindt plaats in 2023.
- We voeren samen met de gemeenten ’s-Hertogenbosch, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Valkenswaard, Helmond en Meierijstad en de provincie Noord-Brabant een verkennend onderzoek naar de mogelijkheden van het nascheiden van restafval in de regio.
- De genomen maatregelen voor groot onderhoud, herinrichting en vervanging uit het Integraal Uitvoeringsplan (IUP) zijn verantwoord via de IUPvoortgangsrapportage.
- De pilot belevingsbestek voor het onderhoud Berghem is in overleg met de aannemer gestopt aangezien deze niet kon voldoen aan de gestelde eisen.
- Ondanks alle inspanningen halen we het kwaliteitsprofiel 'goed' voor centrum nog niet. Eind 2022 is een analyse gemaakt op welke onderdelen de kwaliteit niet wordt behaald. In 2023 gaan we samen met de aannemer meer sturen op deze onderdelen.
- In 2022 hebben we 321 initiatieven van bewoners gestimuleerd en ondersteund om mee te doen bij verbetering van inrichting en beheer van de openbare ruimte in de eigen omgeving.
- Er is extra capaciteit geworven voor strategisch beheer van de openbare ruimte.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

In dit programma staan de duurzaamheidsinspanningen in de pijler Planet centraal. Daarbij wordt de combinatie gezocht met mogelijkheden vanuit de beide ander pijlers. Voorbeelden daarvan zijn de aandacht voor welzijn en veiligheid in de inrichting van de openbare ruimte, de inschakeling van vrijwilligers en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en het creëren van een aantrekkelijke woon- en vestigingsomgeving.

De Duurzame Ontwikkelingsdoelen (Global Goals) die bij dit programma horen zijn: goede gezondheid en welzijn, schoon water en sanitair, duurzame energie, duurzame industrie, innovatie en infrastructuur, duurzame steden en gemeenschappen, klimaatactie, leven op het land en partnerschappen om doelen te bereiken.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2018	2019	2020	2021	2022	Streef-waarde
Tevredenheid onderhoud verhardingen, groen	Veiligheidsmonitor	*	77,5%	*	70.2%	*	>= 70%
Onderhoudsniveau	Gemeente, beleidsmonitor	Basis Basis	Basis Basis	Basis Basis		Basis Basis	Centra Goed Overig Sober
Kostendekkende rioolheffing	Plan Watertaken	100%	100%	100%		100%	100%

* Landelijke Veiligheidsmonitor vanaf 2017 tweejaarlijks

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. Voor de omvang van huishoudelijk restafval per inwoner gebruiken we de grootteklasse van 50.000 tot 100.000. Voor hernieuwbare elektriciteit gebruiken we de gemiddelde waarde van geheel Nederland omdat gemiddelde gemeente naar grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners ontbreekt.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Omvang huishoudelijk restafval per inwoner	175 kg	167 kg	2020
Hernieuwbare elektriciteit	12,3%	26,8%	2020

Programma 5. Economie

1. Inleiding

Binnen het programma Economie staat toekomstbestendige werkgelegenheid, ondernemerschap en een toekomstbestendige economische structuur voor de inwoners van Oss centraal. Want het hebben van werk en de ruimte om te ondernemen stelt mensen in staat om hun bestaan zelf vorm te geven en mee te doen in de maatschappij.
Op het moment van schrijven is er in de economie een schaarste en verdelingsvraagstuk actueel. Personeelstekorten, tekorten aan grondstoffen en energie en een tekort aan ruimte om vragen op het gebied van werklocaties en infrastructuur te voorzien, stellen ons voor de nodige uitdagingen. De inzet om op een gezonde manier te verstedelijken in Oss biedt kansen om wonen en werken dichter bij elkaar te brengen en een aantrekkelijke, complete en groeiende stad te zijn met een vitale economie. Door te faciliteren en te kijken naar kansen voor alle sectoren in de economie in stedelijk en landelijk gebied wordt de economie minder kwetsbaar en daarmee toekomstbestendig. Daarmee is echter niet alles meteen opgelost. Op de meeste ontwikkelingen binnen de economie heeft de gemeente maar betrekkelijk weinig invloed. Door in gesprek te zijn met het bedrijfsleven, dienstverlenend te zijn op het gebied van afhandeling van verzoeken en geven van informatie, bijvoorbeeld over de maatschappelijke opgaven, door onderwijs en bedrijfsleven te verbinden en de samenwerking op te zoeken in de regio en met de andere steden in Brabant en Nederland, draagt de gemeente toch een belangrijk steentje bij aan de veerkracht en de weerbaarheid van de economie.

2. Programma-onderdelen

2.1 Ruimte voor bedrijven

Doelstellingen
We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Stimuleren ondernemerschap (sector- en gebiedsgericht)*
- *Uitbouwen economische ecosystemen (sectorgericht)*
- *Inzetten op toekomstige arbeidsmarkt en talent (sector- en gebiedsgericht)*
- *Stimuleren duurzaam en toekomstbestendig ondernemen (opgavegericht)*
- *Ruimte maken voor ondernemen (gebiedsgericht)*
- *Profileren van Oss als moderne maakstad (sector- en gebiedsgericht)*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?
Het jaar 2022 was voor veel ondernemers een onzeker jaar. Niet alleen ondervonden ondernemers de gevolgen van de nasleep van COVID1-19, maar onverwachts ook van de inval in Oekraïne. De Oekraïnecrisis zorgde voor exploderende energieprijzen, hogere grondstoffenprijzen en ook een tekort aan grondstoffen.
Gecombineerd met een grote krapte op de arbeidsmarkt, krapte op het elektriciteitsnet en het laagste consumentenvertrouwen sinds 1986, staan onze ondernemers voor grote uitdagingen. Zij moesten meer produceren met minder energie, grondstoffen en personeel. Inzet op Energietransitie, Circulaire Economie en Arbeidsmarkt hielpen onze ondernemers hierbij. Met het stimuleren van (innovatief) ondernemerschap, het uitbouwen van ecosystemen en het verkennen van nieuwe ruimte voor werklocaties bouwden we verder aan het fundament van onze nieuwe economie.
Landelijk gelden dezelfde uitdagingen. We zijn daarom bestuurlijk stevig vertegenwoordigd in economische platformen, zoals VNG, G40 stedennetwerk, Stuurgroep Actie- en Investerings Agenda Coronaherstel, Agrifood Capital en Regio NOB. In deze platforms haalden we informatie op over de nieuwste beleidsontwikkelingen en regelingen. Vanuit onze kant gaven wij signalen door van onze ondernemers om te lobbyen voor gerichte ondersteuning door provincie en rijk. Ook deelden wij onze innovatieve projecten en kennis en droegen Oss zo uit als moderne innovatie maakstad, bijvoorbeeld met het themajaar 100yearspharmafuture.
Met onze strategienota Economie Moderne maakstad Oss 2021-2025 en het bijbehorende uitvoeringsplan werken wij om onze doelstellingen te bereiken. De uitvoering ligt op koers. In oktober boden we de raad een uitgebreid verslag van de stand van zaken aan over de periode 1 januari tot 1 oktober 2022.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We zetten in mei een ondernemerspeiling uit om de gevolgen van de nasleep van COVID-19 crisis en de gevolgen van de Oekraïnecrisis in beeld te krijgen. We richtten onze website in met informatie over landelijke en lokale regelingen en boden ondersteuning voor ondernemers/zzp-ers met financiële problemen via een consulent Schulphulpverlening.
- We zetten voor ondernemers het Zakelijk Loket op voor informatie en ondersteuning over energiebesparing. Voor horecaondernemers stelden we een subsidieregeling open voor energiebesparende terraskussens.
- We voerden met Talentencampus Oss projecten uit met een bijdrage uit de Actie- en Investeringsagenda Coronaherstel. We maakten productiviteitsverhogende technologie toepasbaar maken voor 120 MKB ondernemers, breidden het proefproject Open Badges uit en onderzochten de haalbaarheid voor een hybride leeromgeving op Pivot Park.
- We openden het themajaar 100yearspharmafuture met activiteiten zoals TOPX Summit 2022, PharmafutureBattle, open dag MSD, de lezing 100 jaar Organon en de tentoonstelling Villa Curiossa. Daarnaast werkten we met onze partners aan een agenda voor de toekomst van farma in Oss. Aantrekken van talent is onderdeel hiervan.
- We voerden projecten uit met studenten van mbo's, hogescholen en universiteiten en verbonden hen aan duurzame vraagstukken van ondernemers op het gebied van onder andere circulariteit en data. Voorbeelden zijn het regiodeal-project Circulaire verpakkingen Oss met de HAS, de HAN Werkplaats Global Goals Oss en het MBO Innovatie- en Expertise Centrum Data.
- We ondersteunden via de Kracht van New Business Oss ondernemers met een begeleidingstraject om nieuwe circulaire business modellen te ontwikkelen en presenteerden op 3 november 35 resultaten in een boekwerk.
- We verkenden samen met de HAN de mogelijkheden voor een ecosysteem Circulaire bouw en gingen met Dome-X in gesprek om hieraan een vervolg te geven.
- We verstevigden de samenwerking bij de verduurzaming van bedrijventerrein Moleneind en werkten samen met onze partners een concept-plan uit. De provincie Noord-Brabant zegde een subsidie Grote Oogst toe.
- We zetten ons actief in voor de gronduitgifte van de laatste kavels op Vorstengrafdonk en startten de eerste voorbereidingen voor de uitgifte op Heesch-West in 2024.
- We maakten met de in aanbouw zijnde bedrijfspanden Panther en Grizzly op Pivot Park ruimte voor nieuwe start-ups en scale-ups en versterkten hiermee het ecosysteem Life Science Industrie.
- We actualiseerden onze verkenning naar beschikbare ruimte voor bedrijven met de nieuwste provinciale prognoses, die een hogere ruimtevraag laten zien.
- We behaalden als regio Veghel/Den Bosch/Oss de 2e positie Logistieke hotspot van Nederland.
- We bezochten vanuit accountmanagement actief ondernemers en maakten hun ondernemerschap zichtbaar op onze vaste social mediakanalen. Op de Dag van de ondernemer bedankten wij onze ondernemers met een inspirerende netwerkbijeenkomst.

2.2 Landbouw

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Een economisch volhoudbare agrarische bedrijfsvoering door het mede mogelijk maken van nieuwe verdienmodellen.*
- *Een ecologisch verantwoorde agrarische sector waarbij verbetering van lucht, water, bodem en biodiversiteit bereikt wordt.*
- *Een agrarische sector die maatschappelijk verbonden is met de omgeving door ontwikkelingen in samenspraak tot stand te brengen.*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?
Als gemeente Oss beschikken we over een groot areaal aan goede landbouwgrond die van groot belang is voor de voedselproductie. We willen deze voedselproductie naar de toekomst toe op peil houden op een manier die ecologisch duurzaam is en economisch volhoudbaar. Om dit te kunnen doen, zijn we als gemeente samen met de ZLTO in de Westelijke polder in een bijzonder proces gestart. Dit proces gaat over de toekomst van ons primair agrarisch gebied en dan met name van de veeteeltsector binnen onze Westelijke polder. In een aantal sessies is met een zeer grote betrokkenheid van agrariërs (meer dan 70 boeren) uit het gebied via een bottom up proces gewerkt aan een uitvoeringsagenda voor de Westelijke Polder. Naast agrariërs zijn ook andere overheden, andere grondeigenaren, het windcollectief en de ANV betrokken bij het opstellen van de uitvoeringsagenda.

Het resultaat beschrijft op welke wijze de agrariërs in het gebied willen komen tot een economisch volhoudbaar bedrijfsmodel dat ecologisch duurzaam is en maatschappelijk verbonden. De definitieve uitvoeringsagenda zal in de eerste helft van 2023 worden opgeleverd.

Wat hebben we hiervoor gedaan?
- We zijn met agrariërs, de ZLTO en andere belanghebbenden gestart met het opstellen van een concrete uitvoeringsagenda voor de landbouwtransitie in de westelijke polder
- We verkennen mogelijkheden voor uitbreiding van de lopende pilot Bokashi door een regionale samenwerking op te starten met gemeenten en provincie en ruimte in de aanbesteding op te nemen voor het circulaire gebruik van groenstromen van onze gemeente.
- We hebben de pilot "direct energie uit mest" afgerond. De evaluatie wordt de eerste helft van 2023 opgeleverd
- In RNOB-verband hebben we de Koersnotitie voor de Landbouw opgeleverd.

2.3 Recreatie en toerisme

Doelstellingen
We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We streven naar versterking van de vrijetijdssector (werkgelegenheid)*
- *We zetten in op voldoende (vrij toegankelijke) mogelijkheden om dichtbij huis te kunnen ontspannen*
- *We streven naar meer kwaliteit van het aanbod passend bij de lokale behoeften (tevredenheid over recreatieve voorzieningen)*
- *We werken aan een goede balans tussen natuurwaarden en recreatieve waarden door spreiding van recreatie in het gehele gebied*
- *we informeren, inspireren en enthousiasmeren inwoners en bezoekers samen met onze stakeholders recreatie & toerisme in het Platform TrefhetinOss om erop uit te gaan in de regio.*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?
Het afgelopen jaar is gewerkt aan de marketing en promotie van het Platform TrefhetinOss. Met een verfrissing van de huisstijl en marketingcommunicatie werkt het Platform aan lokale bekendheid en regionale verbindingen. De Maassamenwerking met 5 andere gemeenten (Den Bosch, Heusden, Maasdriel, West Maas en Waal en Wijchen) is hier onder andere een sterk voorbeeld van. We werken hierin samen aan de promotie van ons gebied langs de Maas. Ook ons Platform en onze ondernemersnetwerken hebben hierin een belangrijke rol. Met Routebureau Brabant, waarin onze wethouder de voortrekker van Noordoost Brabant is, werken we aan de Brabantse ambitie om de meest toonaangevende routeprovincie te zijn, met een op en top georganiseerd routenetwerk. VisitBrabant Routebureau zet met haar netwerk van partners en vrijwilligers in op beleving, innovatie en versterking van de route-infrastructuur. Verschillende titels én een stijgende lijn in kwaliteitswaardering hebben eraan bijgedragen dat Noord-Brabant als routeprovincie steeds bekender is en dat de Brabantse routestructuren door meer recreanten (ook van buiten Brabant) worden ervaren en gewaardeerd. Het belang van goede routes en bijhorende voorzieningen is inmiddels groter dan ooit. Betere routes en voorzieningen leiden tot een aantrekkelijker leefklimaat, dragen bij aan de vitaliteit van het gebied en bieden

volop ondernemingskansen. In onze gemeente werd in 2022 de Kloosterrondwandeling geopend in Megen, werden tien ontdektochten gelanceerd in het Land van Ravenstein en verbonden lokale partijen ons landschap, de bezienswaardigheden en ondernemers in diverse lokale wandel- en fietstochten.
We faciliteren diverse (ondernemers)projecten ter versterking van recreatief-toeristische voorzieningen zoals de Lithse Ham, Jachthaven de Groot, Hoessenbosch en de Geffense Plas.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We sloten een driejarige samenwerkingsovereenkomst af met de Maasgemeenten om ons gebied langs de Maas gezamenlijk te promoten.
- We zetten met Routebureau Brabant en Stichting Landschapsbeheer Oss in op een kwalitatief goed (onderhouden) routenetwerk in onze gemeente.
- We leverden een bijdrage aan het Brabantse Kloosterpad en de bijbehorende kloosterrondwandeling in Megen, het actualiseren van de Zuiderwaterliniewandelroute en leverden met de buurgemeenten een bijdrage aan de ontwikkeling van tien ontdektochten te fiets in het Land van Ravenstein.
- We faciliteerden een structureel afstemmingsoverleg met de toeristische informatiecentra in gemeente Oss.
- We ondersteunden de opstart van een toeristisch informatiecentrum in Lith.
- We werkten met het toeristisch informatiecentrum Oss, de bibliotheek en stadsarchief Oss de verhaallijn Bende van Oss in een wandeling en een themapagina uit op TrefhetinOss.
- Met alle partners ontwikkelden we een nieuwe huisstijl voor TrefhetinOss met daarbij behorende
- marketingcommunicatie.
- We stelden een selectie- en gunningsleidraad met ambitiedocument vast voor de ontwikkeling van de Geffense Plas. Vervolgens startten we de prijsvraag om een nieuwe exploitant te werven.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Dit programma levert een bijdrage aan meerdere doelen uit de duurzaamheidscirkel, vooral aan de profit-kant, waarbij people en planet ook goede aandacht krijgen:

- Arbeid: Door te streven naar een maximale werkgelegenheidsfunctie leveren we een bijdrage aan meerdere indicatoren zoals besteedbaar inkomen, armoede, jeugdwerkloosheid en verhuissaldo.
- Kennis: Het opleidingsniveau van de beroepsbevolking en dus de aanwezigheid van hoger onderwijs is de sleutel tot de toekomst. We zetten dan ook maximaal in op samenwerking met bijvoorbeeld Avans, HAS, HAN en universiteiten in onze nabijheid.
- Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden: we kijken kritisch naar ons ruimtegebruik, onder andere door toepassing van de 'Ladder duurzame verstedelijking'. Bij de ontwikkeling van bedrijventerrein Heesch-West is dit een belangrijke factor. We hebben hier regionaal afstemming over.
- Daarnaast ontwikkelen we projecten en activiteiten die de transitie binnen het bedrijfsleven naar een duurzame en circulaire economie moeten versnellen (zie paragraaf 2.2).

De global goals die bij dit programma horen zijn: geen armoede, kwaliteitsonderwijs, duurzame energie, fatsoenlijk werk en gezonde economie, duurzame industrie, innovatie en infrastructuur, duurzame steden en gemeenschappen, verantwoorde consumptie en productie en partnerschappen om doelen te bereiken.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2018	2019	2020	2021	2022	Streef-waarde
Werkgelegenheid	*osstat**	40.310	42.917	42.940	43.970	nog niet beschik-baar	41.310
MKB vriendelijkste gemeente		7,2		**	**	**	7
Ranking logistieke hotspots	www.logistiek.nl	7	7	8	7	2	5

* Gebruikt zijn de LISA-cijfers, die zijn berekend op basis van KvK-gegevens aangevuld met steekproefonderzoek onder bedrijven. De cijfers zijn een schatting van de werkgelegenheid van halverwege het jaar ervoor. In landelijk LISA-verband wordt ervoor gekozen om jaarlijks de historie met terugwerkende kracht te actualiseren. De cijfers zijn terug te vinden in OssStat onder het kopje Economie.
** De verkiezing vindt elke twee jaar plaats. In 2020/2021 legde de Oss de focus op het ondersteunen van ondernemers tijdens de coronacrisis en deed niet actief mee. In 2022/2023 doet Oss weer mee.

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Functiemenging (verhouding tussen banen en woningen, 0 is alleen wonen, 100 is alleen werken)	51,9	52,1	2021
Vestigingen bedrijven per 1.000 inwoners 15-64 jaar	146,1	152,4	2021
Banen 15-64 jaar per 1.000 inwoners	732,9	774,2	2021

Programma 6. Centrum

1. Inleiding

In dit programma staat de ontwikkeling van ons stadshart centraal. De dynamiek in dit gebied is groot. We moeten steeds anticiperen en meebewegen met de markt en ontwikkelingen in de maatschappij om kansen voor ons centrum te benutten.
Op het moment van schrijven van dit stuk, gaat het goed met ons Osse stadshart. De leegstand is laag en het Walkwartier is volop in ontwikkeling. Landelijk worden we zelfs weleens als voorbeeld gebruikt. Maar dit betekent niet dat het werk gedaan is. Stilstaan is achteruitgaan. Samen met de stakeholders in het centrum werken we de komende jaren met elkaar werken door aan een bruisend, groen en toekomst bestendig stadshart.

2. Programma-onderdelen

2.1 Stadscentrum

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Drie sterke polen, die elkaar aanvullen, maar ieder een onderscheidend karakter hebben: Heuvel (Horeca), Walplein (zelfstandige winkels) en het Walkwartier (cultuur)*
- *Een aantrekkelijke binnenstad met belevingswaarde*
- *Verbindende kernstaten met winkels en publieksfuncties op de verdiepingen*
- *Binnenstedelijk wonen in de schil rondom het winkel- en uitgaansgebied*
- *Stevige vergroening Heuvel. Walplein en Walkwartier en groene verbindingen met de rest van Oss*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

In 2022 hebben we ingezet op realisatie van het WalKwartier met het Warenhuis, de 'huiskamer van Oss' en de transitieopgave en leegstand (conform doelstellingen uit de eerdere programmabegrotingen).
We zitten volop in de realisatiefase van het Walkwartier met het Warenhuis. De werkzaamheden verlopen vooralsnog volgens planning. Ook de voorbereidingen ten behoeve van de planologische procedure voor de ontwikkeling van het Stadssportpark zijn gestart. In verschillende andere projecten geven we invulling aan het karakter van de binnenstad, wordt het binnenstedelijk wonen gefaciliteerd en liggen er concrete inrichtingsplannen om de binnenstad te vergroenen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Realisatie Wal Kwartier met het UIThuis

- De sloopwerkzaamheden en werkzaamheden met betrekking tot bouwrijp maken zijn afgerond. De tijdelijke ontsluitingen en aanpassingen aan de wegen zijn gerealiseerd. Tot de oplevering van het Walkwartier blijft de huidige situatie gehandhaafd.
- Het Definitief Ontwerp van de openbare inrichting ronden we in het tweede kwartaal van 2023 af. Het heeft langer geduurd omdat ook de herinrichting van de Molenstraat, Burgwal en Walstraat hierin zitten. Realisatie vindt plaats na oplevering van het Walkwartier.
- De intentieovereenkomst is in Q1 2022 gesloten tussen het TBL en de gemeente Oss.
- Het Voorlopig Ontwerp van de plattegronden van het Warenhuis zijn afgerond en de voorbereiding van aanbesteding voor afbouw en de installaties zijn gestart. De strategische werkgroep heeft gewerkt aan de programmering van het Warenhuis en heeft een merkboek opgesteld.

'De huiskamer van Oss': Ontmoeting, beleving en compacte stad

- De locatieprofielen voor de Heuvel, Eikenboomgaard (plein en straat) zijn in concept gereed. Aanvullend daaraan zijn specifiek voor de kermis locatieprofielen opgesteld voor een gedeelte van de Oostwal inclusief parkeerterrein, het westelijk deel van de Hooghuisstraat en Burchtplein. Alle genoemde locatieprofielen leggen we in het tweede kwartaal 2023 ter vaststelling aan de gemeenteraad voor.

- In het kader van de subsidieregeling Gevelverbetering is subsidie uitgekeerd voor Walplein 1 – 1a. Voor een andere locatie is subsidie gereserveerd (project is nog niet gestart).
- De aanpak VOLOP Oss is niet ingezet in 2022 omdat zich er geen kansen voor deden. In 2023 heroverwegen we het project VOLOP.
- Van de Taskforcegelden 2022 is de evenementencoördinator van het centrummanagement betaald en er is nieuwe sfeerverlichting voor het centrum aangeschaft. De evenementencoördinator heeft in 2022 onder andere de volgende evenementen georganiseerd/gecoördineerd: modegala maart en september, Koningsdag: kindervrijmarkt, Sambafestival, Oss Sport: Maasdijk/City Run, Living Statues Festival, Halloween weken, Intocht Sinterklaas/Pietendag, Winter in Oss-activiteiten, straattheater in de zomer, kinderactiviteiten tijdens alle vakanties.
- Er is niet gekozen voor cameratoezicht op kenteken van scooters maar het centrum met palen af te sluiten.

Transitieopgave en leegstand
- De relatiemanager stadshart is geworven en in juni 2022 aan de slag gegaan. De relatiemanager legt en onderhoudt contacten met (gevestigde en nieuwe) landelijke retailketens om vestigingswensen inzichtelijk te hebben en Oss als vestigingslocatie te promoten.
- Inmiddels zijn bijna alle panden in het centrum van Oss in handen van lokale of regionale vastgoedeigenaren. Het bestuur van CMO is inmiddels uitgebreid met een vertegenwoordiger vanuit het vastgoed.
- Er zijn verschillende inrichtingsplannen opgesteld om het stadshart te vergroenen: Kruisstraat, Terwaenen, Boschpoorthof, Kerkplein, Eikenboomgaard, Varkensmarkt, Oostwal, Heschepad.
- In het kader van de regeling Wonen in het centrum zijn in 2022 5 projecten afgerond waar al eerder subsidie voor was aangevraagd en toegezegd. In totaal is voor 9 woningen subsidie uitgekeerd (er zijn meer woningen gerealiseerd, maar per project is subsidie voor 3 woningen het maximum).
- Spoorzone: Vooruitlopend op de nieuwe Mobiliteitsvisie en Parkeerbeleidsnota, wijken we voor drie kleinschalige ontwikkelingsprojecten in het centrum af van de huidige parkeernormennota waarbij bewoners van deze projecten geen recht hebben op een parkeervergunning. Hierdoor kunnen deze projecten nu verder worden voorbereid en uitgevoerd. Voor bezoekers aan het centrum hebben we, mede op verzoek van CMO, per 1 september de openingstijden van parkeergarage Bergoss verruimd. Dit onder meer ter compensatie van tijdelijk en structureel verdwenen parkeerplaatsen op en rondom De Wal.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Dit programma levert een bijdrage aan meerdere doelen uit de Duurzaamheidscirkel:
- Arbeid: door te streven naar behoud en zelfstandig ondernemerschap mogelijk maken leveren we een bijdrage aan meerdere indicatoren, zoals besteedbaar inkomen, armoede en jeugdwerkloosheid.
- Maatschappelijke participatie en wonen: we gaan in het stadscentrum een diversiteit aan functies creëren. We versterken de woonfunctie in het Wal Kwartier, voegen cultuur toe en geven ruimte aan starters en tijdelijke functies. We stimuleren, wanneer het kan, evenementen in het centrum en de kernen, deze worden veelal georganiseerd door lokale verenigingen.
- Natuur en Landschap: We vergroenen het centrum om de effecten van hittestress tegen te gaan.

De global goals die bij dit programma horen zijn: geen armoede, duurzame steden en gemeenschappen en leven op het land. Door in te zetten op het compact maken van het stadshart, functiemenging, meer bezoekersbeleving, stimuleren lokaal en duurzaam, in samenwerking met belanghebbenden in de binnenstad. Zo bouwen we samen aan een duurzaam stadshart.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2018	2019	2020	2021	2022	Streef-waarde
Bezoekers centrum (gemiddeld per week)	Locatus	39784	*	*	*	43.100 (2-4-2022)	>40.000
Leegstand aantal verkooppunten	Locatus	18.4%	17%	16,6%	16,5%	12%	15% in 2022
Aantal verkooppunten	Locatus	419	453	451	449	368	geen
Omvang winkeloppervlakte in m2**	Locatus	46124	56667 (44920)	57575 (46679)	57372 (45506)	51.230 (winkels, horeca, diensten, leegstand)	geen
Leegstand winkeloppervlak	Locatus	25,5%	20,7%	18,9%	20,7%	13% (17,6% als je alleen winkels telt)	geen
Leegstand % aantal VKP	CMO			14,6	9,2		
Aantal VKP	CMO			363	360		

*2019-2021 omvang winkeloppervlakte is inclusies leegstand (tussen haakjes exclusief leegstand)
** landelijk verbod wifi tracking derhalve geen cijfers meer beschikbaar.

Er zit een verschil tussen de cijfers van Locatus en de cijfers van het CMO. Het aantal panden in het centrum is hoger in de telling van het CMO. Zij tellen het aantal panden binnen het werkgebied van het CMO. Dit werkgebied beslaat een groter gebied dan het stadshart, zoals gedefinieerd in de Koers Stadshart Oss. Het CMO rekent tot haar werkgebied bijvoorbeeld ook de oostzijde van de Oostwal, zoals Klaphekkenstraat, Berghemseweg en Oostwal. Hetzelfde geldt o.a. voor het voorzieningencluster op het Burchtplein. De gegevens van Locatus hebben alleen betrekking op de pit en de schil van het stadshart. Locaties zoals het Burchtplein en de Klaphekkenstraat e.o. behoren in de Koers tot de omgeving van het centrum. Dit verklaart het verschil van 88 verkooppunten in de cijfer.

Er zit ook een verschil tussen het percentage leegstaande panden volgens Locatus, en het percentage leegstaande panden volgens het CMO. Dit verschil is echter minimaal. Het verschil dat er is kan deels worden verklaard door de werkgebieden die gehanteerd worden. Daarnaast is het bestand van het CMO actueler dan dat van Locatus. Dit komt doordat Locatus eenmaal per jaar een telling uitvoert. Het CMO werkt haar bestand actief jaarrond bij.

3.3 Waar staat je gemeente

Niet van toepassing.

Programma 7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit

1. Inleiding

Oss heeft alles in huis om een schaalsprong te maken en nog meer stad te zijn. De komende jaren groeit onze gemeente in een stevig tempo door naar een gemeente met meer dan 100.000 inwoners. Met een grote woningbouwopgave aansluitend aan het stedelijk gebied en een flinke binnenstedelijke transformatie in de brede spoorzone. Hierbij vindt ook de omslag naar duurzame mobiliteit plaats, met een herwaardering van onze verkeersstructuur, zodat alle voorzieningen goed bereikbaar blijven.

Oss profiteert hierbij van de aantrekkingskracht van wonen in een stadse of dorpse omgeving, met veel erfgoed, aansprekende voorzieningen waaronder een goede ontsluiting én OV bereikbaarheid, een gevarieerde economische bedrijvigheid en een prachtig buitengebied.

In dit hoofdstuk komen de verstedelijking Oss met de Spoorzone Oss, onze woon- en mobiliteitsopgaven, het erfgoedbeleid, de activiteiten in het kader van de Omgevingswet én onze lobby en samenwerkingsagenda aan de orde.

2. Programma-onderdelen

2.1 Verstedelijking

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

In het nieuwe programma duurzame verstedelijking Spoorzone Oss van Schadewijk tot Amsteleind, werken we aan de grote verstedelijkingsopgave van Oss. Het doel van het programma is toekomstbestendige stedelijke woon-, werk- en leefmilieu's in de spoorzone Oss van Schadewijk tot Amsteleind.
De uitdaging is om de opgaves die we zien voor dit gebied, en de principes van duurzame verstedelijking een plek te geven in de planvorming en integrale uitvoering per deelgebied. Hierbij zetten we in op een verduurzaming en verdichting van het stedelijke gebied naar een 10 minutenstad.

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Het daadwerkelijk realiseren van toekomstbestendige stedelijke woon-, werk en leefmilieu's gebeurt met het uitvoeren van projecten in de spoorzone. Het betreft de gebieden:

1. Integrale Ontwikkeling Amsteleind
2. Integrale herstructurering Euterpelaan/Golfbad
3. Integrale herstructurering Raadhuislaan Noord en Zuid, Fratershof, Lievekamp, incl. toegang centrum van 'Zwaard naar Burcht'.
4. Integrale herstructurering Schadewijk en Lucaya/Sinopel
5. Integrale aanpak werklocaties Moleneind/Elzenburg/Pivot Park en stadscentrum
6. Herinrichting Spoorweg en Stationsomgevingen

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We werkten door aan de grote bestaande projecten in de spoorzone die tot realisatie moeten komen en in verschillende fases van ontwikkeling zitten. Het betreft de ontwikkeling van Amsteleind, Raadhuislaan Noord en Zuid, Fratershof, Schadewijk, Euterpepark en spoor en stations.
- We maakten een programmaplan met programmalijnen en concrete resultaten in de vorm van documenten die sturing geven aan de projecten in het gebied. De programmalijnen zijn:
    - Programmalijn 1 Opstellen masterplan
    - Programmalijn 2 Opstellen spooragenda
    - Programmalijn 3 Aanhaken bij visievorming verstedelijking Rijk en Regio
    - Programmalijn 4 Gerichte profilering, lobby en communicatie
    - Programmalijn 5 Projectsturing en uitvoering
    - Programmalijn 6 Ondersteuning, Planning en Control

- We startten we met het opstellen van de documenten die samenhangen met de programmalijnen en die invulling geven aan een integrale planuitwerking en komen tot financiering en realisatie in afstemming en medewerking van diverse partners en stakeholders zoals regio, provincie, Rijk, NS, Prorail, projectontwikkelaars, maatschappelijke organisaties.
    - Profileringsdocument, Verhaal van Oss, in woord en beeld uitdrukken
    - Opgavedocument, met daarin de feiten, cijfers en opgaves uitgewerkt
    - Masterplan spoorzone, met daarin de ruimtelijke vertaling van de opgaves uitgewerkt per deelgebied
    - Spooragenda, met daarin een uitwerking van de kansen en knelpunten van het spoor- en de stations in Oss
    - Investeringsagenda, dynamisch document met daarop de investeringen die samenhangen met verstedelijking weggezet in de tijd
    - Lobbykalender, overzicht van kansen waarop de gemeente kan inzetten op het verkrijgen van benodigde toestemmingen en/of cofinanciering
    - Uitvoeringsplanning, overzicht van projecten die in uitvoering worden genomen weggezet in de tijd
- Gesprekken met diverse partners pakten we bestuurlijk en ambtelijk al op. Met NS en Prorail is al een structureel overleg. Hieraan is onlangs de gedeputeerde mobiliteit van de provincie toegevoegd. In juli bracht het hele college van gedeputeerde staten van de provincie een bezoek aan Oss in het kader van de verstedelijking. Hieruit kwam ook een vervolgbezoek van de gedeputeerde voor ruimte en wonen voort. De opgave waar Oss voor staat wordt herkend en ook ondersteund. De contacten met andere steden in Brabant worden rondom het thema verstedelijking zijn in het afgelopen jaar ook geïntensiveerd.

2.2 Wonen en erfgoed

Doelstellingen
We werken aan de volgende doelstelling(en):

In lijn met de Woonvisie 2020 werken we aan de volgende doelstelling(en):
- ***Complete woongemeente**. Aandacht voor de woonomgeving in bestaande wijken en kernen. Een flexibel en gedifferentieerd woningbouwprogramma.*
- ***Comfortabele woningvoorraad**. Een woningvoorraad die aansluit bij de behoeften en wensen van de bewoners. De woningen zijn duurzaam en toekomstbestendig.*
- ***Een (t)huis van alle groepen inwoners**. Aandacht voor de groep kwetsbare inwoners met een zorgbehoefte die in de toekomst in een reguliere woning moeten blijven wonen. Ook aandacht voor de inwoners met een middeninkomen en jongeren die in de koop- en huursector buiten de boot dreigen te vallen.*
- ***Versterking van de woonfunctie van Oss**, ook in regionaal opzicht.*

Naast de doelstellingen uit de Woonvisie 2020, zetten we in op ***Versnelling van de woningbouw*** met als streven dat er de komende jaren circa 600 woningen worden toegevoegd aan de Osse voorraad. De Woonagenda 2022-2024 helpt om uitvoering te geven aan deze ambities en legt focus op de betaalbaarheid.

Erfgoed
- *We hebben een richtinggevend toekomstperspectief middels de recent vastgestelde nota erfgoed*
- *Onze lobby is erop gericht om de grotere Osse ambities gemakkelijker waar te kunnen maken,*
- *We behouden en versterken ons erfgoed*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We hebben vele adviezen gegeven op de intaketafel, vele principeverzoeken behandeld, onderbouwingen in bestemmingsplannen geschreven en meegewerkt aan planontwikkeling op locaties waar ons Projectenbureau een sturende rol heeft. Dit om de pijplijn te vullen met harde woningbouwplannen. Van plannen die eerder zijn vastgesteld zijn in 2022 weer veel woningen gereedgekomen. Daarmee is de Osse woningvoorraad in 2022 gegroeid tot een totaal van 41.780 woningen (voorlopige cijfers over 2022). Dat betekent een netto toename met 1.455 woningen ten opzichte van 1 januari 2020.

De opgave van 8.500 toe te voegen woningen in periode 2020-2040 is inmiddels dus met netto 1.455 woningen ingevuld. Dat betekent dat we nog ruim 7.000 woningen te gaan hebben en daarvoor werken we aan de totstandkoming van woningbouwplannen, onder meer op de locaties zoals genoemd in paragraaf 2.1 over Verstedelijking.

Verder hebben we gewerkt aan een beleidsstukken die ons helpen om de doelstellingen te realiseren. De Woonagenda 2022-2024, het CPO beleid, Mantelwonen, de huisvestingsverordening en het instellen van een opkoopbescherming zijn allemaal gerealiseerd in 2022. Verder is gewerkt aan verdere stappen op gebied van verduurzaming, wonen & zorg en de woonbehoefte van specifieke groepen. Zo wordt op vele fronten gewerkt aan een thuis voor iedereen, het gaat niet om het stapelen van de stenen maar om het bouwen van gemeenschappen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben samen met collega's bij regiogemeenten gewerkt aan de Regionale Woondeal en aan de Brabantse Verstedelijkingsstrategie. We hebben ons daar ingezet voor het Osse belang, namelijk aandacht voor de ingezette versnelling en de grote opgave om zachte woningbouwplannen tot de eindstreep van een onherroepelijk bestemmingsplan te brengen zodat er daarna bouwvergunningen kunnen worden aangevraagd. Osse locaties staan nadrukkelijk op de kaart.
- We hebben een nieuwe Woonagenda 2022-2024 vastgesteld met concrete acties voor de komende jaren.
- We hebben de Huisvestingsverordening Oss vastgesteld om in combinatie met monitoring met Kadasterdata te kunnen zorgen dat het aandeel investeerders in Osse wijken niet ten koste gaat van de positie van starters.
- We hebben een opkoopbescherming ingevoerd voor 5 Osse wijken.
- We hebben CPO beleid Oss vastgesteld met een helder stappenplan voor CPO groepen omdat we ruimte en duidelijkheid willen geven aan inwoners die zelf werken aan het bouwen van gemeenschappen.
- Er is beleid vastgesteld op gebied van Mantelwonen.
- We hebben de woonzorganalyse afgerond, als onderdeel van een te maken visie op thema wonen, welzijn en zorg.
- We hebben stappen gezet in de voorbereiding van specifiek beleid voor de doelgroep internationale werknemers.
- We stuurden twee keer per jaar de raadsinformatiebrief voortgang woningbouw.
- We werkten op veel locaties met programma adviezen aan de totstandkoming van harde woningbouwplannen. Een voorbeeld is Geffen 't Veld wat in het eerste kwartaal van 2023 ter vaststelling naar de gemeenteraad gaat.
- We werkten op 5 locaties aan de totstandkoming van flexwoningen.
- We zorgen voor inrichting van woonwagenstandplaatsen (Brasem).
- We maakten gebruik van provinciale en landelijke financiële regelingen om onze woonambities sneller te kunnen realiseren. Zo kregen we toekenningen vanuit de provinciale stimuleringsregeling woningbouw en kregen we een toekenning vanuit het Rijk voor een oplossing bij station Ravenstein voor langzaam verkeer (fietser, voetganger).
- We hebben onze werkwijze voor monitoring van de voortgang van nieuwbouwplannen aangescherpt en zullen hierover periodiek rapporteren in de bestaande raadsinformatiebrief voortgang woningbouw.
- Samen met het erfgoedveld geven wij uitvoering aan het uitvoeringsprogramma behorende bij de vastgestelde erfgoedvisie Oss 2021: Toekomst voor ons erfgoed.

2.3 Mobiliteit

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We zorgen voor een infrastructuur die uitnodigt tot het gebruik van duurzame mobiliteit*
- *We zorgen voor een toekomstbestendige infrastructuur die economische- en demografische groei mogelijk maakt*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Om de doelstellingen te bereiken zijn we gestart met het opstellen van een nieuwe koers voor het mobiliteitsbeleid. Hierin houden we rekening met de verstedelijkingsopgave, de ontwikkelingen op het spoor en het stimuleren van lopen en fietsen. De koersnota willen we rond de zomer van 2023 vaststellen zodat we de koers kunnen gaan uitwerken in een uitvoeringsprogramma mobiliteit. Parallel hieraan wordt ook gewerkt aan een actualisatie van de parkeernormen, bouwen we aan de opzet van een spooragenda voor Oss en onderzoeken we de haalbaarheid van een eventuele verplaatsing van station Oss West richting Amsteleind. De uitdaging is om de openbare ruimte meer leefbaar en klimaatbestendig in te richten waarin de fiets en voetganger meer centraal komen te staan, zonder dat de bereikbaarheid van de stad onder druk komt te staan.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We zijn actief aan gehaakt op het MIRT-onderzoek A50 en hebben een zienswijze ingediend op de nota reikwijdte en detailniveau.
- We zijn gestart met een verkenning naar het doortrekken van de snelfietsroute Den Bosch-Oss naar Wijchen-Nijmegen.
- Voor de ontsluitingsweg Oss-noord is onderzoek naar omgevingsaspecten uitgevoerd.
- We zijn gestart met het opstellen van een nieuwe koers voor de mobiliteitsopgave. Hierin houden we rekening met de verstedelijkingsopgave. In oktober is met de opiniecommissie Ruimte van gedachten gewisseld over het belang van nieuw mobiliteitsbeleid. Een koersdocument voor de ontwikkelingsrichting van het mobiliteitsnetwerk van Oss is gang gezet. Voor de zomer van 2023 neemt het college een besluit hierover.
- In het kader van de versnelling van de woningbouwopgave is een subsidieaanvraag gedaan. Naar aanleiding hiervan heeft Rijk een subsidie toegezegd voor het aanleggen van een onderdoorgang voor langzaam verkeer onder het spoor ter hoogte van station Ravenstein. Ontwerp en realisatie van deze tunnel maakt onderdeel uit van de ruimtelijke ontwikkelingen in het Stationskwartier.
- De herinrichting van de Paganinistraat is opgepakt en wordt in 2023 uitgevoerd. Voor de Hertogensingel is een vervolgonderzoek opgestart en wordt in 2023 een plan uitgewerkt.
- Eind 2022 zijn gesprekken met NS en ProRail gestart over de aanpak van een spooragenda voor Oss. Begin 2023 zullen wij ook provincie Noord-Brabant bij onze spooragenda betrekken. Verder zijn wij gestart met een quickscan naar de haalbaarheid van een eventuele verplaatsing van station Oss West richting Amsteleind. Wij willen voor de zomer van 2023 een besluit nemen over de resultaten uit deze quickscan. Daarnaast is opdracht verleend voor het opstellen van een handelingsperspectief voor drie stations in Oss. Hierin worden met o.a. NS en Prorail de gezamenlijke ontwikkelambities verkend voor een kwaliteitsimpuls voor de stations. Wij verwachten deze voor de zomer van 2023 te kunnen opleveren. De resultaten zijn input voor onze spooragenda.
- Voor de bijsturing van het parkeerbeleid zijn we eind 2022 gestart met onderzoek naar het actualiseren van de parkeernormen. Dit is de eerste stap naar geheel nieuw parkeerbeleid dat in 2023-2024 wordt vastgesteld, inclusief de exploitatie van het parkeerbedrijf. Voor de zomer van 2023 nemen wij een besluit over de geactualiseerde parkeernormen voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.
- Er is extra capaciteit voor mobiliteit gekomen door een strateeg mobiliteit aan te nemen.
- Aan de realisatie van het fietspad langs de Kennedybaan en het ontwerpen van de fietstunnel op de Saal van Zwanenbergsingel wordt nog gewerkt.
- Het uitwerken van het fietsroute netwerk is onderdeel van de koersnota Mobiliteit.

- Samen met ProRail is onderzoek naar verbetering van de fietsenstalling bij station Oss uitgevoerd. Dit leidt tot technische aanpassingen. In het handelingsperspectief voor het station onderzoeken we wat er nog meer nodig is om de fietsenstalling te verbeteren.
- De risicogestuurde aanpak van verkeersveiligheid betrekken wij bij het opstellen van het koersdocument Mobiliteit. Een uitvoeringsprogramma verkeersveiligheid volgt na het vastgestelde koersdocument.
- Het onderzoek van de provincie en de regio naar nieuwe vormen van openbaar vervoer of deelmobiliteit loopt nog.
- Er is gewerkt aan een visie op laadinfrastructuur, die in 2023 wordt vastgesteld.
- We ondersteunden de buurtbus met subsidie en we zijn met de stichting Maasveren in gesprek over een verbeterde toekomst vaste exploitatie van de pontjes.

2.4 Ruimtelijke ontwikkeling

Doelstellingen
We werken aan de volgende doelstelling(en):

- We zijn voorbereid op de komst van de Omgevingswet

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?
De Omgevingswet wordt steeds uitgesteld, de verwachte inwerkingtredingsdatum is op dit moment 1 januari 2024. In de geest van de Omgevingswet kijken we met een "ja, mits-houding" naar ruimtelijke initiatieven en maken we deze mogelijk waar het kan. Hierbij houden we de kwaliteit van de leefomgeving in het oog. We behandelen ruimtelijke initiatieven integraal op de Intaketafel, waarover de initiatiefnemer snel een terugkoppeling krijgt. We hebben onze processen efficiënter gemaakt; principeverzoeken behandelen we via een integraal aftikteam en bestemmingsplannen zoveel als mogelijk via gebundelde procedures. We werken planmatiger en zijn (gezond) zakelijker: we spreken in een vroeg(er) stadium met de initiatiefnemer af wat we van elkaar verwachten (met een realistische planning) en sturen op resultaat om aan de ruimtelijke opgaven (o.a. woningbouw, energie, landbouw) te kunnen voldoen.

Ondanks dat de inwerkingtreding van de Omgevingswet telkens wordt uitgesteld, gaan we door met de voorbereiding van de komst van de wet. Dat doen we langs diverse sporen die samenhangen met de voor ons belangrijkste instrumenten: het omgevingsplan en de omgevingsvisie en de daarmee samenhangende onderwerpen zoals besluiten ten aanzien van het delegatie- en adviesrecht en het participatiebeleid.

Omgevingsvisie
Als fundament voor de omgevingsvisie stellen we drie gebiedsvisies op. Na de gebiedsvisie Vitaal buitengebied in 2021 is in 2022 de gebiedsvisie Stedelijk gebied in 2022 vastgesteld. Voor de gebiedsvisie Stadjes en Kernen hebben we in 2022 een uitgebreid participatie traject doorlopen en momenteel wordt de concept visie vertaald naar een definitieve visie die in 2023 ter instemming aan de raad zal worden. Ondertussen zijn we druk bezig om de omgevingsvisie in de steigers te zetten. De Projectbrief is vastgesteld en het projectcontract is geaccordeerd. Het projectteam is intussen druk bezig met voorstellen voor de ambities en doelen die leidend zullen zijn voor de omgevingsvisie en moeten leiden tot ruimtelijke keuzes waarlangs de visie wordt opgebouwd. Tegelijkertijd zijn we gestart met het aanbestedingstraject van de MER voor de visie.

Omgevingsplan
Op het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet worden al onze bestemmingsplannen automatisch opgenomen in ons tijdelijke omgevingsplan. Op 31-12-2029 moeten we ons tijdelijke omgevingsplan volledig hebben omgezet in één nieuw, integraal omgevingsplan. Dat nieuwe omgevingsplan omvat alle regels over de fysieke leefomgeving die nu in onze bestemmingplannen, gemeentelijke verordeningen en de bruidsschat (regels die van Rijk naar gemeente gedecentraliseerd worden) staan. In 2022 hebben we verder gewerkt aan de opbouw van de structuur van ons nieuwe omgevingsplan (casco Oss). Daarnaast hebben we gewerkt aan nieuwe omgevingsplanregels voor bouwen en gebruik (wat we nu regelen in bestemmingsplannen) en voor voormalige stortplaatsen waarvoor wij het bevoegd gezag worden. Tevens zijn we gestart met het uitwerken van het werkproces voor de nieuwe juridische procedure 'wijzigen omgevingsplan'. Gedurende dat proces blijven we de knelpunten uit de bestemmingsplannen die we tegenkomen bij principeverzoeken en via de Intaketafel inventariseren en doen we daar waar nodig voorstellen voor beleidsaanpassingen. Die aanpassingen nemen we meteen mee in de opbouw van het omgevingsplan en werken we uit in bijbehorende nieuwe omgevingsplanregels. Een voorbeeld hiervan is het beleid voor mantelwonen dat in Q1 2023 ter vaststelling aan de raad wordt aangeboden.

Digitaal loket en vergunningverlening
Door het nieuwe uitstel hebben we extra tijd om het loket in te richten. Die tijd gebruiken we om de kwaliteit te verbeteren, overigens in de wetenschap dat op de invoeringsdatum de dienstverlening nog niet optimaal zal zijn. We gaan in overleg met provincie en waterschap (in regionaal verband) om ieders bijdrage aan het digitale loket op elkaar af te stemmen.

Ook de werkprocessen rond vergunningverlening, toezicht en handhaving moeten we herzien met de komst van de Omgevingswet. We zijn hier in 2022 mee gestart en maken dit in 2023 (Q1-2) af.

Onderzoek impact (milieu)taken en implementeren taken m.b.t. bodem, geluid en openbare ruimte
We hebben in beeld gebracht wat de veranderingen t.g.v. de Omgevingswet zijn op de verschillende thema's zoals milieu en openbare ruimte, zodat we dat kunnen verwerken in het omgevingsplan.
Op het gebied van bodem krijgen gemeenten nieuwe taken t.a.v. voormalige stortplaatsen. Op het gebied van geluid moeten gemeenten het verkeerslawaai gaan monitoren. Ook voor de openbare ruimte worden nieuwe regels en wetten van kracht. Hiervoor heeft de gemeenteraad in 2022 een beleidskader vastgesteld en zijn we gestart met het formuleren van omgevingsplanregels die direct na de invoeringsdatum aan de gemeenteraad voorgelegd worden.

Wat hebben we hiervoor gedaan?
- De gebiedsvisie Stedelijk gebied is afgerond.
- Het participatieproces rondom de gebiedsvisie Stadjes en Kernen hebben we afgerond en de visie is in het eerste kwartaal van 2023 gereed.
- Het opstellen van de omgevingsvisie is gestart. De projectbrief is vastgesteld, het projectcontact is geaccordeerd en de aanbestedingsprocedure voor de MER is opgestart.
- We zijn gestart met de inrichting van het digitale loket en het maken/aanpassen van de toepasbare regels.
- We zijn gestart met de inrichting van de nieuwe werkprocessen en ronden dit in het tweede kwartaal van 2023 af.
- We hebben de impact van de milieutaken onderzocht.
- We hebben een beleidskader vastgesteld voor onze nieuwe taak ten aanzien van de voormalige stortplaatsen en vertalen die uitgangspunten in regels voor het nieuwe omgevingsplan.
- We inventariseren jaarlijks de mogelijke knelpunten uit het bestemmingsplan buitengebied en komen met voorstellen voor aanpassing van de regels indien daar aanleiding voor is. Voorbeeld daarvan is het voorstel voor beleid voor mantelwonen.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Een 10 minutenstad is een toekomstbestendig stedelijk gebied waarbij alle noodzakelijke basisbehoeften (OV, groen, sport, onderwijs en cultuur) binnen 10 minuten bereikbaar zijn te voet of met de fiets vanaf woon- of werkplek. De uitdaging binnen het programma spoorzone Oss is om op basis van het principe van de 10 minutenstad het stedelijk in Oss te transformeren.

Het verduurzamen van vooral de bestaande woningvoorraad is ook een grote en belangrijke opgave. Deze opgave komt (o.a.) aan bod in programma 4: uitvoeringsprogramma Energiebesparing en Transitievisie Warmte.

De activiteiten genoemd onder 'Duurzame Mobiliteit' dragen bij aan een duurzamer verkeerssysteem, onder andere door:

- het zorgen voor een betere verkeersveiligheid.
- het stimuleren van meer duurzame verkeersbewegingen (te fiets, per spoor of over water).
- het verminderen van overlast van verkeersbewegingen (o.a. geluid, CO2-uitstoot).

De Toekomstvisie en Structuurvisie voor de gemeente Oss lopen tot 2020. De actualisatie krijgt gestalte in de Omgevingsvisie, die daarmee het nieuwe integraal kader vormt voor het ruimtelijk beleid waaronder wonen voor de gemeente. In de omgevingsvisie maken we ook keuzes t.a.v. duurzaamheid. Daarin nemen we de global goals als drijfveer en integreren we sociale doelen als gezondheid en onderwijs.

De global goals die bij dit programma horen zijn: goede gezondheid en welzijn, duurzame energie, duurzame industrie, innovatie en infrastructuur, duurzame steden en gemeenschappen en klimaatactie.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2018	2019	2020	2021	2022	Streef-waarde
Gemiddelde leegstand woningen	OssStat	2,9	3,2	3,1	3,3	3,2	n.v.t.
Gemiddelde verkooptijd woningen	NVM	Q2 - 55	Q2 - 59	Q2 - 32	Q2 - 24	Q2 – 26 Q3 – 41 Q4 - 38	n.v.t.
Verleende bouwvergunningen	Gemeente Oss	904	392	497	356	482	n.v.t.
In aanbouw zijnde woningen	Gemeente Oss	322	542	544	256	321	n.v.t.
Gereedgekomen woningen	Gemeente Oss	331	400	524	623	341	n.v.t.
Aantal actief woningzoekenden Mooiland	Mooiland	1.034	1.214	1.073	1.778	nog niet bekend	n.v.t.
Aantal reacties per woning Brabantwonen	Brabantwonen		131,2	139,5	160	nog niet bekend	n.v.t.

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen	11,2	8,7	2021

Programma 8. Veilige omgeving

1. Inleiding

Ons doel is een aantrekkelijke omgeving te zijn waar inwoners zich veilig voelen om te kunnen wonen, werken en recreëren. Waarbij we als gemeente in staat zijn om in te kunnen spelen op de actuele veiligheidsproblematiek.
Een samenleving die weerbaar, veerkrachtig en zelfredzaam is.

- Veilige wijken met een goede verbinding tussen zorg en veiligheid.
- Het zo veel mogelijk tegengaan, verstoren, en stoppen van ondermijnende criminaliteit.
- Voorkomen en bestrijden van (grootschalige) incidenten en verstoring van de openbare orde.
- Behouden of verbeteren van de veiligheidsgevoelens en veiligheidscijfers.

Deze doelen zijn alleen te realiseren door nauw samen te werken met de verschillende (veiligheids)partners, een goed netwerk te onderhouden, duidelijk uit te spreken wat we van elkaar verwachten en prioriteiten te stellen. Dit doen we door integraal te werken waar kan, focus te hebben op de oorzaken en maatschappelijke effecten en preventie en repressie altijd met elkaar te verbinden.

2. Programma-onderdelen

2.1 Veilige woon- en leefomgeving

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We verbeteren de objectieve en subjectieve veiligheid door samen met de partners de slachtofferkans te beperken, de pakkans te vergroten en de aangiftebereidheid onder slachtoffers te verhogen*
- *Bij langdurige ernstige woonoverlast zetten we in op een ketengerichte aanpak om met partners integraal op te treden*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De aanpak van vergaande woonoverlast is een terugkerende taak waarbij we afgelopen jaren flink ingezet hebben op het implementeren van de aanpak van complexe casuïstiek via het model Aanpak ter Voorkoming van Escalatie (AVE) en in de gecreëerde verbinding tussen zorg en veiligheid.

Het verbeteren van de objectieve en subjectieve veiligheid is tevens een doorlopend proces waarbij we per jaar bekijken waar er extra inzet nodig is. In 2022 zagen we dit vooral terug in de aanpak van de vluchtelingenproblematiek en de impact die dit heeft op de gemeente en haar inwoners.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben binnen de gemeente Oss meer verbinding, een gezamenlijke aanpak en een gedragen verantwoordelijkheid gecreëerd voor de thema's die op de domeinen en zorg en veiligheid spelen.
- We voerden de in 2021 opgestelde prioriteitenagenda Zorg en Veiligheid uit. Waarbij we op basis van de prioriteitenagenda aan de slag zijn gegaan met de thema's: doorontwikkeling Aanpak Voorkoming Escalatie (AVE), doorontwikkeling aanpak complexe casuïstiek en goede verbinding tussen interne bestuurlijke/ambtelijke overlegstructuur op het gebied van Zorg en Veiligheid.
- We werken structureel samen met wijkcoördinatoren, wijkagenten, boa's en andere betrokkenen om vroegtijdig (woon)overlast aan te pakken. Dit doen we onder andere in samenwerking met het Zorg- en Veiligheidshuis.
- We hebben het Bestuurlijke Akkoord Re-integratie Ex-justitiabelen in beeld gebracht. In 2023 vertalen we dit door naar onze werkwijze.
- We legden (bestuurlijke) maatregelen op bij ernstige (woon)overlast of huiselijk geweld. Dit aan de hand van het AVE model zodat zorg en veiligheid maar ook preventie, vroeg signalering en repressie elkaar aanvullen tot een totaal aanpak passend bij de casus.
- We zetten samen met partners in op de Schadewijk door middel van de integrale opdracht vanuit programma Schadewijk. Team veiligheid participeert hierin.
- We participeren in projecten die zorg en veiligheid raken zoals bij Koers en Kansen, KetenveldNorm Signalenoverleg, de driehoek Beschermd wonen en de Toegang.

- Taakverzwaring en –verbreding hebben ertoe geleid dat we hebben ingezet op het anders vormgeven van de organisatorische invulling van veiligheid en hebben we in 2022 1 extra fte aangetrokken.
- We hebben een nieuwe integraal veiligheidsbeleid opgesteld voor 2023-2026. De gemeenteraad heeft dit in december 2022 vastgesteld.

2.2 Bedrijvigheid en veiligheid

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We pakken ondermijning in het buitengebied aan*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We hebben de aanpak van het buitengebied niet als prioriteit opgepakt zoals vooraf voorgenomen. Hiermee hebben we capaciteit vrijgespeeld voor de aanpak van COVID-19 en daarna voor de aanpak van de vluchtelingencrisis.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Om onze informatiepositie te verbeteren worden signalen van fraude en ondermijning besproken in een intern signalenoverleg. Hierdoor kunnen we integraal en meer informatie-gestuurd werken.
- We zijn lid van Meld Misdaad Anoniem (MMA), waardoor inwoners en bedrijven van het buitengebied altijd de mogelijkheid hebben om anoniem meldingen te maken van vermoedens van criminaliteit.
- In 2022 zijn er 83 MMA meldingen in totaal binnengekomen, waarvan 59 gerelateerd aan drugs. De rest was divers, van illegale prostitutie tot fraudemeldingen, van niet plus gevoel tot overlast.
- De politie heeft twee preventieve actiedagen georganiseerd om in gesprek te raken met inwoners en ondernemers in het buitengebied.
- Bij de gemeente Bernheze heeft de theatervoorstel Eldorardo gespeeld bij een agrarische familie in Loosbroek. Het college van B&W en diverse medewerkers die bezig zijn met de vitalisering van het buitengebied zijn naar deze theatervoorstelling geweest.
- Door de veranderende rol als regisseur in het proces voetbal trekt de gemeente nauwer op met politie en de BVO (Betaald Voetbalorganisatie) Top Oss. Op deze manier trekken we integraal op en pakken we overlast effectiever aan.
- We hebben in 2022 een Bibob-coordinator en een Bibob-adviseur aangesteld om de Bibob taak verder te professionaliseren. De inzet van Bibob vindt plaats aan de hand van vergunningverlening, in zowel het buitengebied als in de bebouwde kom.
- We hebben in 2022 capaciteit gekregen voor de inzet van een preventief toezichthouder ondermijning voor de bedrijventerreinen en het buitengebied. Deze capaciteit hebben we omgezet in een vacature die in 2023 zal worden ingevuld.

2.3 Jeugd en veiligheid

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We dringen jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit terug*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De aanpak van overlastgevende jeugd is een doorlopend proces. Ook in 2022 zagen we een enkele jeugdgroep die zich overlastgevend gedroeg. Op één overlastgevende jeugdgroep hebben we gezorgd voor een intensievere aanpak en gezorgd voor verbinding tussen zorg en veiligheid. Daarnaast hebben ernstige incidenten plaatsgevonden in de Schadewijk waarbij jeugdigen zowel dader als slachtoffer waren. Dit heeft onder andere geleid tot het inzetten van tijdelijk cameratoezicht en extra inzet van partners zoals straatcoaches, wijkcoördinator, TOR/HOR en politie. Ook het gebruik van lachgas onder jeugdigen is toegenomen. Per 1 januari 2023 is er een landelijk verbod op lachgas gekomen. Hierdoor kan de politie optreden bij het bezit, verkopen en vervoeren van lachgas.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Om zoveel mogelijk zicht te krijgen op de jeugdgroepen in de openbare ruimte monitoren we deze groepen maandelijks met de verschillende partners.
- We hebben integraal en intensief ingezet op een aantal overlastgevende jeugdgroepen.
- We hebben bestuurlijke maatregelen ingezet bij incidenten tussen jeugdigen zoals tijdelijk cameratoezicht.
- We focussen ons op de verbinding tussen zorg en veiligheid, waarbij we beleid zoveel mogelijk op elkaar afstemmen. Ook in de uitvoering van interventies die te maken hebben met preventie enerzijds en repressie anderzijds zoeken we de verbinding.
- Met programma 1. Zorg en welzijn, werken we nauw samen. Een voorbeeld hiervan is de inzet van de straatcoaches. Het contract met de straatcoaches liep in 2022 af. Een nieuw contract met de huidige partij is na een aanbesteding een feit. Op deze manier kan de opgebouwde dienstverlening doorgezet worden.
- We hebben afstemming gezocht vanuit nazorg ex-gedetineerden volwassenen met beleidsmedewerker jeugd om het proces nazorg ex-gedetineerden jeugdigen uit te laten werken.
- We gaan de komende jaren meer in gaan zetten op jeugdpreventie (alcohol, drugs, cybercrime en seksuele weerbaarheid). Hierbij werken we samen met Zorg en Welzijn.
- We hebben ingezet op preventieactiviteiten op scholen op weerbaarheid en groepsdruk.

2.4 Fysieke veiligheid

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Zorgdragen dat de organisatie (veiligheidsregio) bij een ramp of crisis goed ingericht en voorbereid is*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De Veiligheidsregio Brabant Noord (VRBN) heeft een grote rol in de aanpak van de vluchtelingencrisis en alle maatregelen die daarbij horen. Zij pakken hierin een sturende, maar ook faciliterende rol. In de eerste maanden van dit jaar is dan ook zeer intensief samengewerkt met de VRBN. Ook nu, met alle nog komende ontwikkelingen en uitdagingen rondom de opvang van vluchtelingen, blijven we nauw samenwerken.

Iedere gemeente 'levert' medewerkers voor regionale functies (zoals communicatiemedewerkers of juristen) voor als er een gemeenteoverstijgende ramp of crisis plaatsvindt. Het aantal is afhankelijk van de grootte van de gemeente. Momenteel voldoen wij aan onze 'leveringsplicht'. De medewerkers die zo'n regionale functie hebben binnen de bevolkingszorg worden jaarlijks bijgeschoold over de ontwikkelingen binnen hun proces. In 2022 hebben we meerdere incidenten gekend waarbij we hebben geacteerd vanuit de rampen en crisisbeheersing. Denk hierbij natuurlijk aan de vluchtelingencrisis, maar ook aan het dodelijk auto-ongeluk in december of de grote brand aan de Oostwal in maart.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Uit de tussenevaluatie van het beleidsplan 2020-2023 "Samen Veiliger" blijkt dat de Veiligheidsregio Brabant-Noord (VRBN) op koers ligt om haar ambities te realiseren. VRBN verwacht daarom in december 2023 de opgaven uit het Beleidsplan grotendeels afgerond te hebben.
- We hebben een gemeentelijke piketregeling opgesteld waardoor de bereikbaarheid en beschikbaarheid van een communicatieadviseur en een medewerker crisispiket vanaf 2022 voor 24/7 geregeld is.
- We hebben het aantal crisispiket medewerkers uit gebreid van 2 naar 5 zodat we het piket op een goede manier kunnen bemensen.
- We participeren actief in de VRBN en voldoen aan onze leveringsplicht. We hebben hier met name een rol in de Bevolkingszorg en Communicatie. Rondom de aanpak van de vluchtelingencrisis werken we actief samen met de staf van de Veiligheidsregio.
- Wij zijn als adoptiegemeente actief betrokken bij de doorontwikkeling van de VRBN en bewaken inhoudelijk en financieel de Osse belangen hierin.
- We zorgen ervoor dat alle partijen in staat zijn om vanuit hun rol incidenten te bestrijden. We doen dit door te zorgen voor relevante opleidingen en oefeningen.

2.5 Integriteit en veiligheid

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Het zoveel mogelijk stoppen en voorkomen van ondermijnende criminaliteit en het herstellen/vergroten van het vertrouwen in de overheid*
- *We willen een weerbare en integere organisatie blijven waarbij medewerkers in een veilige werkomgeving hun publieke taak kunnen uitvoeren*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Het stoppen en voorkomen van ondermijnende criminaliteit is een doorlopende doelstelling. De gemeente Oss werkt samen met de gemeente Bernheze, de politie, het Openbaar Ministerie en de Belastingdienst samen onder het RIEC convenant in de bestrijding van ondermijnende criminaliteit.
In 2022 is de Brabantse weerbaarheidsnorm gelanceerd door de Provincie Noord-Brabant, de Brabantse gemeenten en Taskforce-RIEC Brabant-Zeeland. Het is de bedoeling dat alle gemeenten voldoen aan deze norm, zodat de dijken overal even hoog zijn en criminelen minder kans krijgen om faciliteiten van de gemeenten te gebruiken voor criminele doeleinden. Het Team Openbare Orde en Veiligheid heeft een nulmeting gedaan. Daaruit blijkt dat een aantal zaken al goed op orde zijn, maar dat andere zaken doorlopend aandacht vragen (bewustwording) en dat op sommige zaken nog flink moet worden geïnvesteerd (informatiepositie).

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- De tijdelijke vierjarige functie van basisteamprogrammaleider ondermijning is omgezet naar een structurele functie.
- We werken wekelijks en bijna dagelijks samen met onze integrale partners, onder het RIEC convenant. Samen pakken we casuïstiek en projecten op.
- We hebben van mei tot en met november meegedaan aan de landelijke MMA campagne over het veilig verhuren van vastgoed. Deze campagne richtte zich op de particuliere verhuurders, verhuurmakelaars en notarissen in de omgeving van Oss.
- We hebben meegedaan met de proeftuin vastgoed vanuit Taskforce-RIEC Brabant-Zeeland en de Avans. Deze proeftuin heeft de 'toolbox vastgoed' opgeleverd. De toolbox richt zich zowel op exploitatie als speculatie van vastgoed. Komende jaren willen we aan de slag gaan met het toepassen van de tools uit de toolbox, en daarmee meer zicht te krijgen op criminele activiteiten in panden en de investeringen met crimineel geld in vastgoed.
- Er is een regionale actieweek geweest over arbeidsuitbuiting en mensenhandel. Ook in Oss zijn er tijdens deze week meerdere adressen gecontroleerd.
- In oktober en november hebben we samen met Taskforce-RIEC en gemeente Bernheze de 'herfstschool' georganiseerd. Vijf weken lang zijn er workshops gegeven over o.a. morele dilemma's, uitbuiting kwetsbare personen, vastgoedfraude, agressie en intimidatie, netwerkcorruptie, integraal jeugdbeleid. Dit o.a. door middel van training, een escaperoom en een experience met VR brillen. In totaal hebben 340 deelnemers deel genomen aan de herfstschool.
- In november 2022 hebben we een preventieve actiedag gehouden op het bedrijventerrein de Elzenburg en bij de containerterminal in de haven. We zijn bij diverse bedrijven langs geweest om met hen te spreken over de risico's die zij kunnen lopen als transport- of logistiek bedrijf in relatie tot ondermijnende criminaliteit. Ook zijn de medewerkers getraind op het herkennen van signalen en wat zij zelf al kunnen doen om hun bedrijf en de haven zo weerbaar mogelijk te maken. Ook de wethouder bedrijventerreinen en economie is aangesloten tijdens deze dag.
- We hebben een raadsavond georganiseerd om de nieuwe raadsleden te informeren over de maatschappelijke impact van drugsproductie, import en gebruik/verslavingen. Er waren o.a. sprekers van Novadic Kentron en van de politie.
- We hebben beleid gemaakt voor de aanpak van mensenhandel. De aanpak vraagt een samenwerking tussen team veiligheid en het sociaal domein. Enerzijds gaat het om zorgen voor training en bewustwording bij medewerkers die signalen kunnen herkennen, en anderzijds om het daadwerkelijk oppakken en uitlopen van signalen. Het beleid wordt begin 2023 vastgesteld.

- We hebben ook een aandachtsfunctionaris Maatschappelijke Onrust aangesteld binnen het team Openbare Orde en Veiligheid. Hier vallen de thema's polarisatie, extremisme, radicalisering onder. We werken hierin samen met de regio gemeenten en de regionale projectleider Maatschappelijke Onrust.
- In het najaar is onder begeleiding van Taskforce-RIEC de 'zelfscan verhogen informatiepositie' afgenomen. Dat brengt in kaart wat er nodig is om de informatiepositie op de aanpak van ondermijning te verbeteren. Het advies is besproken en we gaan in 2023 aan de slag met de aanbevelingen van de scan.
- Eind 2022 is een start gemaakt met het verkennen van de mogelijkheid om een Gemeentelijk Informatieknooppunt te realiseren. Dit is ook een van de aanbevelingen uit de zelfscan.
- Gemeenten Oss en Bernheze zijn bezig geweest met het maken van een nieuw 13b Opiumwet-beleid. Hierin is de laatste jurisprudentie verwerkt. Het nieuwe beleid wordt in 2023 vastgesteld.
- We werken samen met het Platform Veilig Ondernemen (PVO), dat in 2022 goed van start is gegaan in Brabant-Zeeland. Waar mogelijk maken we gebruik van hun aanbod en diensten op diverse thema's.
- We toetsen de inkomende vergunningaanvragen samen met VTH. Wanneer aanvragen onder het Bibob-beleid vallen worden ze onderworpen aan een Bibob-toets. Afgelopen jaar zijn er 61 Bibob-onderzoeken door Oss uitgevoerd. In enkele gevallen wordt het Landelijk Bureau Bibob om advies gevraagd.
- De Wet Bibob is landelijk aangepast. Daarnaast is het lokale Bibob-beleid uitgebreid. De mogelijkheden om dit als instrument in de aanpak van ondermijning breder in de organisatie toe te passen zijn onderzocht en worden geïmplementeerd in 2023.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Om als gemeenschap duurzaam samen te leven (SDG11) is het onder andere van belang om mensen een veilige woon- en werkomgeving (SDG16) te bieden. Dat wil zeggen het tegengaan van criminaliteit en overlast, het veilig mogelijk maken van evenementen en de voorwaarden scheppen voor een zuiver democratisch proces (integriteit). Dat doen we samen met partners (SDG 17), waar mogelijk door integraal op te trekken.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2019	2020	2021	2022	Streef-waarde
Rapportcijfer veiligheid	*Veiligheids monitor*	7,2	-	7,4	-	7,4
Incidentmeldingen verwarde personen	politie	360	489	537	766	
Inzet bestuursrechtelijke maatregelen - Waarschuwing gebiedsverbod - Gebiedsverbod - Waarschuwing gedragsaanwijzing - Gedragsaanwijzing - inzetten cameratoezicht in het kader van de openbare orde -inzetten veiligheidsrisicogebied - noodverordening of noodbevel	Gemeente	 1 36 1 1 0 1	 0 1 0 2 1 0	 1 1 2 1	 1 2 0 1 1 0 0	
Incidentmeldingen jeugdoverlast	politie	387	440	428	477	400
Controles waarbij hennep en/of harddrugs is aangetroffen (13b) - waarna bestuurlijke waarschuwing - waarna sluiting pand - toepassen dwangsom Interne BIBOB-toetsen - waarna BIBOB toetsen door landelijk bureau BIBOB	Gemeente	 12 17 84 2	 8 12 144 6	 3 10 165 3	 2 7 4 61 -	

* We hebben niet overal een streefcijfer opgenomen omdat dit acties zijn die uitgevoerd worden als reactie op een openbare ordeverstoring of op het aantreffen van bijvoorbeeld hennep in een woning.

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Verwijzingen Halt 12-17 jaar per 1.000 inwoners van 12-17 jaar	8	8	2021
Winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	1,8	1,6	2021
Diefstallen uit woning per 1.000 inwoners	1,6	1,4	2021
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	3,9	4,0	2021
Vernielingen en beschadigingen per 1.000 inwoners	5,8	5,7	2021

Programma 9. Besturen in verandering van tijden

1. Inleiding

De samenleving is vol in beweging op veel terreinen en als gemeente bewegen we mee. Dat vraagt wat van de gemeenteraad: de eigen oriëntatie, maar ook van de ondersteuning van de raad. De komende jaren werkt de gemeenteraad met het Gemeentelijk Manifest, als belangrijk fundament voor het eigen functioneren en de verhouding met het College van B&W en de organisatie.

In het recente verleden hebben we een stevige bodem kunnen leggen onder onze ambitie voor de 100.000 gemeente. Kwalitatief en kwantitatief hebben we de formatie kunnen uitbreiden, waardoor uitvoeringskracht en strategisch vermogen zijn toegenomen. De komende jaren bouwen we hier met volle kracht aan verder. Onze positie op de zeer krappe arbeidsmarkt is goed. Maar het vraagt van ons extra inspanning om goede mensen binnen te halen. Arbeidsmarkt communicatie wordt in 2023 een belangrijk speerpunt

We zijn er nog niet. We zien dat we de bedrijfsvoering op sommige plekken is achter gebleven en dat vraagt extra inzet van mensen en introductie van nieuwe systemen. Neem Office 365 als voorbeeld.

Onze organisatie leert steeds meer open te staan voor initiatieven en innovatie, ruimte te geven en durven loslaten. We gaan op de ingeslagen weg voort door in te zetten op het versterken van de verbindingen met de samenleving via bijvoorbeeld extra aandacht voor participatiebeleid en het stimuleren van initiatieven uit de samenleving via ontwikkelbudgetten. Daarnaast zien we dat bestuur en ambtelijke organisatie zich steeds beter positioneren in verschillende netwerken, zoals VNG commissies, dagelijks Bestuur G40 of in de regio.

We zijn ook een dienstverlenende en digitale organisatie. Onze inwoners en ondernemers geven steeds vaker de voorkeur aan het digitale kanaal. Digitalisering en robotisering, aangevuld met data gestuurd werken, helpt ons sneller en effectiever te werken en betere dienstverlening te bieden. Ook voor mensen die niet digitaal vaardig zijn, blijven wij toegankelijk.

Tenslotte gaan we door met het langjarige programma Schadewijk. De komende jaren zullen vooral gedomineerd worden door fysieke veranderingen in de wijk: het vervangen van oude woningen door duurzame nieuwbouw. Daarbij zal veel aandacht uitgaan naar de sociale impact die deze veranderingen met zich meebrengen.

2. Programma-onderdelen

2.1 Bestuur

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Een transparant, interactief en zorgvuldig besluitvormingsproces*
- *Een zichtbare, moderne gemeenteraad die aansluiting heeft bij nieuwe ontwikkelingen in onze gemeente*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Het vergaderstelsel van de Osse gemeenteraad borgt een transparant, interactief en zorgvuldig besluitvormingsproces. Hierbinnen is tijd en ruimte voor alle perspectieven.
De gemeenteraad evalueerde in januari 2022 het vergaderstelsel met betrekking tot de vergaderstructuur, vergadercultuur en de vergaderrollen. Ná de gemeenteraadsverkiezingen heeft de agendacommissie besloten om vanuit het bestaande vergaderstelsel verbeterslagen te willen gaan maken. Een voorbeeld is het loslaten van de vaste commissieavonden en in plaats daarvan flexibel te programmeren op de politieke avonden.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Op 16 maart 2022 waren, onder bijzondere omstandigheden vanwege de Coronamaatregelen, de gemeenteraadsverkiezingen. Met diverse activiteiten hebben we geprobeerd om de opkomst zo hoog mogelijk te laten zijn, o.a.:
    - gezamenlijk posters plakken op de gemeentewerf
    - 40 stembureaus waarvan 1 drive-thru stembureau

    - stemwijzer inclusief burgerforum
    - promotiefilmpjes lijsttrekkers die via de social media zijn verspreid

  Dat heeft geresulteerd in een opkomstpercentage van 47%. Dat is een daling van 4% ten opzichte van de vorige gemeenteraadsverkiezingen (51%).
  De Gemeenteraadsverkiezing heeft de samenstelling van de raad veranderd. Er zijn nu 10 politieke partijen vertegenwoordigd in de Osse gemeenteraad ten opzichte van 8 in de vorige periode.
- De nieuwe gemeenteraad heeft een uitgebreid inwerkprogramma (Raadskompas) gevolgd. Naast het inwerken op inhoudelijke beleidsthema's was het organiseren van ontmoeting (o.a. met ambtenaren) op locaties in onze gemeente hierbij uitgangspunt. Onderdeel van het inwerkprogramma waren twee 'heidagen'.
- Eind 2022 zijn activiteiten voor de jeugd weer opgestart. In de maanden november en december zijn 7 groepen 7/8 op bezoek geweest in de raadzaal voor het spel Democracity.
- We zijn doorgegaan met onze social media kanalen om de bekendheid met de gemeenteraad te verhogen.
- De Rekenkamercommissie heeft in 2022 de rapporten 'Centrumontwikkeling Oss', 'De praktijk van de Wob' en 'Samen geen schulden' opgeleverd aan de gemeenteraad. Het rapport 'Dienstverlening in het vizier' dat in 2021 is opgeleverd en toen opiniërend is behandeld is in 2022 in de gemeenteraad besproken.
- Er hebben drie hoorcommissies bestemmingsplannen plaatsgevonden in 2022.
- Er hebben in totaal 31 inwoners of belanghebbenden ingesproken: 26 in de raadscommissies en 5 in de raadsvergadering.
- De griffiers uit de regio Noordoost Brabant organiseerden twee bijeenkomsten voor de raadsleden uit de regio om beter in positie te komen bij regionale samenwerkingsverbanden. Kort na de verkiezingen was er een kennismaking met een aantal geprioriteerde samenwerkingsverbanden. In oktober was er een bijeenkomst over de GGD en de Veiligheidsregio.
- Daarnaast werden er door verschillende samenwerkingsverbanden zelf informatieve bijeenkomsten georganiseerd (RES NOB, GGD Hart voor Brabant, Centrumregeling Jeugd NOB, BSOB, IBN).
- Met de nieuwe gemeenteraad is een Manifest gemeente Oss opgesteld dat eind 2022 in de opiniecommissie is besproken. In dit Manifest zijn afspraken gemaakt hoe we binnen de gemeente Oss als raad, college en ambtelijke organisatie met elkaar samenwerken.
- 2022 is het eerste volledige jaar dat fracties gebruik konden maken van gelden voor fractieondersteuning. In de begroting 2023 zijn middelen vrijgemaakt voor extra capaciteit bij de Raadsgriffie.

2.2 Dienstverlening

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Een sterke dienstverlenende organisatie.*
- *Sterke sturing en monitoring op effectieve kwalitatieve dienstverlening.*
- *Meer uniformering in de standaardisering en digitalisering van onze organisatie en processen.*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Het jaar 2022 heeft voor het Publiekscentrum en Dienstverlening in het teken gestaan van verbinding zoeken en samen organiseren. Vanuit dienstverlening hebben we gewerkt aan een organisatiebrede visie op dienstverlening die bestuurlijk is vastgesteld.
Als organisatie hebben we ons hierdoor gecommitteerd om vanuit het gedachtegoed van de visie op dienstverlening richting te geven aan de verdere uitwerking van onze dienstverleningsprocessen en systemen. Dit heeft geleid tot de formering van een kerngroep die samenwerkt vanuit een strategische agenda dienstverlening.
Bij de afdeling Burgerzaken is een nieuwe teamleider gestart en werken we hard aan een stabiel personeelsbestand. De focus lag in 2022 op het continueren van de dienstverlening. Daardoor hebben we, ondanks onverwachte omstandigheden en grote drukte, zoals de inschrijving van de Oekraïners en een hausse aan huwelijken, onze dienstverlening kunnen continueren en de wachttijden binnen redelijke proporties kunnen houden. We hebben ons daarnaast ingezet op het efficiënter maken van het proces adresonderzoeken en het

automatiseren van processen, waaronder de aangifte van een overlijden of een verhuizing en het digitaal verlengen van een rijbewijs. Onze gastvrouw/heer en de receptie hebben met succes hard gewerkt om de extra bezoekersstromen in de Publiekshal rondom de Oekraïners, bespaarboxen en verkiezingen in goede banen te leiden.

Het KCC heeft de eerstelijns vragen van de Toegang Zorg overgenomen en ten behoeve van onze online dienstverlening hebben we de eerste fase van het project verbeteren website afgerond. De website is opgeschoond, de vindbaarheid van informatie is verbeterd en er is een stijlgids en een format voor het aanleveren van content ontwikkeld. Dit zorgt voor meer uniformering en standaardisering van onze informatie op de website www.oss.nl en www.loket.oss.nl
Het bodeteam is toegevoegd aan de afdeling Publiekscentrum. Voor en met dit team zijn we gestart met een coaching- en teambuildingsprogramma. Dit zorgt voor een goede basis van waaruit we verder kunnen inzetten op teamontwikkeling.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Project Communicatieplatform (vervanging telefonieplatform) heeft een marktverkenning gedaan, er is een projectgroep geformeerd met een brede vertegenwoordiging uit de organisatie en de kerngroep dienstverlening is als Stuurgroep aangesteld. Dit zorgt voor een breder draagvlak en betrokkenheid vanuit de verschillende domeinen bij het nieuw te kiezen telefonieplatform.
- We hebben deel 1 van de verordening Single Digital Gateway afgerond. De verordening heeft tot doel om te komen tot één Europees portaal (YourEurope.eu) waar EU-burgers toegang krijgen tot informatie, procedures en diensten van overheden, inclusief gemeenten. We maken hiervoor gebruik van een centrale invoervoorziening die gebouwd wordt door de VNG.
- We werken projectmatig aan het verder verbeteren van de website en hebben de eerste fase afgerond.
- We zijn sinds juli 2022 verantwoordelijk voor de eerstelijnsvragen van de afdeling Zorg en hebben daar duidelijke afspraken over gemaakt met deze afdeling.
- Voor team Burgerzaken is een intern opleidingstraject voorbereid. Dit gaan we in 2023 uitvoeren om de continuïteit en kwaliteit van onze dienstverlening verder te optimaliseren.
- We hebben een geautomatiseerde koppeling gerealiseerd tussen ons klantfeedback systeem en ons huidige telefonie- en afsprakensysteem. Het gehele proces van vragenlijsten versturen is hiermee geautomatiseerd.
- In 2022 heeft Burgerzaken 2 fte gekregen voor adresonderzoek en is dit constructief ingezet om het toenemende aantal adresonderzoeken uit te voeren.
- We hebben een teamontwikkelingstraject gestart bij het bodeteam door inzet van een externe coach en begeleider.

2.3 Organisatie en personeel

Doelstellingen
We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Een organisatie die open staat voor initiatieven en innovatie, ruimte geeft en durft los te laten*
- *Een organisatie die actief is in de relevante netwerken om de bestuurlijke ambities beter waar te maken*
- *Een organisatie die kwantitatief en kwalitatief de korte en lange termijn koers kan waarmaken en keuzes voorlegt ten aanzien van de haalbaarheid van ambities*
- *Een organisatie die meer strategisch opereert en werken vanuit de bedoeling omarmt*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?
De gemeente blijft stappen zetten in het ontwikkelen en professionaliseren van de organisatie naar een strategisch slagkrachtige '100.000+ gemeente' die werkt vanuit de bedoeling. We groeien in een tijd met grote maatschappelijke opgaven die nieuwe antwoorden en vaardigheden van ons vraagt. We worden zakelijker, zonder de typische Ossische kwaliteiten zoals informaliteit te verliezen.

Alles wat wij doen draagt bij aan:
a. een goede match tussen vraag en aanbod, nu en in de toekomst
b. de ontwikkeling en behoud van talent in onze organisatie
c. de vitaliteit en veiligheid van onze medewerkers en het vergroten van het werkplezier in onze organisatie
d. de doorontwikkeling van onze organisatie

In dit kader werken we aan vakmanschap dat past bij de 21ste eeuw, zoals projectmatig werken en strategische vaardigheden maar ook creatief- en probleemoplossend denken. Dit zijn vaardigheden die continue aandacht vragen. Daarom werken we aan begrip voor de ontwikkelingen die op ons af komen, bieden we mogelijkheden om vaardigheden te ontwikkelen en werken we aan een ondersteunende organisatie waar mensen graag werken en zich blijvend ontwikkelen.

Het tOss (hybride) werken is het nieuwe normaal. Het gewenste kantoorconcept is in de vorm van een voorlopig ontwerp opgeleverd, maar de kosten die hieraan verbonden zijn vinden we op dit moment niet verantwoord. Daarom maken we pas op de plaats en herijken we wat er nodig is om het kantoor beter geschikt te maken voor de functies Ontmoeten, Samenwerken én in Stilte werken.

Mede door de overgang naar HR21 zijn alle functies gewogen door een 'vakbekwaam toepasser HR21' van de afdeling P&O. De processen met betrekking tot functiebeschrijving- en waarderen zijn bestendigd dus we zitten nu in de onderhoudsfase. We hebben afspraken gemaakt om dit toekomstbestendig te organiseren. Hierdoor houden we het functiehuis kwantitatief en kwalitatief op orde en passend bij onze ambities.

Met betrekking tot vitaliteit zetten we in op het ontwikkelen van interventies die verzuim op de korte termijn kunnen verlagen. Ook richten we ons met positieve gezondheid op preventie en resultaat op lange termijn. Door niet te kijken naar symptomen maar te zoeken naar de kern, voorkomen we verzuim op lange termijn. Aanpak van mentale problematiek heeft hierbij de prioriteit. Bovendien werken we aan de interne veiligheid vanuit de principes veilig aan het werk, veilig op het werk, veilig naar het werk.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

We werken aan de beleidsinhoudelijke opgaven via 4 pijlers. In 2022 hebben we daarin het volgende gedaan:

Pijler 1: de nieuwe medewerker
- Alle vacatures die zijn ontstaan door het toevoegen van strategische slagkracht aan het functiehuis zijn ingevuld. Daarnaast zijn dit jaar 140 vacatures ingevuld. Een enorme prestatie van onze organisatie met de ondersteuning van P&O en specifiek ook met medewerking van de in 2022 is gestarte recruiter.
- We hebben een arbeidsmarktcampagne (in- en extern) ontwikkeld, die in 2023 van start gaat.
- We hebben een introductiedag ontwikkeld voor alle nieuwe medewerkers. Voor medewerkers die zijn gestart in de COVID-19 periode hebben we (inhaal) introductiedagen georganiseerd.
- Er is een start gemaakt met het digitaliseren van het proces van werving & selectie en indiensttreding.
- De werkenbijoss.nl site is aangepast en geactualiseerd.

Pijler 2: de vitale en talentvolle medewerker
- We hebben positieve gezondheid een prominente plek gegeven in de preventie van verzuim.
- We hebben een herfstschool georganiseerd met de regio voor het thema veilig werken.
- Er loopt een bewustwordingscampagne met het thema veilig werk.
- We hebben de BHV organisatie geprofessionaliseerd.
- We hebben op alle locaties een Risico Inventarisatie & Evaluatie uitgevoerd.

Pijler 3: arbeidsvoorwaarden en rechtspositie
- We hebben het Sociaal Statuut omgezet in een intentieverklaring in voortdurend door ontwikkelen van organisatie en personeel.
- We hebben de reiskostenregeling woon-werkverkeer is voor duurzaam gemaakte reizen verruimd naar max € 500.
- Het vitaliteitsbeleid is van start gegaan.

Pijler 4: organisatiebrede opgaven

- Het huidige aanbod voor ontwikkeling van 21ste-eeuwse vaardigheden is in beeld gebracht en er is inzicht in waar nog witte vlekken zitten in het aanbod.
- Het voorlopig ontwerp voor de kantoorinrichting is gereed, echter wordt dit vanwege te hoge kosten aangepast.
- Alle functies zijn gewogen volgens de methodiek van HR21 en we werken nu met een passend functiehuis met circa 60 normfuncties.
- Een tweede groep van 12 medewerkers is gestart met het 'Strategisch Ontwikkeltraject'.
- Er is een eerste, organisatie brede, inspiratiesessie over werken vanuit de bedoeling georganiseerd. De twee werkgroepen zijn samengevoegd tot één werkgroep voor meer slagkracht een sterker netwerk.

2.4 Digitalisering en datagedreven werken

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Wij zijn een mens gedreven organisatie, die steeds beter gebruik maakt van waardevolle data*
- *Informatiebeveiliging is randvoorwaarde voor al ons handelen en is integraal onderdeel van ieders werk*
- *We werken aan een robuuste ICT architectuur die de basis is voor een sterke technische infrastructuur*
- *De informatie van onze gemeente is duurzaam toegankelijk, vindbaar, juist, volledig en betrouwbaar*
- *We hebben een moderne en wendbare IT architectuur en infrastructuur die de digitaliseringsambitie van de organisatie optimaal faciliteert*
- *We verbeteren onze informatiehuishouding en bevorderen actieve openbaarmaking op basis van de Wet Open Overheid*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Het afgelopen jaar is de I-strategie vastgesteld, dit is een koersdocument voor de komende jaren bij ontwikkelingen van o.a. cloudtransitie, informatiebeveiliging, datagedreven werken en digivaardige medewerkers. Informatiebeveiliging (IB) is versterkt in 2022 door de ontwikkeling van een professioneel IB team. Dit team bestaat uit een Chief Information Security Officer, een Technical Information Security Officer en gespecialiseerd netwerkbeheer. We hebben het IB beleid herijkt en dit leggen we in het eerste kwartaal van 2023 aan het college voor. We hebben cybercrisisoefeningen uitgevoerd en daaruit is een cybercrisisplan ontwikkeld wat we ook in het eerste kwartaal van 2023 voorleggen aan het college. In het kader van informatiebeveiliging hebben we een begin gemaakt met de verbetering van toegangsbeveiliging zowel digitaal (IAM) als fysiek.
Om de basis op orde te brengen en te houden hebben we informatiebeheerplannen uitgevoerd die input zijn voor verdere bestendiging van het informatielandschap. Informatie moet daarbij duurzaam toegankelijk, vindbaar, juist, volledig en betrouwbaar zijn.
De overgang naar MS365 is onvermijdelijk en gaat ons daarnaast helpen om efficiënter samen te werken zowel in interne als externe ketens. We hebben daarom in 2022 een pilot uitgevoerd om de impact te bepalen en de uitkomsten van deze pilot zijn de basis voor de invoering van MS365 de komende jaren.
Het programma 'Naar Data met waarden' is uit de startblokken gekomen en vormt de basis voor een meer datagedreven organisatie. Hierin krijgen concrete projecten vorm en worden beleidsaspecten opgepakt zoals sensorbeleid, kwaliteit van data en ethische kaders.

We hebben verder gewerkt aan het strategisch informatiebeveiligingsbeleid dat de komende vier jaren als paraplu zal dienen voor al het tactische en operationele beleid. Het beleid wordt begin 2023 opgeleverd. Informatiebeveiliging gaat over mens, proces en techniek. We blijven onze medewerkers bewust maken van het belang van informatiebeveiliging. Naar aanleiding van het mysteryguest-onderzoek zien we dat de bewustwording onder medewerkers verbeterd moet worden. We hebben daarom met de OR onder andere gesproken over het verplichten van een basismodule en training informatiebeveiliging voor alle medewerkers. Informatiebeveiliging moet steeds meer onderdeel uitmaken van processen. Dit blijft een aandachtspunt en vraagt organisatiebreed om meer inspanning van alle afdelingen en teams. Net als voorgaande jaren laten we

een externe partij pentests uitvoeren om te toetsen of er misbruik gemaakt kan worden van eventuele kwetsbaarheden. Door het toenemende aantal dreigingen hebben we eind 2022 Monitoring & Respons ingericht om eventueel misbruik sneller te herkennen en direct hierop te kunnen handelen. Jaarlijks verantwoorden we ons over informatiebeveiliging via ENSIA. In 2021 hebben we op basis van de verplichte IT-audits voor DigiD en Suwinet opnieuw aan alle eisen voldaan. Het ENSIA-verantwoordingsproces voor 2022 loopt nog.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben het afgelopen jaar diverse applicaties naar de cloud overgebracht zoals burgerzaken modules. Daarnaast zijn enkele grotere cloudmigraties voorbereid voor de komende jaren zoals GEO applicatie en de suite voor het Sociaal Domein.
- De Datastrategie is vastgesteld en het programmaplan met aanpak is gereed. We hebben de eerste projecten zoals het ontwikkelen van een dataportaal opgestart. Daarnaast zijn alle stakeholders meegenomen in diverse werksessies.
- We hebben een nieuw informatiebeveiligingsbeleid en aansluitend cybersecurityplan ontwikkeld. We leggen deze in het eerste kwartaal van 2023 voor aan college ter vaststelling.
- In het afgelopen jaar zijn de voorbereidingen getroffen voor organisatiebrede aanpak voor Identity & Accessmanagement (toegangsbeveiliging). In het sociaal domein is hiervoor een eerste start gemaakt waarbij de methodiek verder wordt uitgewerkt voor bredere inzetbaarheid.
- Het afgelopen jaar heeft een pilot plaatsgevonden voor MS365. Dit betekent concreet dat er inmiddels 105 medewerkers werken met MS365 in een proeftuin. Met hun inbreng worden de functionaliteiten steeds verder verbeterd. Dit is waardevolle input voor de organisatiebrede uitrol van MS365 voor het komend jaar.
- De uitbreiding van formatie t.b.v. het op te richten Data team is in 2023 beschikbaar en krijgt dan verder vorm.

2.5 Participatie

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

Met de stappen die al zijn gezet op het gebied van de responsieve overheid en de speerpunten in het coalitieakkoord is duidelijk dat we twee zaken willen bereiken:

- *Meer en kwalitatief goede vormen van participatie tussen inwoners en gemeente tot stand brengen. Hierbij gaat het over een gelijkwaardige relatie tussen inwoners en gemeente.*
- *Meer en beter maatschappelijke initiatieven omarmen en stimuleren, waarbij de relatie tussen inwoners onderling uitgangspunt is, en de gemeente dit proces faciliteert.*

Deze resultaten kunnen we bereiken als we een visie hebben op wat voor samenleving we willen en een visie op hoe we de betrokkenheid van inwoners kunnen vergroten. Kortom, we hebben een visie nodig op *gemeenschapsgericht werken* en een *visie op participatie*. Bij de visie op gemeenschapsgericht werken hoort ook het krijgen van duidelijkheid over de rol van wijk- en dorpsraden en de rol van wijkzaken i.r.t. vakinhoudelijk medewerkers. Dit sluit weer aan bij de speerpunten in het coalitieakkoord.
Deze reis willen we samen met de raad, inwoners en partners maken en nemen daar de tijd voor.

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

In september 2022 stelde het college de bestuursopdracht participatie vast. De voorbereidingen voor de projecten, die in de bestuursopdracht genoemd zijn, zijn gestart. Deze zullen in 2023 verder vorm krijgen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben de bestuursopdracht participatie opgesteld en deze is in september door het college vastgesteld.

2.6 Schadewijk

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Met alle partners willen we de kwaliteit en leefbaarheid van de wijk versterken: een trotse wijk met diverse woonmilieus en een duurzaam veerkrachtige sociale structuur. Een wijk waarin mensen zich thuis voelen en met plezier wonen, werken, recreëren en leven. We ontwikkelen dit niet vóór, maar samen mét de bewoners. Zoals de wijk zelf aangeeft "De wijk Schadewijk moet een wijk zijn waar kinderen kansrijk op kunnen groeien."*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De speerpunten uit de wijkfoto aanpakken met bewoners: dit heeft vanwege ziekte een tijd stil gelegen en wordt nu weer opgepakt. Bewonersgroepen rondom buurtpreventie en lief en leedstraten zijn opgestart. Een van de speerpunten uit de wijkfoto was herstellen van vertrouwen in beroepskrachten. Daarop is de Inloop voor Vragen gestart, een dagelijks spreekuur bemand door beroepskrachten die werkzaam zijn in de wijk.
In september 2022 is KODOSS gestart, Kom, Doe en Ontdek in de Schadewijk (www.kodoss.nl). Een samenwerkingsverband tussen de basisscholen, SEC, Muzelinck, OnsWelzijn, gemeente Oss en vrijwilligers. Samen geven zij vorm aan een dagelijks gratis toegankelijk buitenschools programma voor alle basisschoolkinderen in de Schadewijk. Bijvangst is het herstellen van vertrouwen in organisaties, en het zichtbaar aanwezig zijn van beroepskrachten in de wijk.
In 2022 is na vertraging door de periode van COVID-19, het oorspronkelijk éénjarig project LSI later dan bedoelt (3 jaar over alles), wat betreft casustafels en huisbezoeken afgerond. Burgerzaken is nog bezig met het afronden van de adresonderzoeken, en hierna moet nog tijd worden geclaimd om de evaluatie op te stellen en presenteren
Met BrabantWonen is afgesproken een visie op de ruimtelijke ontwikkeling op te stellen. Deze visie moet kaders geven voor de toekomstig aanvaardbare ruimtelijke veranderingen die leiden tot differentiatie in het woningaanbod en een toekomstbestendige en duurzame wijk.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Inloop voor vragen: we werken samen met beroepskrachten die werkzaam zijn in de wijk, vanuit verschillende moederorganisaties (OnsWelzijn, gemeente, Brabant Wonen, Deelgenoten, Jij!Advies en Coaching, Pantein Zorg). De inloop wordt goed gevonden door bewoners en is laagdrempelig benaderbaar. Bewoners komen met de meest uiteenlopende vragen en vinden het fijn dat er iemand zit om de vraag te stellen, in plaats van dat zij moete bellen of mailen. Vragen die hier gesteld worden, worden direct beantwoord, of warm overgedragen aan een collega beroepskracht.
- KODOSS: er is een coördinator aangesteld die ervoor zorgt dat bestaande samenwerkingsverbanden zijn versterkt en nieuwe samenwerkingsverbanden zijn ontstaan. De voorbereiding heeft plaatsgevonden in het eerste en tweede kwartaal, vanaf het derde kwartaal is gestart met de activiteiten. Sindsdien is er een dagelijks wisselend aanbod voor alle kinderen in de basisschoolleeftijd waaraan zij gratis kunnen deelnemen, variërend van cultuur, sport, schaken, tot koken en leren om je eigen fietsband te plakken.
- Het LSI project is wat betreft casusoverleg en bezoeken aan de deur van Toezicht afgerond in 2022. Dit project Landelijke Samenwerking Interventieteams zou een jaar duren met 12 actiedagen, maar is door Corona vertraagd en uitgesmeerd over meerdere jaren. Op dit moment worden de adresonderzoeken nog afgerond bij Burgerzaken. Na afronding van de onderzoeken wordt een evaluatie opgesteld over het geheel van het LSI project, en met het college besproken
- Ruimtelijke ontwikkelingsvisie: In overleg met BrabantWonen is een concept visie opgesteld. Deze wordt in het tweede kwartaal van 2023 met belanghebbenden besproken en in juni 2023 door het college definitief behandeld.

– Ten behoeve van de voortgang van de vernieuwing van woningen in de Vogelbuurt heeft het college op 8 november 2022 afspraken met BrabantWonen vastgesteld die kaderstellend zijn voor de uitwerking van de visie. Een van de afspraken is dat waar BrabantWonen sloopt het aantal woningen dat bovenop het vervangen van de gesloopte huurwoningen wordt gerealiseerd, woningen zijn in de vrije sector huur en koop en uitbreiding sociale huur

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Activiteiten:

- We blijven als gemeente Oss herkenbaar op het gebied van de Global Goals. Deze Sustainable Development Goals zijn verankerd in de beleids- en beheerscyclus en zijn uitgangspunt bij grote opgaven.
- We houden bij aanbestedingsprocedures rekening met duurzaam gebruik van grondstoffen, energieverbruik en sociale aspecten (social return). Dat geldt ook voor onze eigen bedrijfsvoering, zoals gebouwenbeheer, wagenpark en catering.
- Vanuit de doelstellingen van de Participatiewet, specifiek de banenafspraak, creëren we functies voor specifieke doelgroepen, onder andere door het aanpassen van takenpakketten (jobcarving).

De Global Goals die bij dit programma horen zijn: Gendergelijkheid, fatsoenlijk werk en gezonde economie, ongelijkheid verminderen, vrede, veiligheid en gerechtigheid en partnerschappen om doelen te bereiken.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2018	2019	2020	2021	2022	Streef-waarde
Klanttevredenheid - directe dienstverlening - digitale dienstverlening	Waarstaatjegemeente.nl	 6,93 7,22			 6,90 7,25		Landelijk gemiddelde 6,90 7,11
Tevredenheid medewerkers	Gemeente	7,4					7,1
Ziekteverzuim	Gemeente	5,5	5,9	6,3	6,85	6,84	Landelijk gemiddelde 5,8%
Norm banenafspraak	VNG banenafspraak	23,1	25,9	24,64	26,71	27,4	22 banen van 25 uur (2019)

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer.

Indicator	Oss	Jaar
Formatie per 1.000 inwoners (bron: Personeelsmonitor Gemeenten; A&O-fonds Gemeenten)	8,0 fte	2022
Overhead (bron: Vensters voor bedrijfsvoering)	21%	2022
Apparaatskosten per inwoner (bron: Vensters voor bedrijfsvoering)	€ 819,1	2022
Externe inhuur: kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur. (bron: Personeelsmonitor Gemeenten; A&O-fonds Gemeenten)	21%	2022

Programma 10. Financieel beleid

1. Inleiding

In het coalitieakkoord 'Samen Duurzaam Vooruit' is gekozen voor een degelijk financieel beleid in onzekere tijden. Onze ambitie is om ons huishoudboekje blijvend op orde te houden door een stabiel financieel beleid, heldere afspraken, maar ook financiële lenigheid om in te spelen op nieuwe omstandigheden. We willen de lokale lastendruk voor onze inwoners en bedrijven laag houden.

2. Programma-onderdelen

2.1 Belastingen

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Beheerste lastendruk*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We streven er naar om de lokale lastendruk minimaal € 22,50 onder het landelijk gemiddelde te houden. In 2022 is dit ook gerealiseerd. Op basis van de jaarlijkse cijfers vanuit het COELO onderzoeksinstituut bleven we in 2022 maar liefst € 94 euro onder het landelijke gemiddelde. Dat heeft voor een deel te maken met een nieuwe meetmethode die het COELO toepast. Onze OZB lag in 2022 € 10, de afvalstoffenheffing € 51 en de rioolheffing € 33 onder het landelijke gemiddelde. In de programmabegroting 2023-2026 is besloten om de OZB en de rioolheffing met een beperkte inflatiecorrectie van 2,8% te laten stijgen, niet met de reële inflatie op dat moment (rond de 10%). Hiermee houden we de lokale lastendruk laag. Afhankelijk van de landelijke ontwikkelingen verwachten we dat de lokale lastendruk stabiel ruim onder het landelijke gemiddelde blijft.

Daarnaast willen we de gewenste opbrengst voor de gemeente tegen zo laag mogelijke uitvoeringskosten verkrijgen. De Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB) voert de belastingtaken voor ons uit. Onze portefeuillehouder financiën is lid van het dagelijks bestuur (vice-voorzitter).

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- De totale lastendruk lag in 2022 ruim onder het landelijke gemiddelde (€ 94 onder het landelijke gemiddelde). Voor het jaar 2022 is besloten om de OZB te verhogen met 2% inflatiecorrectie. In 2022 stonden we op plek 50 (van de 374 (deel)gemeenten) met de laagste lastendruk. Het jaar er voor op plaats 106.
- We hanteren een kostendekkend tarief voor riolering. In 2022 is de rioolheffing verhoogd met 3%. Dit was nodig om (geleidelijk) weer te komen tot een kostendekkend tarief
- We verlaagden in 2022 de afvalstoffenheffing met € 15. In de COELO vergelijkingscijfers wordt uitgegaan van het basisbedrag (kleine groene en een kleine grijze container) met een teruggave gebaseerd op 13-14 keer ledigen.
- Het oordeel van de waarderingskamer over de BSOB voor onze gemeente was "goed". Dit wordt aangeduid door de waarderingskamer met 4 sterren. Omdat de kwaliteit al meerdere jaren van dit goede niveau is, heeft de BSOB begin 2023 een extra ster ontvangen. "Goed" is van toepassing op een gemeente die WOZ-taxaties van goede kwaliteit levert en daarnaast op alle onderdelen van het WOZ-werkproces voldoet aan de gestelde kwaliteitseisen.
- De BSOB heeft veel aandacht besteed aan communicatie rondom het maken van bezwaar op de WOZ waarde om zo de bezwaren via "no cure no pay" bureaus terug te dringen.
- De BSOB heeft gesprekken gevoerd met potentiële nieuwe toetreders c.q. nieuwe "afnemers"(via dienstverleningsovereenkomsten) om te komen tot een verantwoorde uitbreiding van de belastingsamenwerking.
- In het kader van COVID-19 ondersteuning is besloten om in 2022 geen reclamebelasting en ook geen precariobelasting voor terrassen en uitstallingen op te leggen. De reclamebelasting ter hoogte van circa € 210.000 is niet geïnd, echter wel doorbetaald aan stichting centrummanagement (CMO).

- We hebben nieuwe afspraken gemaakt met de BSOB over huur van het gemeentehuis (10 jarige overeenkomst, inclusief verbouwing) en bijbehorende dienstverlening.
- Conform de raadsmotie hebben we een opiniërende notitie voorbereid over de (on)mogelijkheden voor tegemoetkoming verenigingen en stichtingen op het gebied van belastingen en leges. Deze leggen we in 2023 voor.

2.2 Financiën

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Uitvoeren van een stabiel financieel beleid met heldere afspraken, maar ook financiële lenigheid om in te spelen op nieuwe omstandigheden.*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

In het coalitieakkoord 'Samen Duurzaam Vooruit' is gekozen voor een degelijk financieel beleid in onzekere tijden. Onze ambitie is om ons huishoudboekje blijvend op orde te houden door een stabiel financieel beleid, heldere afspraken en financiële lenigheid om in te spelen op nieuwe omstandigheden.
In november 2022 heeft de gemeenteraad een structureel sluitende meerjarenbegroting vastgesteld.
belangrijke uitgangspunten daarbij waren:

- We werken aan de actuele crises door Rijksmaatregelen snel en goed uit te voeren.
- We laten in deze begroting de algemene reserve in tact, ondanks dat hier een overschot van ruim € 8 miljoen zit. We houden dit overschot aan zodat onze algemene reserve kan fungeren als noodfonds om maatregelen te kunnen nemen om de effecten uit de energiecrisis te verminderen.
- Vitale maatschappelijke infrastructuur blijft overeind. Indien nodig ondersteunen we verenigingen en instellingen extra. Daarbij ligt er ook een belangrijke taak bij deze organisaties zelf om energie te besparen. Dit noodfonds zetten we indien nodig ook in voor maatregelen voor individuele huishoudens (extra kosten bijzondere bijstand/ schulden etc.) en voor ondersteuning aan organisaties en maatschappelijke instellingen.
- Onze focus blijft gericht op de lange termijn opgaven en tegelijkertijd werken we aan de urgente en actuele crises die zich voordoen. De langere termijn opgaven zijn voor ons:
    - Verstedelijkingsopgave (woningbouw en mobiliteit);
    - Klimaatopgave (klimaatadaptatie, energie- en warmte transitie en verduurzaming)
    - Goede dienstverlening, transformatie en kostenbeheersing sociaal domein;
    - Stedelijke (maatschappelijke) voorzieningen voor een aantrekkelijk stad;
    - Duurzaam houdbare voorzieningen voor vitale dorpen.
- We blijven investeren in de 100.000 gemeente.
- We blijven financieel gezond en solide begroten.

Naar de toekomst moeten de nadrukkelijke rekening houden de forste kostenstijging door de sterke inflatie en door sterke stijging van de rentekosten. Deze ontwikkelingen monitoren we en we sturen bij als dat nodig is. Voorspelbaar financieel beleid: in slechte en in goede tijden.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Na het coalitieakkoord maakten we voor de zomervakantie in 2022 een kaderbrief. In deze kaderbrief stelden we de belangrijkste kaders en uitgangspunten vast voor de programmabegroting 2023-2026.
- We lobbyden in 2022 via onder andere de G40 en de VNG richting het Rijk op het gebied van:
    - voldoende middelen voor jeugdzorg en uitvoering Wmo;
    - terugdraaien van de zogenaamde opschalingskorting vanaf het jaar 2026;
    - herstel van de systematiek "samen de trap op- samen de trap af" vanaf het jaar 2026 en/of een invoering van een andere, stabielere financieringssystematiek met voldoende financiële middelen beschikbaar voor gemeenten;
    - aanpassing van wetgeving rondom no cure-no pay bureaus;

    - voldoende middelen voor de uitvoering van de energietransitie;
    - voldoende middelen voor de ruimtelijke opgaven.
- We investeerden extra in werving van subsidies op het gebied van woningbouw, klimaat & energie en mobiliteit. Ondersteund via een extern bureau maken we op strategisch beleidsniveau hiervoor meer capaciteit vrij. Voor de toekomst evalueren we dit en verwachten dat we, gezien onze grote ambities nog aanvullend moeten investeren in lobby en subsidieverwerving.
- We actualiseerden de strategische financiële verkenning van onze ruimtelijke ambities. Daarbij hebben we gelden gereserveerd voor de mobiliteitsopgave, de spoorzone en de verstedelijkingsopgave.
- Per 1 januari 2022 zijn we gestart met een nieuw financieel pakket. Hierin zijn verbeteringen doorgevoerd, die ook door de accountant eerder waren aangegeven. Verdere doorontwikkeling vindt plaats in 2023.
- We hebben ons voorbereid op de invoering van de rechtmatigheidsverklaring door het college vanaf het jaar 2023 (start nieuwe wet). Het jaar 2022 gebruikten we als pilot jaar om controles en rapportages hierop aan te passen.
- We monitoren periodiek de betalingstermijn van onze facturen. De norm van 90% tijdige betaling binnen 30 dagen is gerealiseerd.
- We hebben een fiscaal beleidskader opgesteld waarin we onze fiscale visie, het fiscale beleid en de hoofdlijnen van de fiscale processen en organisatie hebben vastgelegd. Dit doen we om in 2023 toe te werken naar een vernieuwd horizontaal toezicht convenant met de belastingdienst.
- Onze planning & controlproducten zijn digitaal beschikbaar via http://financien.oss.nl.
- We proberen de gemeenteraad beter in positie te brengen door vaker verdiepende gesprekken/ thematische discussies te voeren in de rekeningcommissie.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Niet van toepassing.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2019	2020	2021	2022	Streef-waarde
Oordeel accountant over rechtmatigheid en getrouwheid	Controlerapport accountant bij jaarrekening	Positief	Positief	Positief	-	Positief
Lokale lastendruk (lijst met goedkoopste gemeenten)	COELO	98e plaats	98e plaats	106e plaats	50e plaats	-
Lokale lastendruk: bedrag onder landelijk gemiddelde	COELO	€ 33	€ 36	€ 37	€ 94	Minimaal € 22,50
Oordeel waarderingskamer	Brief waarderingskamer	Goed	Goed	Goed	Goed + extra *	Goed
Betaalgedrag gemeente (% tijdig betaald binnen 30 dagen)	Gemeente	90%	91%	92%	Nog niet bekend	90%

* De gemiddelde woning is volgens het COELO in 2021 gestegen met 15,1% (landelijk 9,5%). De gemiddelde waarde van een koopwoning bedraagt daarmee in 2022 € 355.570. Opgemerkt wordt ook dat het onderzoeksinstituut COELO in 2022 de definitie van de gemiddelde woning heeft aangepast. Tot 2022 hanteerden ze de definitie van een gemiddelde woning bestaande uit huur en koopwoning. Vanaf 2022 hanteren ze bij de berekening van de gemiddelde OZB kosten de definitie van een gemiddelde koopwoning. Dit is ook logischer omdat eigenaren van woningen direct OZB betalen.

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Gemiddelde WOZ-waarde	€ 296.000	€ 297.000	2022
	€ 262.000	€ 315.000	2021
	€ 256.000	€ 296.000	2020
	€ 237.000	€ 275.000	2019
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishoudens	€ 779	€ 825	2022
	€ 774	€ 742	2021
	€ 740	€ 715	2020
	€ 707	€ 685	2019
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens	€ 810	€ 901	2022
	€ 774	€ 812	2021
	€ 740	€ 779	2020
	€ 707	€ 748	2019

Het ministerie van BZK heeft een database ontwikkeld met informatie over de financiën van gemeenten (www.financiengemeenten.nl).
Deze database bevat financiële informatie op het niveau van individuele gemeenten (kengetallen, uitgaven van gemeenten t.o.v. andere gemeenten etc.).